

De vogels in de westelijke Eempolders 2003 t/m 2008

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Postbus 1028
1200 BA Hilversum
www.vwggooi.nl
secretaris@vwggooi.nl
035-6249207

De vogels in de westelijke Eempolders 2003 t/m 2008

Subgroep Eempoldertellingen
Jan Mooij

Oktober 2011
Uitgave: 204

© Copyright 2011. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
Overname van gegevens is alleen toegestaan met bronvermelding en na schriftelijke toestemming van de Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken.

Inhoudsopgave

INLEIDING	7
HET ONDERZOCHE GEBIED.....	9
WERKWIJZE.....	11
SAMENVATTING VAN DE RESULTATEN VAN DEZE ZES JAAR	13
SOORTBESCHRIJVINGEN VOGELS	15
DODAARS <i>Tachybaptus ruficollis</i>	15
GEOORDE FUUT <i>Podiceps nigricollis</i>	15
FUUT <i>Podiceps cristatus</i>	15
AALSCHOLVER <i>Phalacrocorax carbo</i>	15
GROTE ZILVERREIGER <i>Egretta alba</i>	16
KLEINE ZILVERREIGER <i>Egretta garzetta</i>	16
BLAUWE REIGER <i>Ardea cinerea</i>	16
PURPERREIGER <i>Ardea purpurea</i>	17
KOEREIGER <i>Bubulcus ibis</i>	17
OOIEVAAR <i>Ciconia ciconia</i>	17
LEPELAAR <i>Platalea leucorodia</i>	17
KNOBBELZWAAN <i>Cygnus olor</i>	18
KLEINE ZWAAN <i>Cygnus bewickii</i>	18
WILDE ZWAAN <i>Cygnus cygnus</i>	19
ZWARTE ZWAAN <i>Cygnus atratus</i>	19
TOENDRARIETGANS <i>Anser serrirostrus</i>	19
KOLGANS <i>Anser albifrons</i>	19
GRAUWE GANS <i>Anser anser</i>	20
INDISCHE GANS <i>Anser indicus</i>	21
CANADESE GANS <i>Branta canadensis</i>	21
BRANDGANS <i>Branta leucopsis</i>	22
ROTGANS <i>Branta bernicla</i>	23
NIJLGANS <i>Alopochen aegyptiacus</i>	23
BERGEEND <i>Tadorna tadorna</i>	23
CASARCA <i>Tadorna ferruginea</i>	23
SMIENT <i>Anas penelope</i>	24
KRAKEEND <i>Anas strepera</i>	24
WINTERTALING <i>Anas crecca</i>	24
WILDE EEND <i>Anas platyrhynchos</i>	25
PIJLSTAART <i>Anas acuta</i>	25
ZOMERTALING <i>Anas querquedula</i>	25
SLOBEEND <i>Anas clypeata</i>	25
MANDARJNEEND <i>Aix galericulata</i>	26
KROONEEND <i>Netta rufina</i>	26
TAFELEEND <i>Aythya ferina</i>	26
KUIFEEND <i>Aythya fuligula</i>	26
EIDEREEND <i>Somateria mollissima</i>	27
BRILDUIKER <i>Bucephala clangula</i>	27
NONNETJE <i>Mergellus albellus</i>	27
MIDDELSTE ZAAGBEK <i>Mergus serrator</i>	27
GROTE ZAAGBEK <i>Mergus merganser</i>	27
RODE WOUW <i>Milvus milvus</i>	27
BRUINE KIEKENDIEF <i>Circus aeruginosus</i>	28
BLAUWE KIEKENDIEF <i>Circus cyaneus</i>	28
HAVIK <i>Accipiter gentilis</i>	28
SPERWER <i>Accipiter nisus</i>	28
BUIZERD <i>Buteo buteo</i>	28
ZEEAREND <i>Haliaeetus albicilla</i>	29
TORENVALK <i>Falco tinnunculus</i>	29
SMELLEKEN <i>Falco columbarus</i>	30
BOOMVALK <i>Falco subbuteo</i>	30
SLECHTVALK <i>Falco peregrinus</i>	30
FAZANT <i>Phasianus colchicus</i>	30
WATERRAL <i>Rallus aquaticus</i>	30
WATERHOEN <i>Gallinula chloropus</i>	30
MEERKOET <i>Fulica atra</i>	31
SCHOLEKSTER <i>Haematopus ostralegus</i>	31

KLUUT <i>Recurvirostra avosetta</i>	33
KLEINE PLEVIER <i>Charadrius dubius</i>	33
BONTBEKPLEVIER <i>Charadrius hiaticula</i>	33
GOUDPLEVIER <i>Pluvialis apricaria</i>	33
ZILVERPLEVIER <i>Pluvialis squatarola</i>	34
KIEVIT <i>Vanellus vanellus</i>	34
KLEINE STRANDLOPER <i>Calidris minuta</i>	34
BONTE STRANDLOPER <i>Calidris alpina</i>	34
KROMBEKSTRANDLOPER <i>Calidris ferruginea</i>	35
KEMPHAAN <i>Philomachus pugnax</i>	35
WATERSNIP <i>Gallinago gallinago</i>	35
GRUTTO <i>Limosa limosa</i>	36
REGENWULP <i>Numenius phaeopus</i>	38
WULP <i>Numenius arquata</i>	38
ZWARTE RUITER <i>Tringa erythropus</i>	39
TURELUUR <i>Tringa totanus</i>	39
GROENPOOTRUITER <i>Tringa nebularia</i>	39
WITGATJE <i>Tringa ochropus</i>	40
OEVERLOPER <i>Actitis hypoleucos</i>	40
KOKMEEUW <i>Larus ridibundus</i>	40
STORMMEEUW <i>Larus canus</i>	40
KLEINE MANTELMEEUW <i>Larus fuscus</i>	41
ZILVERMEEUW <i>Larus argentatus</i>	41
GROTE MANTELMEEUW <i>Larus marinus</i>	42
VISDIEF <i>Sterna hirundo</i>	42
ZWARTE STERN <i>Chlidonias niger</i>	42
HOLENDUIF <i>Columba oenas</i>	42
HOUTDUIF <i>Columba palumbus</i>	43
TURKSE TORTEL <i>Streptopelia decaocto</i>	43
ZOMERTORTEL <i>Streptopelia turtur</i>	44
KOEKOEK <i>Cuculus canorus</i>	44
STEENUIL <i>Athene noctua</i>	44
VELDUIF <i>Asio flammeus</i>	44
GIERZWALUW <i>Apus apus</i>	44
IJSVOGEL <i>Alcedo atthis</i>	44
GROTE BONTE SPECHT <i>Dendrocopus major</i>	45
VELDLEEUWERIK <i>Alauda arvensis</i>	45
OEVERZWALUW <i>Riparia riparia</i>	46
BOERENZWALUW <i>Hirunda rustica</i>	46
HUISZWALUW <i>Delichon urbica</i>	46
GRASPIEPER <i>Anthus pratensis</i>	47
WATERPIEPER <i>Anthus spinoletta</i>	47
GELE KWIKSTAART <i>Motacilla flava</i>	48
GROTE GELE KWIKSTAART <i>Motacilla cinerea</i>	48
WITTE KWIKSTAART <i>Motacilla alba</i>	48
WINTERKONING <i>Troglodytes troglodytes</i>	48
HEGGENMUS <i>Prunella modularis</i>	49
ROOBBORST <i>Erithacus rubecula</i>	49
BLAUWBORST <i>Luscinia svecica</i>	49
ZWARTE ROODSTAART <i>Phoenicurus ochruros</i>	49
PAAPJE <i>Saxicola rubetra</i>	49
ROOBBORSTTAPUIT <i>Saxicola torquata</i>	49
TAPUIT <i>Oenanthe oenanthe</i>	49
MEREL <i>Turdus merula</i>	49
KRAMSVOGEL <i>Turdus pilaris</i>	50
ZANGLIJSTER <i>Turdus philomelos</i>	50
KOPERWIEK <i>Turdus iliacus</i>	50
GROTE LIJSTER <i>Turdus viscivorus</i>	50
RIETZANGER <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	51
BOSRIETZANGER <i>Acrocephalus palustris</i>	51
SPRINKHAANZANGER <i>Locustella naevia</i>	51
KLEINE KAREKIET <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	51
SPOTVOGEL <i>Hippolais icterina</i>	51
GRASMUS <i>Sylvia communis</i>	51

TUINFLUITER <i>Sylvia borin</i>	51
ZWARTKOP <i>Sylvia atricapilla</i>	51
TJIFTJAF <i>Phylloscopus collybita</i>	52
PITIS <i>Phylloscopus trochilus</i>	52
GRAUWE VLEGENVANGER <i>Muscicapa striata</i>	52
BONTE VLEGENVANGER <i>Ficedula hypoleuca</i>	52
BAARDMANNETJE <i>Panurus biarmicus</i>	52
STAARTMEES <i>Aegithalos caudatus</i>	52
PIMPELMEES <i>Parus caeruleus</i>	52
KOOLMEES <i>Parus major</i>	52
BOOMKLEVER <i>Sitta europaea</i>	52
BOOMKRUIPER <i>Certhia brachydactyla</i>	53
GAAI <i>Garrulus glandarius</i>	53
EKSTER <i>Pica pica</i>	53
KAUW <i>Corvus monedula</i>	53
ZWARTE KRAAI <i>Corvus corone</i>	54
BONTE KRAAI <i>Corvus cornix</i>	55
RAAF <i>Corvus corax</i>	55
SPREEUW <i>Sturnus vulgaris</i>	55
HUISMUS <i>Passer domesticus</i>	55
RINGMUS <i>Passer montanus</i>	56
VINK <i>Fringilla coelebs</i>	56
KEEP <i>Fringilla montifringilla</i>	56
GROENLING <i>Carduelis chloris</i>	56
PUTTER <i>Carduelis carduelis</i>	56
SIJS <i>Carduelis spinus</i>	57
KNEU <i>Carduelis cannabina</i>	57
RIETGORS <i>Emberiza schoeniclus</i>	58
ZOOGDIEREN	59
REFERENTIES.....	61
COLOFON.....	63
BIJLAGE 1. TELDATA	65
BIJLAGE 1. TELDATA	65
BIJLAGE 2. INCIDENTELE WAARNEMINGEN	66
BIJLAGE 3. JAARLIJKSE VERANDERING IN PROCENTEN.....	67
BIJLAGE 4. RESULTATEN TELLINGEN	68

Voor de landinrichting waren er alleen bij de Eemnessersluis huizen in Noordpolder te Veld.

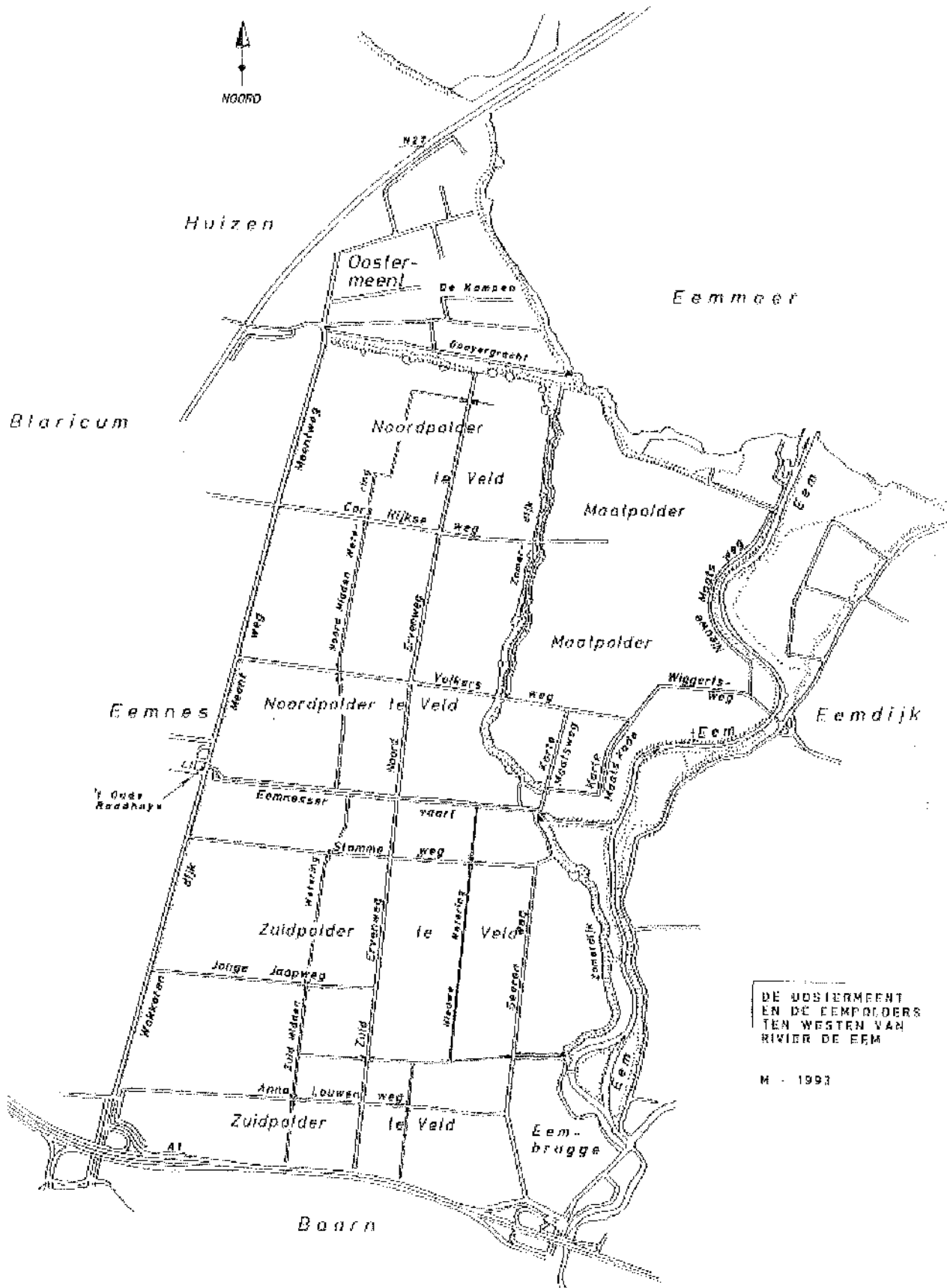
INLEIDING

Vanaf begin 1973 worden in de westelijke Eempolders elke veertien dagen alle vogels geteld. Deze tellingen begonnen op verzoek van de Werkgroep Ontwikkeling Eemland. Er waren in die tijd plannen voor een ruilverkaveling (die in 1990 inderdaad heeft plaats gevonden) en men was bang dat met name de rijke weidevogelstand onder grote druk zou komen. De opzet was (en is) om door continue inventarisatie van alle vogels veranderingen, zowel positieve als negatieve, te signaleren. Vanaf 1973 tot op vandaag zijn deze tellingen volgehouden en ze vinden nog steeds plaats.

Het getelde gebied bestaat uit de Noordpolder te Veld (708 ha) en de Maatpolder (513 ha) die samen het telgebied Noord vormen, de Zuidpolder te Veld (988 ha), en de Oostermeent (238 ha). Het laatstgenoemde gebied wordt pas sinds 1984 geteld. Het ligt ten noorden van de Noordpolder te Veld en ten oosten van de A27. Op topografische kaarten staat het vermeld als De Kampen.

De resultaten zijn tot nu toe in vier rapporten gepubliceerd. Het gaat hier om drie rapporten die ieder zes jaar omvatten (Klippel et al 1981, Kole et al 1989, van Veen et al 1994) en één rapport over de twaalf jaar van 1991 tot en met 2002 (Mooij 2007). Verder zijn er een aantal artikelen over de tellingen verschenen in De Korhaan, die meestal een enkele soort behandelen (Mooij 2005 t/m 2010). Inmiddels is weer een periode van zes jaar verstreken. Hoewel het natuurlijk niet noodzakelijk is om iedere zes jaar te rapporteren lijkt het toch een goede gewoonte om op regelmatige tijden verslag te doen over deze tellingen. Daarom is besloten om dit rapport te maken.

Ook in dit rapport, dat de jaren 2003 tot en met 2008 beslaat, zullen we niet alleen de weidevogels uitgebreid behandelen maar ook andere soorten die daartoe aanleiding geven. Uiteraard worden bij de interpretatie ook de resultaten van de eerste dertig jaar van de tellingen meegenomen. De waarde van onze gegevens berust voor een groot deel op het feit dat de tellingen al zo'n lange tijd worden volgehouden. Hoewel er in de afgelopen 36 jaar in de Eempolders veel is veranderd blijft het gebied relatief open en rijk aan allerlei vogels. Daarom zetten wij de tellingen op de oude voet voort.

Kaart van het onderzochte gebied.

HET ONDERZOCHE GEBIED

In de vroege middeleeuwen was het onderzoeksgebied een onbewoond veenmoeras. Toen rond 1200 de Zuiderzee ontstond verbeterde de afwatering en daalde het waterpeil. Dat maakte het mogelijk om het gebied geleidelijk te ontginnen. Dit begon waarschijnlijk in de buurt van het huidige Eembrugge. Mede als gevolg van grensconflicten tussen Holland en Utrecht ontstonden nieuwe kernen langs de huidige Wakkerendijk, die later de oorspronkelijke nederzetting overvleugelden. Er lag toen een dijk iets ten noorden van de huidige Eemnesservaart. Aan de verkaveling is nog steeds te zien waar hij gelegen heeft. De twee nog steeds bestaande middeleeuwse kerken zijn van Eemnes Binnen, dat binnen die dijk lag en Eemnes Buiten (de huidige dorpskern) dat er buiten lag. Rond 1300 is de Zomerdijk aangelegd en nog later is ook de Maatpolder bedijkt. Deze dijken waren niet stevig genoeg om de polders bewoonbaar te maken. De boerderijen stonden achter de hogere Wakkerendijk. De vele waaien maken duidelijk dat dijkdoorbraken regelmatig voorkwamen.

Het gebied bestaat uit veen, met daaroverheen een kleilaag die bij de overstromingen is neergelegd. Na de inpoldering is het veen gaan inklinken en oxideren. Daardoor is in de loop van de eeuwen het maaiveld meters lager komen te liggen. Nog steeds zakken de Noordpolder en Zuidpolder te Veld per jaar een halve centimeter. In de Maatpolder, die door de latere bedijking een dikkere kleilaag heeft, is dat wat minder. Daardoor ligt deze polder ook zichtbaar hoger. In de middeleeuwen werd het gebied gebruikt voor het verbouwen van rogge, maar naarmate het natter werd werden de mogelijkheden kleiner. Toen rond 1940 de eerste ruilverkaveling werd uitgevoerd was het gebied zo nat dat het alleen in de zomermaanden als hooiland gebruikt kon worden. In die tijd werden ook voor het eerst wegen aangelegd, daarvoor waren percelen alleen over het water of als het niet te nat was te voet bereikbaar. Dat betekende dat de verste stukken zeer extensief gebruikt werden. Na de ruilverkaveling waren de weilanden veel sneller bereikbaar en trouwens ook droger omdat het peil verlaagd was. Daardoor was het mogelijk om ook melkvee in de wei te zetten.

De boerderijen stonden na deze ruilverkaveling nog steeds achter de Wakkerendijk. Het land werd steeds intensiever gebruikt en de grote afstanden waren daarbij een bezwaar. Daarom werd aangedrongen op een nieuwe ruilverkaveling. Deze plannen waren de aanleiding om in 1973 de Eempoldertellingen te beginnen. Uiteindelijk werd rond 1990 een landinrichting uitgevoerd. Daarbij werd de waterstand weer naar beneden aangepast en er kwamen nu ook boerderijen in de polders. Daardoor nam de rust in de eerst afgelegen stukken sterk af. Op de grens van de Noordpolder te Veld en de Maatpolder heeft Natuurmonumenten een weidevogelreservaat gesticht. In dit deel is de waterstand de laatste jaren weer verhoogd en ook wordt het beheer afgestemd op de belangen van weidevogels.

*Door de landinrichting is de openheid in de Eempolders afgenomen
maar er zijn nog steeds grote open gebieden.*

WERKWIJZE

Aan de opzet van de tellingen is niets veranderd. Zij worden één maal in de veertien dagen uitgevoerd, bij voorkeur op zaterdagochtend. Bij uitzondering kan er ook op zondagochtend geteld worden. Er zijn drie telgebieden die ieder door een ploeg van twee of drie personen onderzocht worden. De tellers werken volgens een schema waarbij elke teller in wisselend gezelschap regelmatig ieder deelgebied onderzoekt. Telgebied Zuid omvat de Zuidpolder te Veld, telgebied Noord de Noordpolder te Veld en de Maatpolder, en de Oostermeent is het derde telgebied. Meestal wordt er geteld vanuit de auto, een enkele maal vanaf de fiets, door het volgen van alle verharde openbare wegen en een halfverharde weg door het gebied van Natuurmonumenten. Er wordt in principe geen gebruik gemaakt van een telescoop. De tellingen duren, o.a. afhankelijk van de omstandigheden en de grootte van het telgebied, anderhalf tot vier uur. Alle in het gebied aangetroffen vogels worden geteld, voorzover ze niet overvliegen en duidelijk geen binding met het gebied hebben. Bij elke telling worden ook de weersgesteldheid, eventuele ijsbedekking en verdere bijzonderheden genoteerd.

Het grote voordeel van deze telling is dat in een relatief korte tijd een tamelijk grote oppervlakte geteld kan worden. Het nadeel is natuurlijk dat dit niet erg grondig kan gebeuren. Grote vogels die zich opvallend gedragen zullen goed geteld worden. Kleine vogels die zich goed verstoppen worden alleen bij toeval gezien. Veel soorten zitten daar natuurlijk tussenin, en daarvoor is ook de afstand tot de weg belangrijk. Het is aannemelijk dat voor sommige soorten de waarnemingskans afhangt van de tijd van het jaar, bijvoorbeeld door zang of baltsgedrag.

De waargenomen aantallen mogen dus voor verreweg de meeste soorten niet beschouwd worden als een absolute telling, die precies aangeeft hoeveel exemplaren van iedere soort aanwezig zijn. Als er regelmatig op ongeveer dezelfde manier geteld wordt is het echter wel mogelijk om verschillen te bepalen. Dit geldt vooral bij vergelijkingen tussen verschillende jaren.

Helaas ontbreken nog steeds de tellingen van de deelgebieden vanaf het begin tot en met de eerste acht tellingen van 1975 en alle deelresultaten van 1988 tot en met 1990. Kort geleden zijn de telformulieren van de jaren 1991 tot en met 1999 teruggevonden. We beschikken daardoor nu weer over de verdeling over de deelgebieden in 1994, die tot nu toe onbekend was. Ook zijn bij controle in de gegevens van andere jaren wat fouten gevonden. Daardoor kunnen de totalen over die jaren wat afwijken van de opgaven in het vorige rapport. Helaas omvatten de nu nog ontbrekende gegevens ook een deel van de periode rond de landinrichting. Dit laatste is extra vervelend omdat er aanwijzingen zijn dat juist in die periode onder invloed van die landinrichting voor enkele soorten verschuivingen tussen de deelgebieden plaats vonden.

In de nu beschreven zes jaar moesten volgens plan 157 tellingen, ieder over drie telgebieden, plaats vinden. Al die tellingen moesten uitgevoerd worden, de vogels goed worden gedetermineerd, de soorten en aantallen nauwkeurig opgeschreven, de resultaten in het juiste vakje van het formulier gezet, het formulier opgestuurd en juist ingevoerd in de computer en daarna verwerkt in een rapport. In al die stappen kan wat mis gaan, en ongetwijfeld is dat ook zo nu en dan gebeurd. Doordat er zoveel tellingen zijn zal het effect van zulke fouten echter relatief klein zijn, zeker voor de soorten die regelmatig zijn waargenomen. Daarom zijn de grote lijnen van de conclusies voor die soorten betrouwbaar. Die betrouwbaarheid wordt natuurlijk groter naarmate de gevonden effecten sterker zijn.

In de soortbeschrijvingen wordt de ontwikkeling van de aantallen op een aantal manieren weergegeven. Vaak is er een grafiek van de totale aantallen per jaar, uitgezet tegen de tijd. Daarbij geven we de resultaten voor het oorspronkelijke telgebied, dus zonder de

Oostermeent, apart aan voor de jaren waarvan we de gegevens hebben. In de grafiek staat dit als "N+Z" Daarnaast geven we vanaf 1984 ook de grafiek voor het totale getelde gebied, dus inclusief de Oostermeent.

Nogal wat soorten komen niet alleen als broedvogel maar ook als doortrekker en/of wintergast voor. In zulke gevallen geeft een grafiek voor een heel jaar geen beeld over de ontwikkeling als broedvogel. Daarom zijn er ook grafieken waar we de aantallen voor bepaalde tellingen, dus voor een bepaalde periode in het jaar, uitzetten tegen de tijd. Om te zorgen dat er zo min mogelijk vermenging met trekkers optreedt heb ik in "Vogeltrek over Nederland" (5) per soort de periode opgezocht waarin (vrijwel) geen trek optreedt. Voor die periode hebben we per jaar het gemiddelde aantal per telling bepaald. Deze grafiek zou een indicatie van het aantal broedvogels kunnen geven. Voor sommige soorten zijn er interessante ontwikkelingen in andere periodes in het jaar. Dan worden grafieken voor de betrokken periode gebruikt.

Het is ook interessant om de verdeling van de aantallen over het jaar te zien. Daarvoor werd in het vorige rapport het gemiddelde aantal over telling 1, 2, 3, enzovoort van een aantal jaren bepaald. Dit heeft als nadeel dat doordat we elke veertien dagen tellen de teldata verschuiven. Daarom zijn in dit rapport de aantallen op de vijfde, vijftiende en de vijfentwintigste van elke maand geschat uit de dichtstbijzijnde teldata. Dit geeft 36 aantallen op vaste data. In de grafieken zijn die meestal gemiddeld over twaalf jaar, waardoor drie verdelingen ontstaan. Deze geven aan in welke tijd van het jaar een soort voorkomt en bovendien of die verdeling in de loop van de tijd verandert. Voor enkele soorten die bij het begin van de tellingen nauwelijks voorkwamen is gemiddeld over een kortere periode. Dit staat uiteraard bij de betreffende grafiek vermeld.

Bepaalde soorten komen zo nu en dan in grote groepen voor. Dat betekent dat de totale aantallen van jaar tot jaar zo sterk kunnen variëren dat er geen trend meer te ontdekken valt. In zulke gevallen is het soms zinvol om naar de presentie te kijken. De presentie is het aantal tellingen in een jaar waarbij een soort is waargenomen, gedeeld door het totale aantal tellingen. Grote groepen tellen hier dus even zwaar als een enkele vogel. Het blijkt dat voor sommige soorten trends beter in de presentie zichtbaar zijn dan in het totale aantal per jaar.

SAMENVATTING VAN DE RESULTATEN VAN DEZE ZES JAAR

In de periode 2003 tot en met 2008 zijn 1.050.553 vogels geteld van 149 soorten. Ter vergelijking: in de twee periodes waarover het vorige rapport ging waren dat voor 1991 t/m 1996 732.782 vogels van 156 soorten en voor 1997 t/m 2002 910.166 vogels van 147 soorten. Het blijkt dus dat het gemiddelde aantal getelde vogels per jaar toegenomen is. Dit is voor het grootste deel het gevolg van de toename van het aantal ganzen in de polder.

In het vorige rapport meldden wij dat er 173 soorten waren waargenomen. Het ging daarbij over het tijdvak 1991 t/m 2002, dus over twaalf jaar. Dit verklaart waarom het getal flink hoger is dan voor deze zes jaar. Er waren in totaal negen soorten die wel in de laatste zes jaar waargenomen werden, maar niet in de twaalf jaar ervoor. Dit waren: geoorde fuut, mandarijneend, krooneend, eidereend, zeearend, krombekstrandloper, velduil, sprinkhaanzanger en raaf. De meeste van deze soorten zijn toevallige gasten, die toevallig in deze zes jaar een enkele keer opduiken. Een uitzondering is de raaf, die vier keer gezien is. Het lijkt er op dat hij echt talrijker is geworden.

Daar tegenover staan als verdwenen: roerdomp, kleine rietgans, zwarte zee-eend, wespendif, zwarte wouw, ruigpootbuizerd, visarend, roodpootvalk, patrijs, kwartel, jufferkraan, drieteenstrandloper, dwergstern, kuifleeuwerik, boompieper, beflijster, grote karekiet, goudhaantje, grauwe klauwier, roek, frater, barmsijs, sneeuwgorst, grauwe gors, geelgors en ortolaan. Ook hier gaat het vooral om incidentele gasten. De roerdomp, de ruigpootbuizerd en de patrijs werden in het begin van de tellingen regelmatig gezien, maar waren al jaren vrijwel verdwenen. In alle drie gevallen gaat het om soorten die ook landelijk sterk achteruit gegaan zijn.

Een aantal trends die in het vorige rapport werden geconstateerd zetten zich in deze zes jaar voort. Zo nam het aantal ganzen in de polders sterk toe. Vanaf 2005 gold een nieuwe regeling voor het gedogen van ganzen in de winter. De boeren in de Eempolders namen daar niet aan deel omdat ze de bijbehorende vergoedingen onvoldoende vonden. Dat betekende dus dat buiten het reservaat ganzen vanaf die tijd verjaagd mochten worden. Desondanks namen alle soorten die in redelijke aantallen voorkomen toe. Opvallend was dat er relatief veel grauwe ganzen en kolganzen in de Zuidpolder te Veld werden gezien, al bleef het telgebied Noord verreweg het belangrijkste. De extreem sterke toename van de canadese gans en de nijlgans zette zich ook voort. Een aantal eendesoorten namen in deze zes jaar ook toe.

Rond de winter van 2007/2008 waren er zeer veel veldmuizen. De buizerd en de blauwe reiger kwamen hier kennelijk op af, de aantallen waren nog nooit zo hoog geweest. Ook de grote zilverreiger kwam in deze periode extreem veel voor. De aantallen van de torenvalk waren duidelijk hoger dan normaal, maar de piek was lang niet zo hoog als bij muizenjaren in het verleden.

Met de weidevogels is het beeld wat wisselend. De trend dat in het vroege voorjaar veel weidevogels zich verzamelen bij plasjes in het reservaat zet door. Daardoor lijken de totale aantallen vaak nog redelijk op peil te blijven. Bij de scholekster is sprake van een stabiel totaal aantal maar van afnemende aantallen aan het einde van het seizoen, wat wijst op een slecht broedresultaat. Bij de grutto is dat in mindere mate het geval, en de laatste jaren is in deze periode sprake van een lichte toename. De tureluur en de Kievit zijn stabiel. Uit weidevogelinventarisaties blijkt dat de watersnip en de kempfaan zo nu en dan wel eens in ons gebied broeden, maar in aantallen die te klein zijn om met onze telling te volgen.

Nadat de veldleeuwerik al vele jaren achteruit gegaan was stortten de aantallen vanaf 2002 in. In de laatste jaren echter was weer sprake van enig herstel op een zeer laag peil. De graspieper is nog in behoorlijke aantallen aanwezig maar vertoont de laatste jaren een dalende tendens.

De gele kwikstaart wordt zo nu en dan in de broedtijd gezien. Uit inventarisaties blijkt dat hij nog in kleine aantallen in het gebied broedt.

In bijlage 3 staat een lijst met trends van een aantal veel voorkomende vogels. In deze lijst staat de gemiddelde verandering in procenten over de aangegeven periode. Voor de periode 1973 - 2008 is alleen de ontwikkeling in de telgebieden Noord en Zuid meegenomen, voor de periode 1991 - 2008 het volledige onderzochte gebied. Bij deze grafiek moet rekening worden gehouden dat het hier een gemiddelde verandering betreft. Zeker voor de tabel van 1973 - 2008 kan een verandering rond 0% bestaan uit een inderdaad stabiel aantal (bijv. Kievit), maar ook uit een stijging in het begin gevolgd door een daling (bijv. Scholekster) of een daling in het begin gevolgd door een stijging (bijv. Huismus).

Een gemiddelde verandering hoeft nog niet te betekenen dat een trend overtuigend bewezen is. Als er grote schommelingen optreden kan het resultaat toevallig een toename zijn.

Naarmate de schommelingen kleiner zijn en de reeks langer is zijn de te verwachten toevallige fluctuaties kleiner. Statistisch is uit te rekenen hoe groot de kans is dat we toevallig een trend vinden terwijl die niet echt aanwezig is. Voor de soorten die in de tabel is met één ster aangegeven zijn is de kans kleiner dan 5% dat de gevonden trend toevallig is. Met twee sterren is die kans kleiner dan 1% en met drie sterren kleiner dan 0,1%. Meer sterren betekent dus meer zekerheid dat er inderdaad een trend is.

Zoals gezegd zijn dit waarden over de hele genoemde periode. Uit de verschillen tussen de twee grafieken blijkt al dat de trend zeker niet constant hoeft te zijn. Deze waarden zijn alleen bruikbaar als eerste benadering. Verder gaat het hier om de totale aantallen over een jaar van waargenomen vogels, en de ontwikkeling in bijvoorbeeld de broedperiode kan heel anders zijn. Voor iedere soort moet individueel bekeken worden hoe de ontwikkeling precies verloopt.

Met geld van het Eempolderfonds kan een stuk van het reservaat plasdras gezet worden.

SOORTBESCHRIJVINGEN VOGELS

DODAARS *Tachybaptus ruficollis*

Ieder jaar zien we een aantal dodaarzen. In het begin van de tellingen waren de aantallen het grootst. Na 1985 stabiliseren de aantallen. Als we voor de achtereenvolgende periodes van zes jaar de aantallen bij elkaar optellen krijgen we: 199, 99, 68, 43, 46 en 57 exemplaren. De meeste waarnemingen zijn in het najaar, maar er zijn de laatste jaren ook weer waarnemingen in de eerste drie maanden van het jaar, in tegenstelling tot de jaren daarvoor. Er zijn een paar waarnemingen uit het midden van het jaar, maar we hebben geen aanwijzingen dat er gebroed wordt.

GEOORDE FUUT *Podiceps nigricollis*

In september 2003 is voor het eerst in de tellingen een geoorde fuut gezien. Deze soort broedt zo nu en dan op meertjes op de Utrechtse Heuvelrug.

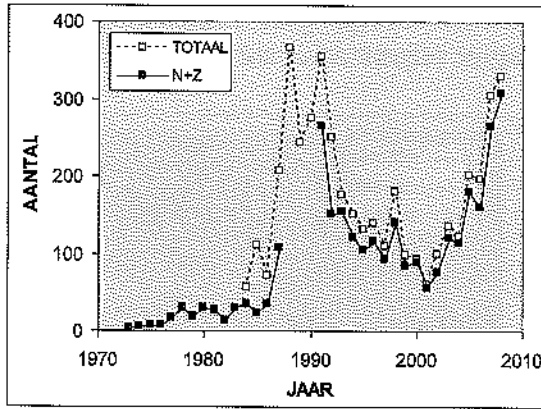
FUUT *Podiceps cristatus*

In de loop van de tellingen is het aantal per jaar waargenomen futen gestegen van vrijwel nul in het begin tot bijna 150 rond 2000. Sindsdien lijken de aantallen weer wat af te nemen. De totalen voor de zesjaarlijkse periodes zijn: 15, 97, 346, 478, 724, 515. De meeste waarnemingen zijn in het telgebied Noord, maar ook in Zuid en Oostermeent zien we flinke aantallen.

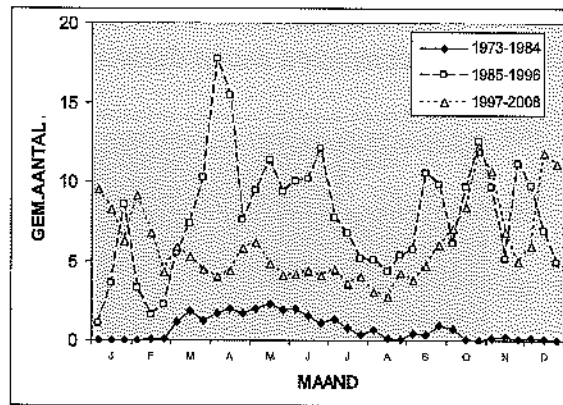
In de winter zien we weinig futen, tegenwoordig in de orde van één fuut per telling. Het aantal loopt geleidelijk op tot acht futen per telling eind juni, om daarna weer af te nemen. Onze trend lijkt op de landelijke ontwikkeling, al is de afname in Nederland iets eerder begonnen dan in de Eempolders.

AALSCHOLVER *Phalacrocorax carbo*

Uit de grafiek blijkt dat de aantallen van de aalscholver tot 1985 langzaam opliepen. Daarna trad een sterke stijging op. Deze was vooral het gevolg van het regelmatige voorkomen van groepen van tientallen vogels, al nam ook de presentie wat toe. Het weer verdwijnen van de grotere groepen leidde tot een daling van de aantallen in de vroege jaren negentig. De presentie bleef daarbij ongeveer op 85 procent. Vanaf 2002 lopen de aantallen weer op. Dit komt gedeeltelijk door een hogere presentie. De laatste twee jaar werden bij alle tellingen aalscholvers gezien. Het belangrijkste is een toename van de aantallen per telling, waarbij de groepen echter lang niet zo groot zijn als rond 1990. Soms vissen ze in de vaarten of waaien, maar de meeste zien we rustend langs de waterkant.

Totaal aantal getelde aalscholvers per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

De verdeling over het jaar is tegenwoordig vrij gelijkmatig. In het winterhalfjaar zijn er iets meer aalscholvers. De aantallen in Noord zijn iets hoger dan in Zuid, in de Oostemeent zijn ze kleiner.

Als broedvogel is de aalscholver in Nederland de laatste tien jaar min of meer constant. De in de Eempolders waargenomen vogels komen waarschijnlijk van de kolonies in Flevoland of het Naardermeer.

GROTE ZILVERREIGER *Egretta alba*

De aantallen van de grote zilverreiger zijn de afgelopen zes jaar zeer sterk toegenomen. Dit volgt al uit de aantallen voor de zesjaarlijkse periodes: 0, 0, 0, 0, 6, 580! Het begon met 2 waarnemingen in 2003, en via 6, 24 en 30 kwamen wij uit op 296 reigers in 2007 en 222 in 2008. Deze laatste jaren waren vooral zo hoog door extreem hoge aantallen in de winter van 2007-2008. Er waren toen veel muizen en kennelijk kwamen de grote zilverreigers daar massaal op af. Het hoogste aantal in één telling was 43. Opvallend was dat ze vaak in de buurt van groepen ganzen foerageerden (Prop 2008). Sindsdien zijn de aantallen wat gezakt, maar een groot deel van het jaar zijn er nog steeds enige grote zilverreigers aanwezig. Omdat het grootste deel van alle waarnemingen uit één winter komt is het wat vroeg om de verdeling over het jaar te bepalen. Tot nu toe zijn de aantallen van april tot juni, dus in de broedtijd, het laagst. Buiten het broedseizoen is er een slaapplek bij het Eemmeer (mededeling D.A.Jonkers).

Ook landelijk neemt de grote zilverreiger sterk toe. Onze reigers zijn waarschijnlijk afkomstig van de kolonie in de Oostvaardersplassen maar er schijnen ook reigers uit het zuiden en het oosten in Nederland te overwinteren.

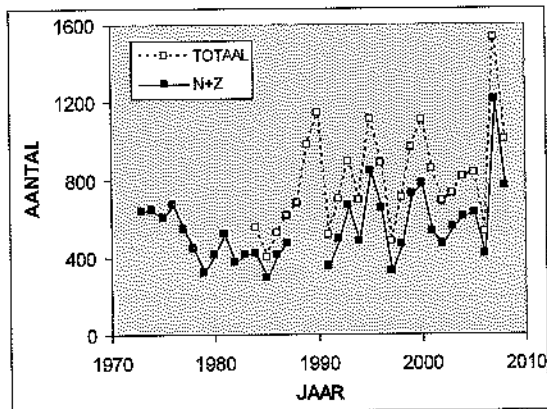
KLEINE ZILVERREIGER *Egretta garzetta*

Deze soort is driemaal waargenomen met in totaal zes exemplaren. In 2002 was de eerste waarneming in de geschiedenis van de tellingen. Landelijk neemt ook deze soort sterk toe, vooral langs de kust. In de Eempolders zien wij ze tot nu toe maar heel zelden.

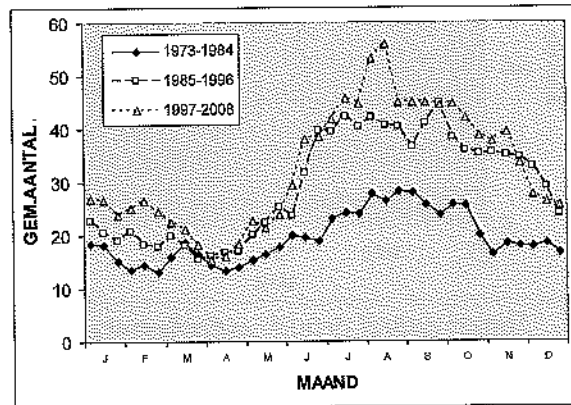
BLAUWE REIGER *Ardea cinerea*

De blauwe reiger is een van de soorten die bijna altijd aanwezig zijn. De aantallen schommelen, maar afgezien van een kleine dip rond 1980 zijn ze gemiddeld min of meer constant. De pieken blijken samen te vallen met jaren waarin veel veldmuizen in de polder aanwezig zijn (Mooij 2008b). Opvallend is dat muizenjaren rond 1977 en 1981, die uit de

aantallen Torenvalken kunnen worden afgeleid, bij de blauwe reiger geen pieken geven. De invloed van muizenjaren maakt duidelijk dat onze blauwe reigers zeker niet alleen vis eten.

Totaal aantal getelde blauwe reigers per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

De verdeling over het jaar is in de loop van de tijd niet veel veranderd. Van januari tot en met mei blijven de aantallen ongeveer even hoog. Daarna lopen ze op tot augustus, om daarna weer langzaam af te nemen. Het lijkt op het beeld van een populatie die toeneemt doordat er jonge vogels bij komen, waarna door sterfte de aantallen weer ongeveer op het oude niveau terugkomen.

In de buurt van de polders zijn kolonies in het Valse Bosje en een kleinere op het landgoed Groeneveld. De waargenomen aantallen zijn het hoogst in Noord. Als we echter corrigeren voor het oppervlak blijkt dat de dichtheid in Noord en Zuid ongeveer even hoog is, terwijl hij in de Oostmeent meer dan drie keer groter is.

PURPERREIGER *Ardea purpurea*

In deze periode is de purperreiger weer een aantal malen waargenomen. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn 208, 75, 19, 5, 2, 9. Er is dus een kleine toename ten opzichte van de laatste periode, maar de aantallen zijn verwaarloosbaar ten opzichte van die in het begin van de telling. De aantallen purperreigers in Nederland zijn de laatste jaren toegenomen.

KOEREIGER *Bubulcus ibis*

In 2005 is twee keer een koereiger waargenomen. Ook in 1998 was er een waarneming. Deze kleine reiger wordt in Nederland steeds vaker gezien.

OOIEVAAR *Ciconia ciconia*

De stijging van het aantal waargenomen ooievaars die in het vorige rapport werd gemeld heeft zich in deze periode niet doorgezet. We zagen maar drie keer ooievaars. De totalen voor de zesjaarlijkse periodes zijn: 1, 0, 1, 7, 8, 6. De twee nestpalen die in het telgebied zijn geplaatst zijn niet gebruikt.

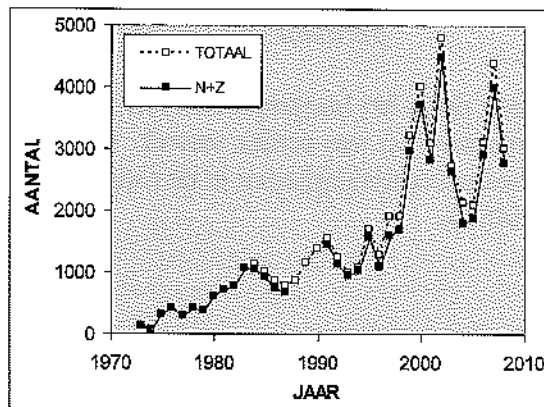
LEPELAAR *Platalea leucorodia*

De lepelaar is de afgelopen jaren sterk toegenomen. De totalen over de zesjaarlijkse periodes zijn 1, 7, 16, 31, 36, 98. Van mei tot juli is het tegenwoordig heel normaal om lepelaars aan te treffen die in sloten of ondiepe plassen voedsel zoeken of staan te rusten. Ook in de maanden

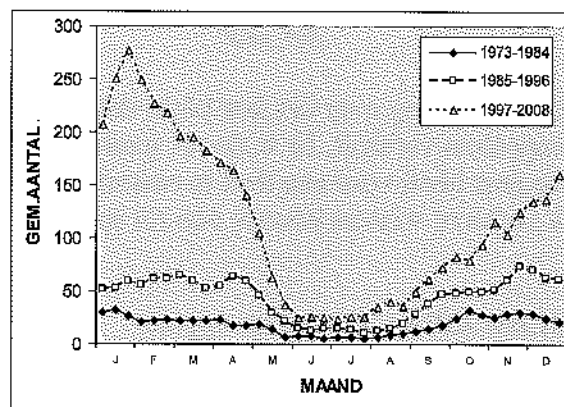
ervoor en erna worden ze zo nu en dan gezien. Landelijk neemt de lepelaar toe. Waarschijnlijk komen onze lepelaars van de kolonies in Flevoland.

KNOBBELZWAAN *Cygnus olor*

De sterke stijging van de aantallen lijkt tot staan gekomen. Na een hoogtepunt in 2002 vielen de aantallen knobbelzwanen in twee jaar terug tot minder dan de helft. Daarna liepen de aantallen weer op, maar de piek van 2002 werd niet meer gehaald. Uit een analyse (Mooij 2006a) blijkt dat de sterke toename vanaf 1999 en het dal rond 2005 komen door grote schommelingen buiten de broedtijd. In de broedtijd blijken de aantallen vanaf 1999 niet meer toe te nemen.

Totaal aantal getelde knobbelzwanen per jaar

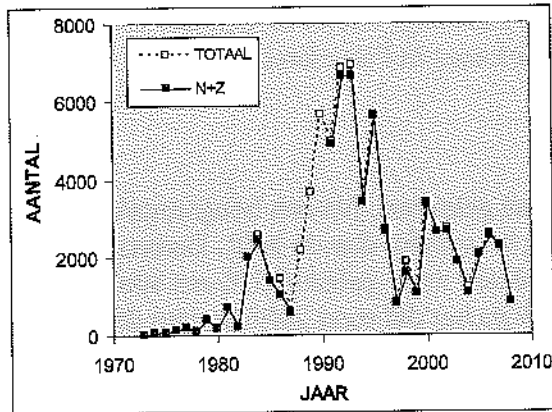

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

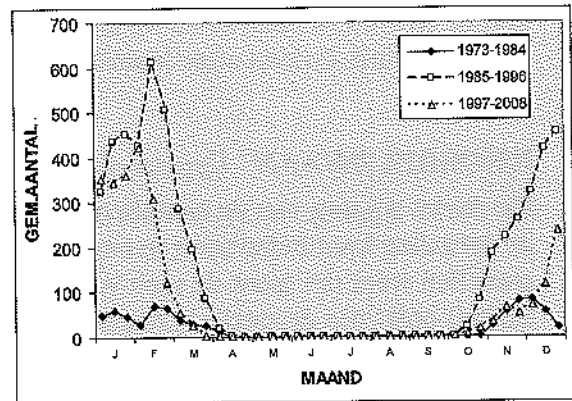
De verdeling over het jaar toont in alle periodes een duidelijk minimum in juni en juli. In die tijd ruien de zwanen, alleen de broedvogels met jongen blijven in de polder achter. Na de rui komen de andere zwanen geleidelijk weer terug. Kennelijk is er in de Eemponders naast de broedvogels ook een grote groep zwanen die niet of ergens anders broedt, maar buiten de broedtijd in de Eemponders foerageert.

KLEINE ZWAAN *Cygnus bewickii*

In de Eemponders is de kleine zwaan een regelmatige wintergast. Dit is niet altijd zo geweest, in de eerste jaren van de tellingen werden er nauwelijks kleine zwanen gezien. In de loop van de tachtiger jaren van de vorige eeuw namen ze sterk toe. In het begin van de jaren negentig was er een maximum, daarna zijn de aantallen weer gedaald. Sinds eind jaren negentig schommelen de aantallen zonder duidelijke trend. De maximaal aanwezige aantallen zijn gedaald, maar nog steeds zien we geregeld honderden kleine zwanen, wat betekent dat in de westelijke Eemponders meer dan 1% van de totale westelijk populatie aanwezig is. Dit is de enige soort waarvoor deze 1% norm, die betekent dat een gebied van internationale betekenis is, gehaald wordt. Ook landelijk nemen de aantallen af, mede doordat de populatie krimpt.

Totaal aantal getelde kleine zwanen per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

Uit de verdeling over het jaar blijkt dat de kleine zwaan sinds het hoogtepunt korter in de Eempolders verblijft. Er is zowel sprake van later aankomen als van eerder vertrek. De latere aankomst heeft voor een deel te maken met betere voedselomstandigheden in de randmeren, ook zachtere winters kunnen een rol spelen (Mooij 2009a).

WILDE ZWAAN *Cygnus cygnus*

De wilde zwaan is weer een aantal malen waargenomen. Alle waarnemingen waren tussen november en maart. De totalen voor de zesjaarlijkse periodes zijn: 35, 66, 163, 370, 402, 102. Verwarring met de kleine zwaan blijft een probleem. Mogelijk zijn kleine zwanen ten onrechte als wilde zwanen gedetermineerd, maar het is ook mogelijk dat wilde zwanen in een grote groep kleine zwanen niet zijn opgemerkt.

ZWARTE ZWAAN *Cygnus atratus*

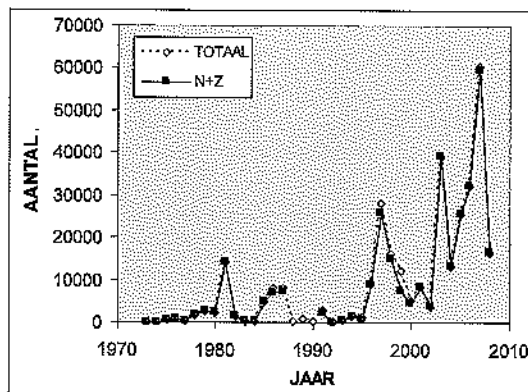
De zwarte zwaan is een uit Australië afkomstige exoot. In Nederland leeft een kleine populatie die van ontsnapte vogels afkomstig is. Zo nu en dan zien wij ze ook in de Eempolders. De totalen voor de zesjaarlijkse periodes zijn: 0, 0, 4, 1, 38, 17. Na de sterke toename in de vorige periode lijkt de soort dus nu weer af te nemen.

TOENDRARIETGANS *Anser serrirostrus*

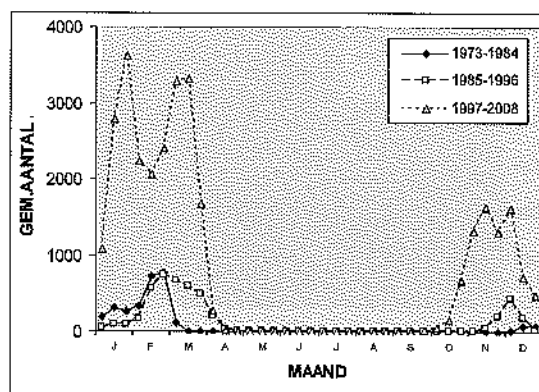
In deze zes jaar werden maar drie keer toendrarietganzen gezien. De totalen voor de zesjaarlijkse periodes zijn: 271, 586, 518, 92, 1010, 327. Het probleem van de herkenning tussen de veel grotere aantallen kolganzen en grauwe ganzen maakt het moeilijk om uit deze getallen conclusies te trekken.

KOLGANS *Anser albifrons*

De laatste zes jaar zijn de getelde aantallen kolganzen hoger dan ooit geweest. Zoals altijd worden de aantallen voor een deel bepaald door grote groepen. De hoogste telling was in 2007, met een aantal van 19830 ganzen in één telling. Dit was extreem, maar tellingen van vele duizenden zijn tegenwoordig zeker in het begin van het jaar eerder regel dan uitzondering.

Totaal aantal getelde kolganzen per jaar

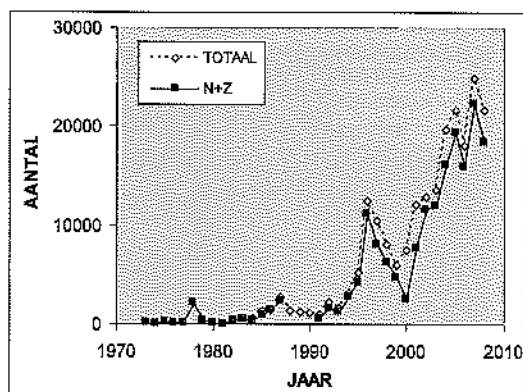
Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

De kolganzen zijn aanwezig van half oktober tot begin april. Vooral de aankomstdatum is in de loop van de tijd naar voren geschoven (Mooij 2010e). Opvallend is de inzinking rond de jaarwisseling. Die komt, net als trouwens bij andere ganzen, in alle periodes voor, wat suggereert dat hij reëel is. Echte doortrek kan het niet zijn want ten zuiden van Nederland overwinteren nauwelijks kolganzen. De aantallen in het begin van het jaar zijn zeker twee maal zo hoog als aan het eind. Er zijn weer enkele waarnemingen in de zomer. In 2006 was er een broedgeval (Jonkers 2006).

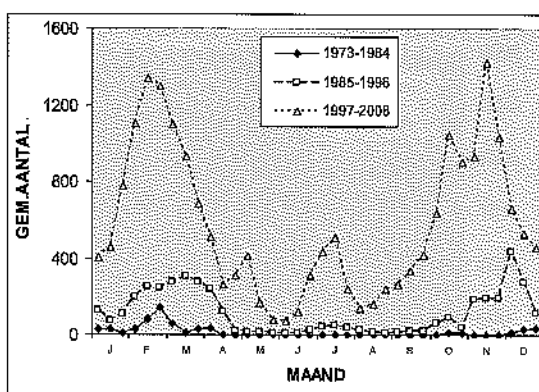
Verreweg de meeste kolganzen zien we in het telgebied Noord. Alleen in 2007 werden ook in Zuid grote aantallen gezien. In de Oostermeent zagen we deze zes jaar nauwelijks kolganzen.

GRAUWE GANS *Anser anser*

Ook het aantal grauwe ganzen is deze periode sterk gestegen. De totalen van alle zes jaren van de laatste periode waren hoger dan die van enig jaar ervoor. De stijging ten opzichte van de eerste jaren van de telling is inmiddels ongeveer een factor tweehonderd! (Mooij 2008c) De presentie was in de laatste jaren 100%, er zijn dus bij elke telling grauwe ganzen waargenomen. De grootste aantallen zien we in het telgebied Noord, maar de dichtheid in de veel kleinere Oostermeent is vaak hoger. In telgebied Zuid zagen we alleen in 2007 en 2008 behoorlijke aantallen.

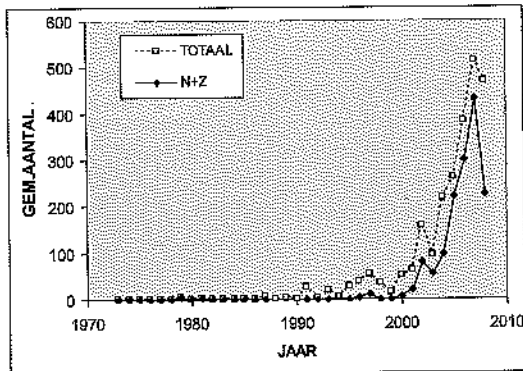

Totaal aantal getelde grauwe ganzen per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

De verdeling over het jaar geeft aan dat de sterke stijging over het hele jaar is opgetreden. Opvallend is de daling rond de jaarwisseling. Dit suggereert dat veel grauwe ganzen doortrekken naar andere gebieden en later weer terugkomen.

Gemiddeld aantal per telling voor de maanden mei en juni (broedtijd)

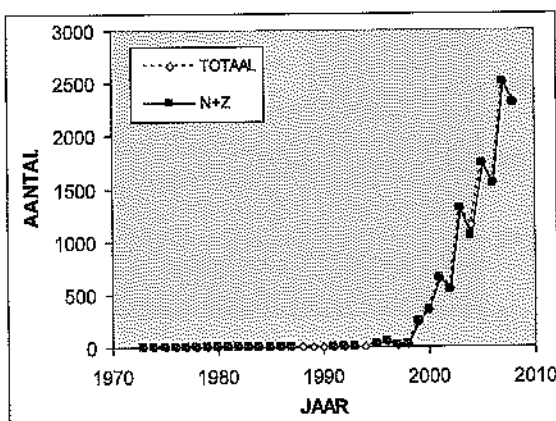
De laagste aantallen zijn er in de broedtijd. De aantallen in de broedtijd nemen sinds 2000 sterk toe. Deze toename begint in de Oosterveent. Waarschijnlijk gaat het daarbij om vogels die in de rietkraag langs het Eemmeer broeden. Na 2000 nemen ook de aantallen in telgebied Noord toe. Daarbij gaat het niet alleen om broedvogels, maar ook om groepen ganzen die kennelijk niet broeden. Mogelijk zijn dit eerstejaars vogels.

INDISCHE GANS *Anser indicus*

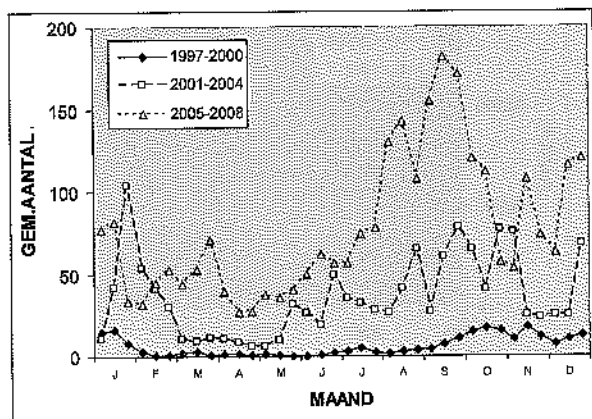
De indische gans is een exoot die ontsnapt is uit watervogelcollecties en in kleine aantallen in Nederland voorkomt. Wij zagen hem vier keer, met in totaal vijf exemplaren. Eerder was er een waarneming in 1996.

CANADESE GANS *Branta canadensis*

De canadese gans, eveneens afkomstig uit watervogelcollecties, is de afgelopen jaren zeer sterk in aantal toegenomen. Na wat incidentele waarnemingen begonnen de aantallen vanaf 1999 te stijgen, en met wat schommelingen lijkt dat nog steeds door te gaan. Sinds 1999 is er een stijging met 29% per jaar (Mooij 2009d). Dit is ongeveer ook de stijging in Nederland in deze periode. Het valt op dat verreweg de grootste aantallen in telgebied Zuid gezien worden. Alle andere ganzen zien we het meest in Noord.

Totaal aantal getelde canadese ganzen per jaar

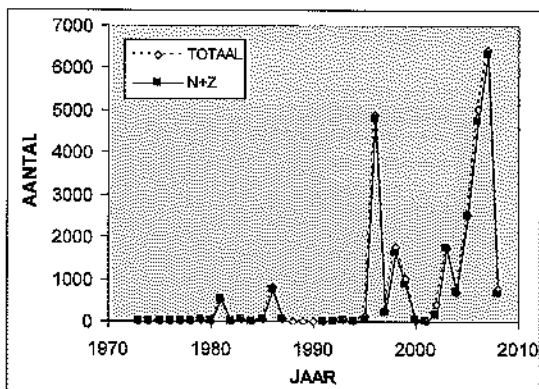
Gemiddeld aantal per decade voor drie periodes van vier jaar.

De verdeling over het jaar heeft hier betrekking op drie periodes van vier jaar. Het heeft geen zin om hem te geven voor de tijd dat de aantallen verwaarloosbaar waren. De laagste aantallen zien we rond de broedtijd. Daarna lopen ze op tot een piek rond eind september om

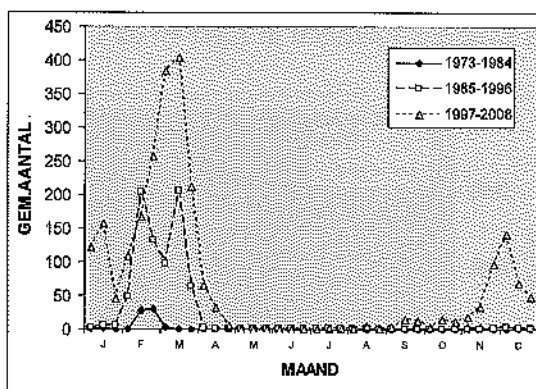
daarna weer af te nemen. Er wordt in de polder gebroed, maar een deel van de in de broedtijd aanwezige vogels blijft in groepen en betreft dus niet broedende dieren.

BRANDGANS *Branta leucopsis*

De sterke toename die we in het vorige rapport bij de brandgans zagen heeft doorgezet. Het is wel zo dat de aantallen nog steeds sterk schommelen. Dit komt doordat er zo nu en dan heel grote aantallen tegelijk aanwezig zijn, die jaartotalen omhoog stuwten. Verreweg de meeste brandganzen zien we in telgebied Noord.

Totaal aantal getelde brandganzen per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

De verdeling over het jaar toont dat de grootste aantallen in februari en maart gezien worden. Pas vanaf 1997 worden er ook aan het eind van het jaar redelijke aantallen gemeld. Landelijk is de brandgans de afgelopen tientallen jaren ook sterk toegenomen. Er wordt nu zelfs in Nederland gebroed, daarvoor zijn in de Eempolders nog geen aanwijzingen.

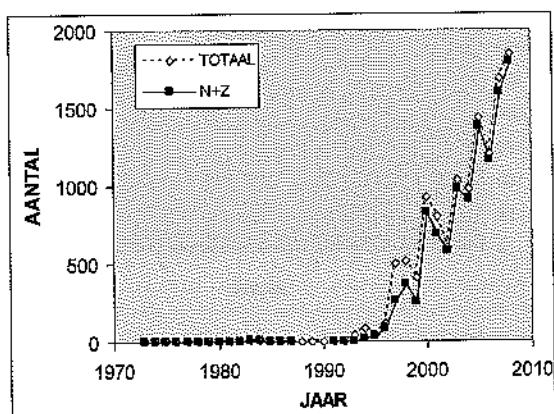
Pas de laatste jaren zien we geregeld grote groepen Brandganzen in de polder.

ROTGANS *Branta bernicla*

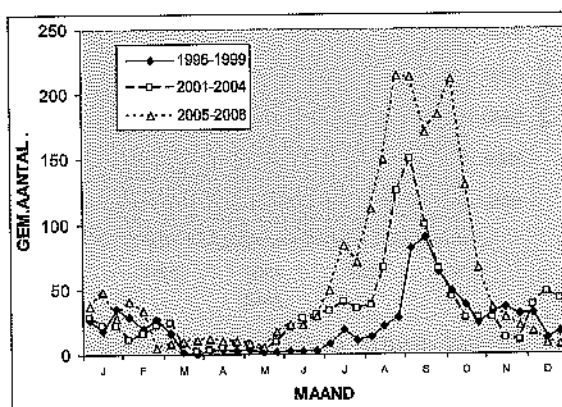
Hoewel de rotgans hoofdzakelijk vlak langs de kust voorkomt wordt hij een enkele keer ook in de Eempolders waargenomen. Tussen 2003 en 2008 waren er vijf waarnemingen van 34 exemplaren. De aantallen per zesjaarlijkse periode waren: 0, 0, 2, 2, 13, 34.

NIJLGANS *Alopochen aegyptiacus*

Het succesverhaal van de nijlgans gaat verder. De aantallen nemen nog steeds sterk toe (Mooij 2009b). Dit is in lijn met de Nederlandse populatie, die ook sterk groeit. Verreweg de meeste Nijlganzen zien we in telgebied Noord. Bovendien stijgen de aantallen daar sterk, de veel kleinere aantallen in Zuid en de Oostermeent blijven ongeveer constant.

Totaal aantal getelde nijlganzen per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van vier jaar.

De verdeling over het jaar wordt hier over periodes van vier jaar gegeven. Er is een grote piek rond september, die in de loop der jaren steeds hoger en breder wordt. Opvallend is dat er in de rest van het jaar niet veel verandert. De laatste jaren zien we wel wat meer nijlganzen in de broedtijd. Of er gebroed wordt is niet zeker, nijlganzen broeden meestal in bomen. Vanaf augustus verzamelen de nijlganzen zich met hun jongen in graslanden. Kennelijk worden de Eempolders door de in de omgeving broedende nijlganzen als een dergelijk verzamelgebied gebruikt.

BERGEEND *Tadorna tadorna*

Vanaf het begin van de tellingen waren de aantallen bergeenden stabiel. Rond 1998 namen ze plotseling ruim een factor twee toe. Op dat niveau zitten ze nog steeds. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 517, 488, 666, 420, 1321, 1287. De meeste bergeenden zien we in telgebied Noord. Opvallend is dat de stijging rond 1998 in de twee ander telgebieden niet optreedt.

Er zijn vooral bergeenden van februari t/m juni. Het lijkt er daarom op dat hij in de polders broedt. Wij zien geregeld jongen, maar het is bekend dat bergeenden over flinke afstanden van het nest naar het water kunnen trekken.

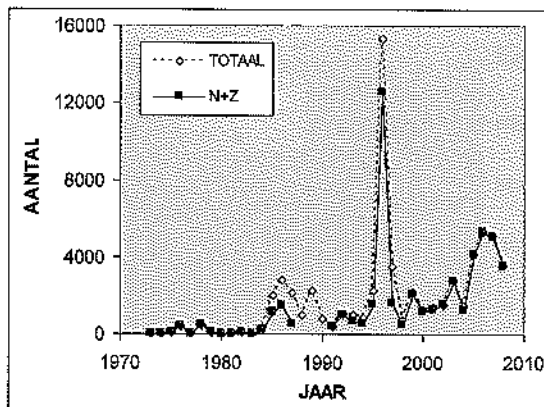
CASARCA *Tadorna ferrigunea*

De casarca is in de afgelopen periode sterk toegenomen. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 7, 5, 2, 52, 58, 288. In de jaren negentig zagen wij ze vooral in de Oostermeent, maar tegenwoordig worden ze vrijwel alleen in het telgebied Noord waargenomen.

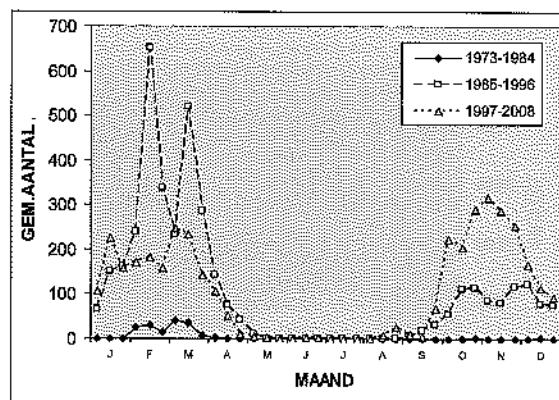
Wij zien in de Eempolders vooral casarca's van juni tot en met september. In die tijd maken honderden casarca's de rui door rond het Gooimeer. Een deel van die vogels foerageert kennelijk ook in de Eempolders. De herkomst van deze vogels is niet duidelijk.

SMIENT *Anas penelope*

De smient is in de afgelopen zes jaar veel talrijker geworden. Ten opzichte van de vorige periode zijn de aantallen ruim verdubbeld. Alleen in 1996 waren er veel meer smienten, maar dat is maar één jaar voorgekomen. De meeste smienten zien we in telgebied Zuid, maar de laatste jaren nemen de aantallen in Noord sterk toe. In de Oostermeent zien we tegenwoordig nauwelijks smienten, in de jaren en negentig waren dat er meer.

Totaal aantal getelde smienten per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

De verdeling laat zien dat de smient een wintergast is. De hoge aantallen in het voorjaar voor de periode 1985-1996 worden voor een groot deel veroorzaakt door het extreme jaar 1996. Opvallend is hier weer de dip rond de jaarwisseling. Kennelijk gebruiken veel smienten de Eempolders als doortrekgebied. Overigens verblijven er overdag vaak grote aantallen smienten op het Eemmeer. Zij foerageren 's nachts in de polders, maar omdat wij overdag tellen worden zij hier niet meegeteld.

KRAKEEND *Anas strepera*

De kraakeend is in aantal toegenomen. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 57, 33, 38, 167, 514, 1643. Ook landelijk nemen de aantallen toe, zij het lang niet zo sterk als in de Eempolders. Verreweg de meeste kraakeenden worden in telgebied Noord gezien, maar ook in Zuid en de Oostermeent nemen de aantallen de laatste jaren toe. Ook de presentie is geleidelijk toegenomen, van ongeveer 10% rond 1990 tot 70% in de laatste jaren. Over het jaar gezien nemen de aantallen vanaf februari toe. Begin april wordt een maximum bereikt, daarna nemen de aantallen weer snel af en begin mei wordt een niveau bereikt dat verder het hele jaar, met wat schommelingen, constant blijft.

WINTERTALING *Anas crecca*

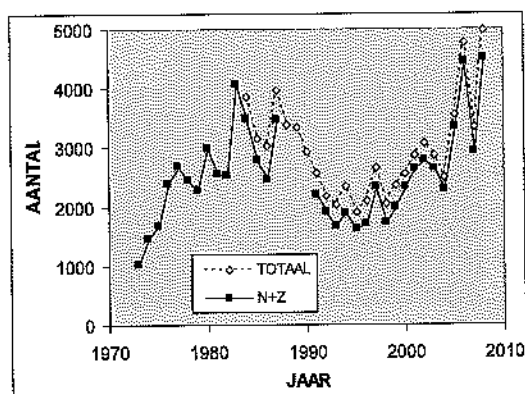
In de laatste zes jaar zijn de aantallen van de wintertaling sterk gestegen. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 398, 423, 588, 190, 416, 1730. Vanaf het begin van de tellingen tot de tweede helft van de jaren negentig namen de aantallen geleidelijk af. Deze trend was overigens duidelijker zichtbaar in de presentie, die van 40% daalde naar 10%. Daarna namen de aantallen snel toe tot een nog nooit bereikt niveau. Ook de presentie nam weer toe en ligt nu weer rond de 40%. Voor 2000 zagen wij de grootste aantallen in telgebied Zuid. Daarna

zijn de aantallen in Zuid ongeveer gelijk gebleven, maar in Noord zijn ze sterk gestegen en daar zien we er nu veel meer.

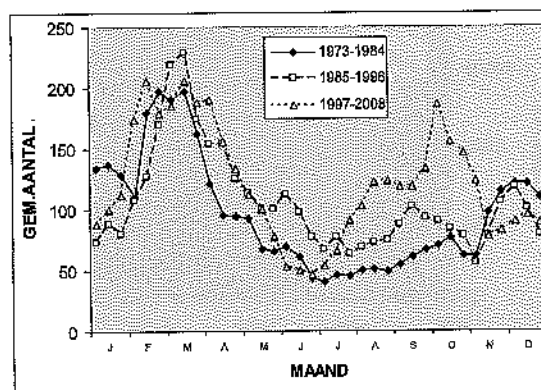
Wij zien de wintertaling tegenwoordig van augustus tot begin mei, met een piek rond maart. Van half mei tot eind juli ontbreekt hij vrijwel, wat suggereert dat er niet in de polder gebroed wordt.

WILDE EEND *Anas platyrhynchos*

De wilde eend is van het begin van de tellingen tot ongeveer 1985 toegenomen. Vanaf toen daalden de aantallen tot ongeveer 1995 om daarna weer te stijgen. Deze stijging lijkt nog steeds door te zetten. Landelijk blijken de aantallen sinds het begin van de jaren negentig juist te dalen. De wilde eenden zijn redelijk gelijkmatig over de telgebieden verdeeld.

Totaal aantal getelde wilde eenden per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

De verdeling over het jaar is in de laatste zes jaar opvallend veranderd. Vanaf het begin van de tellingen was er een piek in maart, gevolgd door een afname tot juni en daarna een geleidelijke stijging. In de laatste zes jaar zien we ook een piek in september /oktober. Deze piek veroorzaakt de opvallende stijging van de totale aantallen in de laatste jaren. Mogelijk gaat het hier om vogels die de rui doormaken in de Eempolders (Mooij 2011).

PIJLSTAART *Anas acuta*

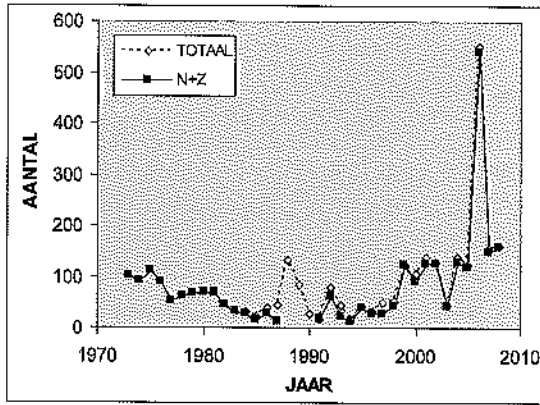
In bijna elk jaar hebben we deze zes jaar pijlstaarten gezien. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 34, 14, 18, 60, 34, 126. Bij dit laatste getal was een groep van 90 eenden. Bijna alle waarnemingen waren in het voorjaar in het telgebied Noord.

ZOMERTALING *Anas querquedula*

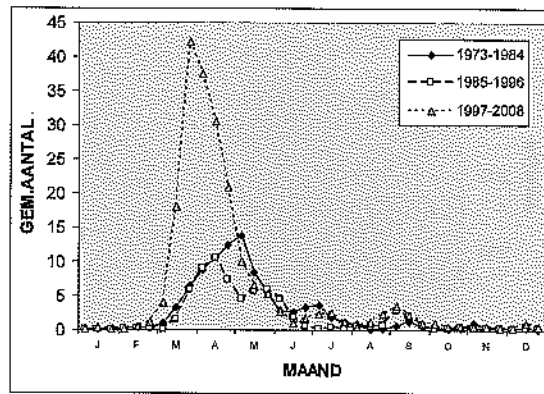
Ieder jaar zien we een aantal malen zomertalingen. Die zien we door het hele gebied. Volgens inventarisaties broeden er ook nog steeds zomertalingen in de polders. De aantallen per zesjaarlijkse periode waren: 123, 76, 66, 47, 40, 32. Een dalende trend lijkt onmiskenbaar, maar de presentie is al sinds eind jaren negentig stabiel.

SLOBEEND *Anas clypeata*

De totale aantallen van de slobeend zijn de afgelopen zes jaar meestal ongeveer op het tamelijk hoge peil van de jaren er vlak voor gebleven. Opvallend is de uitschieter in 2006, die wordt onder meer veroorzaakt door een groep van 300 slobeenden. Verreweg de meeste slobeenden zien wij in telgebied Noord.

Totaal aantal getelde slobeenden per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

De grootste aantallen slobeenden zijn waargenomen in maart en april. In de laatste periode is er een enorme toename. Hoewel die voor een deel te danken is aan zeer grote aantallen in 2006 is ook als we dat jaar niet meerekenen sprake van een sterke toename. Het lijkt er op dat veel slobeenden tegenwoordig de Eempolders, en dan vooral het in het vroege voorjaar erg natte reservaat, als doortrek gebied gebruiken. Ook in mei en juni, als we waarschijnlijk hoofdzakelijk met eigen broedvogels te maken hebben, is er de laatste jaren duidelijk sprake van een toename.

MANDARIJNEEND *Aix galericulata*

De mandarijneend is een exoot die zo nu en dan in de bossen in de omgeving broedt. In deze periode was er een waarneming van twee exemplaren. Dit was de eerste waarneming in de geschiedenis van de telling.

KROONEEND *Netta rufina*

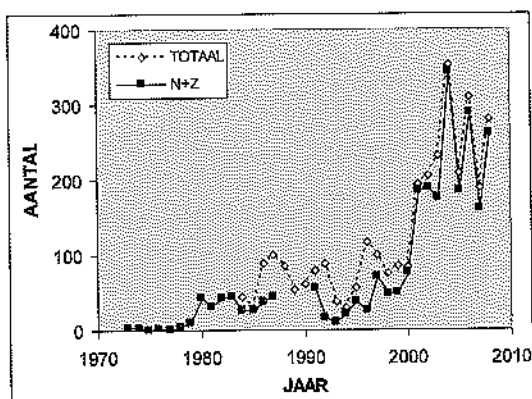
De krooneend neemt de laatste jaren toe als broedvogel in Nederland. Wij hadden een waarneming van twee krooneenden. Ook dit was de eerste waarneming voor deze tellingen.

TAFELEEND *Aythya ferina*

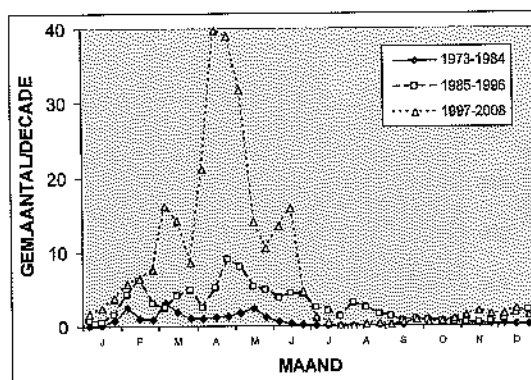
De tafeleend is ieder jaar waargenomen. We zagen ze vooral in het winterhalfjaar. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 18, 17, 102, 91, 34, 31. Omdat ze vaak in groepen gezien worden lijkt het niet zinvol om hier een trend uit te halen.

KUIFEEND *Aythya fuligula*

Gemiddeld zijn de aantallen van de kuifeend in de laatste zes jaar verder toegenomen, maar er is wel sprake van sterke schommelingen. Landelijk lijkt het aantal broedparen de laatste tien jaar ongeveer constant te zijn. De waarnemingen zijn vooral in telgebied Noord. De stijging is bijna helemaal daar geconcentreerd. In de telgebieden Zuid en Oostemeent zijn de aantallen stabiel.

Totaal aantal getelde kuifeenden per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

We zien kuifeenden vooral in de periode februari tot juni, met een piek rond eind april. kuifeenden broeden vanaf mei. De verdeling suggereert dat er in behoorlijke aantallen in de polders gebroed wordt.

EIDEREEND *Somateria mollissima*

De eidereend komt bijna alleen op zee voor. Een enkele keer verdwaalt er een naar het binnenland. De waarneming van een eidereend in 2007 was de eerste van onze tellingen.

BRILDUIKER *Bucephala clangula*

De brilduiker is een duikeend die meestal dieper water opzoekt dan in de polders beschikbaar is. Sporadisch duikt hij hier op. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 0, 1, 20, 3, 0, 1.

NONNETJE *Mergellus albellus*

Het nonnetje is in deze periode elk jaar waargenomen. Bijna alle waarnemingen zijn in de eerste maanden van het jaar. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 121, 84, 184, 54, 104, 80. De aantallen die naar Nederland komen hangen af van de strengheid van de winter in het noorden. Uit deze getallen is daarom geen trend te bepalen.

MIDDELSTE ZAAGBEK *Mergus serrator*

De middelste zaagbek is vooral een kustvogel. In de Eempolders wordt hij zo nu en dan gezien. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 21, 6, 0, 28, 11, 7.

GROTE ZAAGBEK *Mergus merganser*

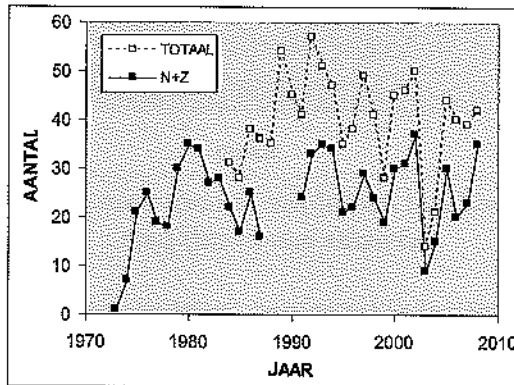
De grote zaagbek is alleen in 2004 niet waargenomen. Het was voor het eerst in de tellingen dat wij hem een jaar niet zagen. Wij zien de zaagbekken in de weteringen en soms in waaien. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 191, 200, 66, 198, 93, 68. De variatie is te groot om een trend te kunnen herkennen.

RODE WOUW *Milvus milvus*

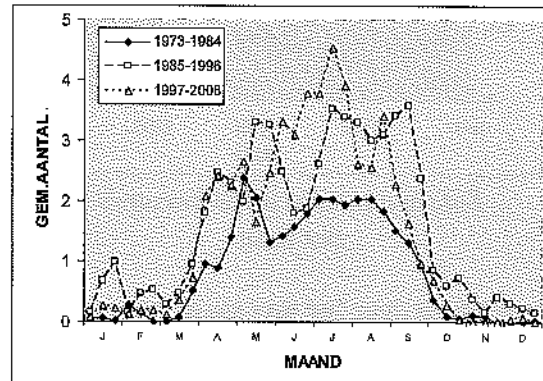
In de afgelopen zes jaar is de rode wouw twee maal waargenomen. Dit waren vogels op de voorjaarsstrek. Incidenteel wordt hij bij ons gezien. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 1, 0, 0, 2, 0, 3.

BRUINE KIEKENDIEF *Circus aeruginosis*

De aantallen bruine kiekendieven schommelen de laatste jaren zonder duidelijke trend. Landelijk is in deze periode sprake van een lichte afname. Wij zien ze vooral in Noord en de Oosterveen. Er is sprake van broedgevallen in de rietzoom langs het Eemmeer en in enkele waaien.

Totaal aantal getelde bruine kiekendieven per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

In de polders zijn de bruine kiekendieven vooral aanwezig van april tot en met september. Dit wijst er op dat we hier met broedvogels te maken hebben. Buiten deze periode zijn er incidentele waarnemingen.

BLAUWE KIEKENDIEF *Circus cyaneus*

De blauwe kiekendief is tegenwoordig vooral een wintergast. De afname van de aantallen sinds het einde van de jaren zeventig lijkt tot stilstand te zijn gekomen. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 127, 114, 106, 85, 48, 52.

HAVIK *Accipiter gentilis*

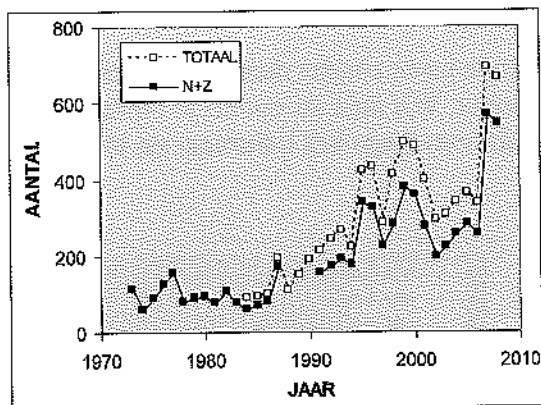
Het aantal waarnemingen van de havik is de afgelopen zes jaar duidelijk gestegen. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 0, 2, 1, 3, 4, 12. Bekend is dat er zo nu en dan in de omgeving van de polders wordt gebroed. Landelijk is de havik stabiel.

SPERWER *Accipiter nisus*

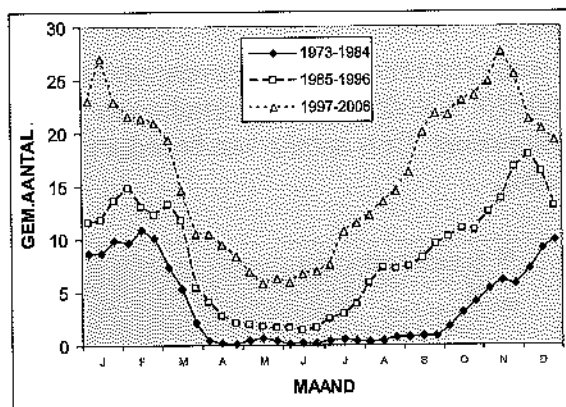
De aantallen waarnemingen van de sperwer zijn verder teruggelopen. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 15, 45, 39, 27, 21, 12. Wij zien de sperwer vooral in het voor- en najaar. Dat suggereert dat we hier hoofdzakelijk met doortrekkers te maken hebben. Landelijk nemen de broedvogels af.

BUIZERD *Buteo buteo*

De grafiek van de aantallen waargenomen buizerds toont vanaf 1985 een toename. Opvallend zijn een aantal pieken die blijken samen te hangen met jaren met veel veldmuizen in de Eemolders (Mooij 2008b). Wij zien buizerds door het hele gebied, met de grootste dichtheid in de Oosterveen. Het valt daarbij op dat de aantallen in de Oosterveen in muizenjaren veel minder toenemen dan in de andere telgebieden. Landelijk is de buizerd als broedvogel stabiel.

Totaal aantal getelde buizerds per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

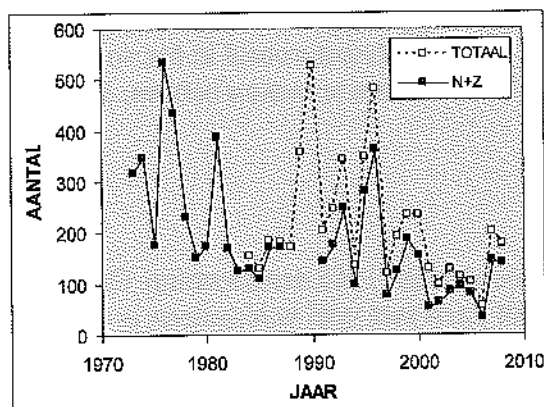
De verdeling over het jaar toont hoge aantallen van september tot en met maart en veel kleinere aantallen in het zomerhalfjaar. De aantallen in de zomer zijn in de loop van de tellingen relatief veel meer gestegen dan die in de winter. Tegenwoordig broeden er op verschillende plekken in de onmiddellijke omgeving buizerds. Tot diep in de jaren tachtig was dat kennelijk niet het geval.

ZEEAREND *Haliaeetus albicilla*

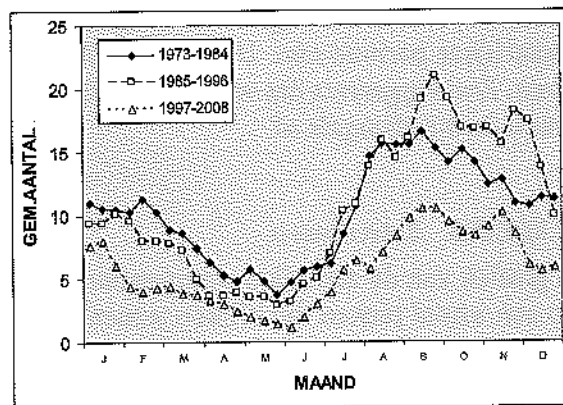
Voor het eerst in deze tellingen is een zeearend gezien. De soort broedt de laatste jaren in de Oostvaardersplassen. Voor een arend is dat eigenlijk heel dichtbij, dus waarschijnlijk kwam hij daar vandaan.

TORENVALK *Falco tinnunculus*

Ook de afgelopen jaren schommelde het aantal torenvalken weer sterk. Het gemiddelde niveau lag echter duidelijk lager dan in vorige periodes. Rond 2007 was er een grote piek in het aantal veldmuizen in de Eemponders (Mooij 2008b) waarbij het aantal buizerds en blauwe reigers tot recordhoogte steeg. Er was ook wel een piek voor het aantal torenvalken maar die lag veel lager dan bij vorige muizenjaren. We moeten dan ook concluderen dat de torenvalk achteruit gaat. Ook landelijk is al lang sprake van een afname. De aantallen in de drie telgebieden zijn ongeveer even groot, wat betekent dat de dichtheid in de Oostermeent relatief hoog is. Er werd in ieder geval gebroed in een kast in een boom langs de dijk van het Eemmeer.

Totaal aantal getelde torenvalken per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

De verdeling over het jaar is typisch voor een standvogel. Door het uitvliegen van jongen nemen de aantallen van eind mei tot september sterk toe, om daarna weer wat langzamer te dalen.

SMELLEKEN *Falco columbarus*

Wij zien het smelleken alleen in het winterhalfjaar. Bijna elk jaar is het gezien. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 16, 18, 18, 10, 11, 12. Het smelleken heeft een voorkeur voor zeer open gebieden. Daarom zijn de Eempolders een geschikt terrein voor deze soort.

BOOMVALK *Falco subbuteo*

De Boomvalk zien wij bijna ieder zomerhalfjaar. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 7, 11, 5, 8, 4, 7. Hieruit valt geen trend op te maken. Landelijk vindt men een lichte afname.

SLECHTVALK *Falco peregrinus*

Het aantal waarnemingen van de slechtvalk is in deze periode toegenomen. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 0, 4, 2, 0, 4, 9. Bijna alle waarnemingen zijn uit het winterhalfjaar. Landelijk neemt de slechtvalk toe. Op een aantal plaatsen wordt tegenwoordig gebreed.

FAZANT *Phasianus colchicus*

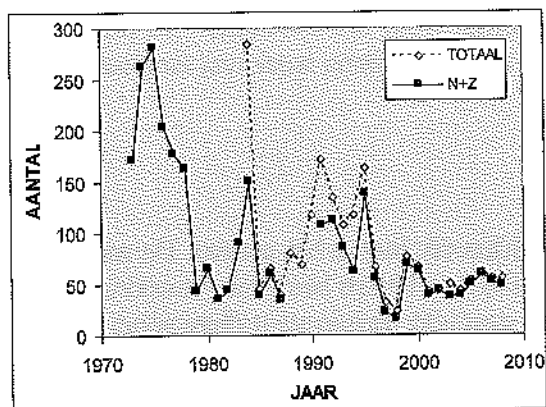
In de laatste zes jaar heeft de daling van de aantallen doorgezet. Deze begon toen rond 1980 het uitzetten van fazanten voor de jacht verboden werd. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 347, 358, 97, 51, 53, 24. De waarnemingen zijn hoofdzakelijk in Noord en zo nu en dan in de Oosterveent. Zij zijn over het hele jaar verspreid.

WATERRAL *Rallus aquaticus*

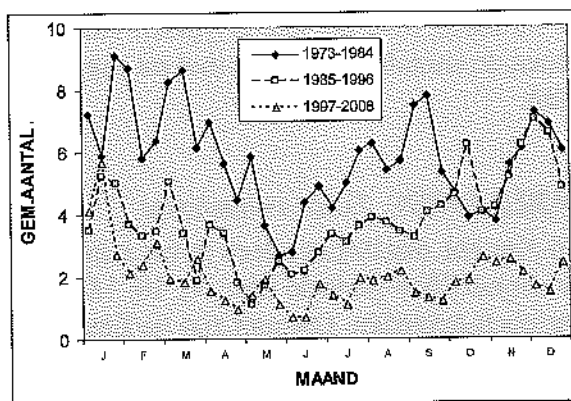
Hoewel onze telmethode voor waterrallen niet echt geschikt lijkt te zijn hebben we in deze zes jaar tweemaal een waterral waargenomen. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 2, 0, 0, 1, 1, 2.

WATERHOEN *Gallinula chloropus*

Het aantal waterhoenen is de afgelopen zes jaar ongeveer constant gebleven. Dat is opmerkelijk gezien de grote variaties die in de periodes daarvoor optraden. Vergeleken met eerdere jaren zijn de aantallen tegenwoordig tamelijk laag. De meeste waterhoenen zien wij in het telgebied Zuid. In de Oosterveent zijn zij bijna afwezig. Landelijk zijn de aantallen na een dip eind vorige eeuw stabiel.

Totaal aantal getelde waterhoenen per jaar

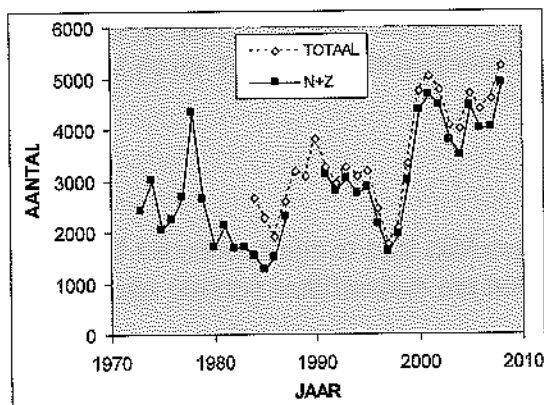

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

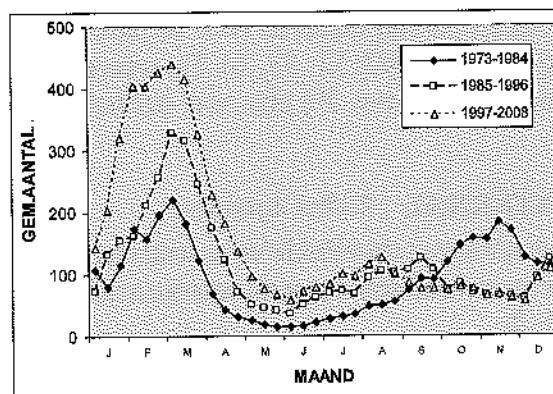
De aantallen variëren niet veel over het jaar. De grootste aantallen zien we in de winter. Het is mogelijk dat door minder begroeiing langs de waterkant de zichtbaarheid toeneemt.

MEERKOET *Fulica atra*

De totale aantallen meerkoeten waren de laatste jaren ongeveer stabiel op het relatief hoge peil dat ze rond 2000 bereikt hadden. De geleidelijke toename van het aantal vogels in de broedtijd zette ook door. Landelijk is de meerkoet het laatste decennium als broedvogel en als wintervogel stabiel.

Totaal aantal getelde meerkoeten per jaar

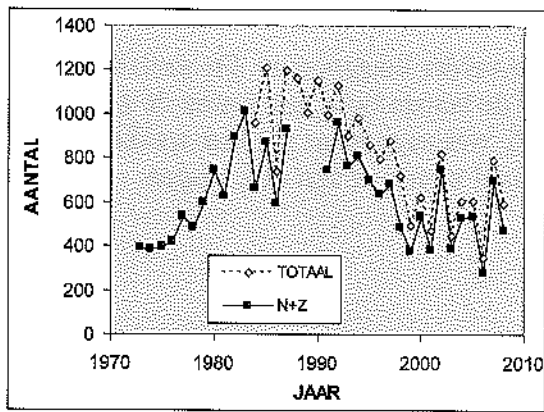

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

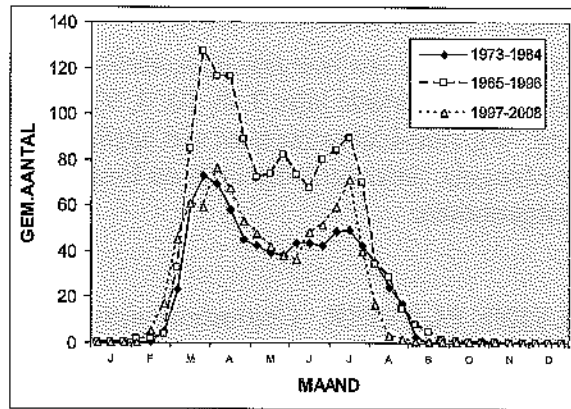
De verdeling over het jaar geeft aan dat verreweg de hoogste aantallen in februari en maart gezien werden. De toename in deze periode is opvallend. Bij nadere analyse blijkt dat in deze maanden vanaf 2000 de aantallen in telgebied Noord plotseling veel hoger zijn geworden. Ook in de broedtijd stijgen de aantallen in Noord vanaf 2000 sterker dan elders.

SCHOLEKSTER *Haematopus ostralegus*

De grafiek van het totale aantal scholeksters per jaar suggereert dat de afname die sinds 1990 plaats vond tot stilstand is gekomen. Landelijk nemen de aantallen broedvogels de laatste jaren nog steeds af.

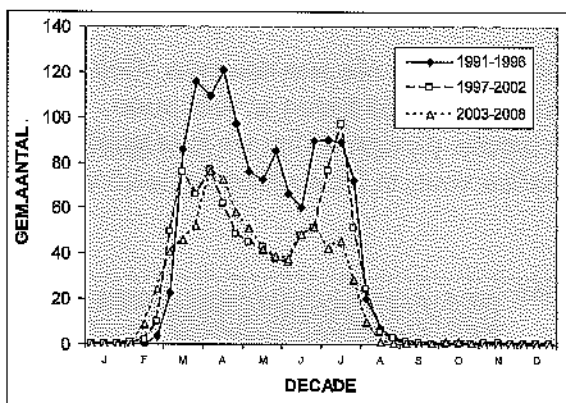

Totaal aantal getelde scholeksters per jaar

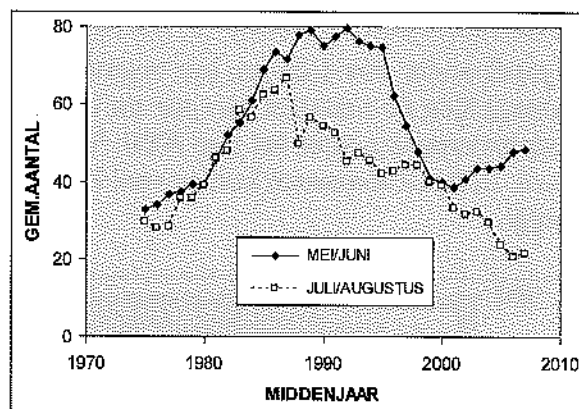

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

De verdeling over het jaar toont twee pieken. In de laatste twaalf jaar is deze piek meer uitgesproken dan daarvoor. Juli is de maand waarin de meeste jonge scholeksters vliegvlug worden. Een toename in deze periode zou dus op een beter broedsucces kunnen wijzen. Het valt wel op dat het vertrek twintig dagen vervroegd is. Daar tegenover staat een veel kleinere vervroeging van de aankomst. Als we naar de laatste drie periodes van zes jaar kijken zien we dat de piek in juli weer verdwijnt. Dit zou dus op een verminderd broedresultaat kunnen wijzen.

Gemiddeld aantal per telling voor de laatste drie periodes van zes jaar

Vijfjarig voortschrijdend gemiddelde van de aantallen in mei/juni en juli/augustus

Om dit nader te bekijken is het voortschrijdend gemiddelde bepaald voor de maanden mei/juni (eieren en nestjongen) en juli/augustus (uitvliegen jongen). Hierin zien wij tot rond 1990 (landinrichting!) de aantallen ongeveer even groot waren en in beide periodes stegen. Vanaf 1990 bleven de aantallen in mei/juni stabiel, terwijl die in juli/augustus daalden. Dit suggereert dat het aantal uitgevlogen jongen achteruit ging. Scholeksters leven lang en daardoor duurde het tien jaar voor dit tot een daling van het aantal broedvogels leidde. Omdat alleen de meest succesvolle vogels overbleven nam het broedresultaat weer toe, en rond 2000 lagen de aantallen in de twee periodes weer ongeveer gelijk. Daarna stabiliseren de aantallen in mei/juni, maar in juli/augustus blijven ze dalen. Het lijkt er daarom op dat het broedsucces nog steeds niet goed genoeg is om de populatie in stand te houden. Mogelijk was dat rond 2000 wel het geval (toen liepen de lijnen weer gelijk) en zou dat de stabilisatie kunnen verklaren. Het kan ook zijn dat vogels van naburige broedgebieden die verloren zijn gegaan zich in de polders gevestigd hebben. In beide gevallen moeten we er rekening mee houden dat de aantallen broedvogels de komende jaren weer zullen dalen.

KLUUT *Recurvirostra avosetta*

In de afgelopen zes jaar zijn de aantallen van de kluut verder toegenomen. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 3, 0, 10, 8, 92, 187. Vooral de laatste twee jaar waren de aantallen hoog. Wij zien kluten meestal van april tot en met juli, wat suggereert dat hier sprake is van broedvogels. Bekend is dat er in de Eempolders gebroed wordt, er zijn ook jongen waargenomen.

KLEINE PLEVIER *Charadrius dubius*

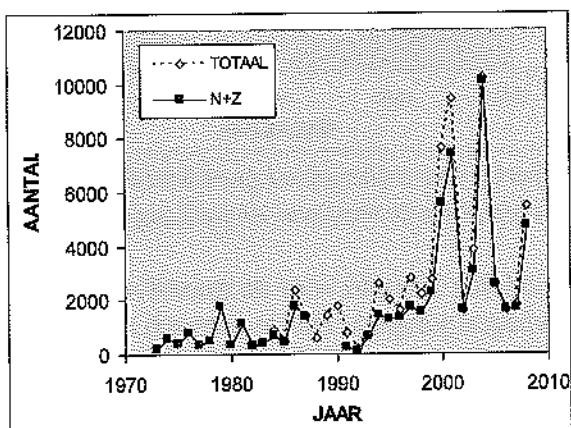
De kleine plevier broedt op vochtige, nauwelijks begroeide terreinen. De laatste jaren zien wij hem vaker dan vroeger. Dat kan samenhangen met de werkzaamheden die regelmatig in de polders plaats hebben. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 0, 0, 2, 5, 0, 15. Twee van de waarnemingen waren uit de broedtijd. Dat zou op broedgevallen kunnen wijzen.

BONTBEKPLEVIER *Charadrius hiaticula*

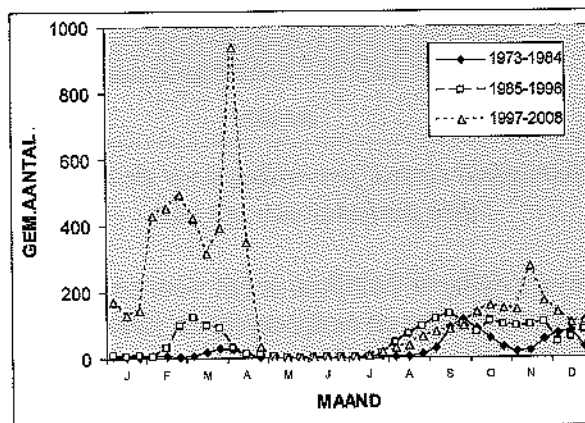
Elk jaar zien wij een aantal keren bontbekplevieren. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 0, 4, 15, 14, 32, 46. Wij zien ze vanaf februari tot en met juni, wat suggereert dat ze in de polders broeden. Dat wordt bevestigd door nestonderzoek van de Werkgroep Weidevogelbescherming.

GOUDPLEVIER *Pluvialis apricaria*

De goudplevier was deze zes jaar ongeveer even talrijk als in de zes jaar daarvoor. Ook nu schommelden de aantallen van jaar tot jaar sterk, maar gemiddeld waren er veel meer goudplevieren dan voor het jaar 2000. Verreweg de meeste plevieren zien we in telgebied Noord. In de Oostermeent komen veel kleinere aantallen voor, in Zuid alleen zo nu en dan een groepje.

Totaal aantal getelde goudplevieren per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

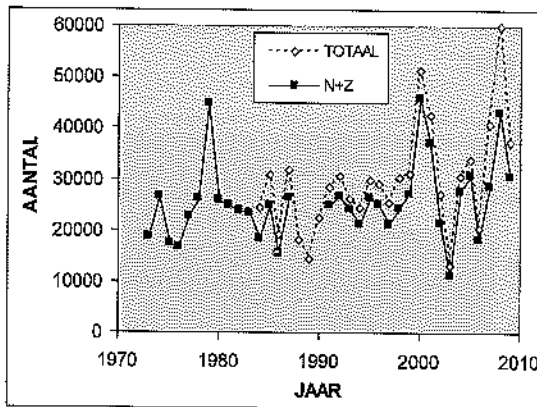
Net als in de vorige periode van zes jaar (maar in tegenstelling tot de jaren daarvoor) zagen we de grootste aantallen van februari tot april. Vooral begin april zien we er veel. Groepen van duizenden goudplevieren zijn dan geen uitzondering. Het gaat hier dan ongetwijfeld om vogels op de voorjaarsstrek. Overigens zien we in sommige jaren alleen kleine groepjes. In het najaar zijn de aantallen in de loop van de tijd langzaam gestegen. Ook dan zien we er het ene jaar veel meer dan in andere.

ZILVERPLEVIER *Pluvialis squatorola*

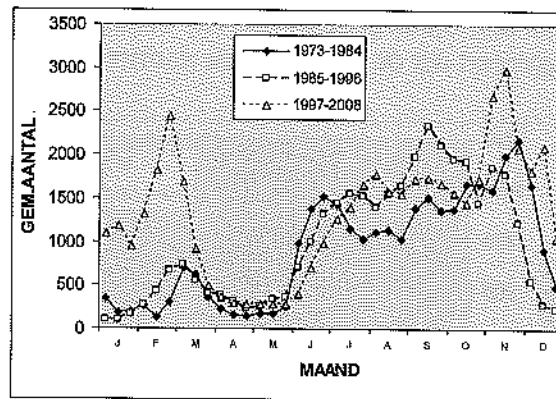
De zilverplevier is vooral een kustvogel. In De Eempolders zien wij ze alleen incidenteel. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 20, 6, 122, 77, 207, 1. Dit suggereert een afname, maar in het verleden zijn vaak tamelijk grote groepen gemeld. Dat is in het binnenland heel ongewoon, en verwisseling met goudplevieren valt daarom niet uit te sluiten.

KIEVIT *Vanellus vanellus*

De kievit is verreweg de talrijkste weidevogel in de Eempolders. Die aantallen zijn opvallend constant, zeker als we beseffen dat de kievit vaak in enorme groepen wordt aangetroffen. De kievit zien we overal in de polders.

Totaal aantal getelde kieviten per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

De verdeling over het jaar laat zien dat de kievit het minst wordt gezien in april en mei, wat overeenkomt met de broedtijd. Terwijl de andere weidevogels naar de Eempolders komen om te broeden vertrekken de meeste kieviten dan juist naar andere broedgebieden. Er blijven er trouwens nog wel zoveel achter dat de kievit de talrijkste weidevogel in de Eempolders is. Uit berekeningen blijkt dat de aantallen in de broedtijd in de twee oorspronkelijke telgebieden gemiddeld met 1% per jaar zijn toegenomen (Mooij 2007b).

Na de broedtijd stijgen de aantallen snel en daarna veranderen ze niet veel meer tot de volgende lente. Tot de tweede helft van de jaren negentig waren de aantallen in de eerste maanden van het jaar veel lager. Opvallend is de piek rond eind februari. Die is er altijd wel geweest, maar tegenwoordig is hij veel hoger. Hij is het duidelijkst in telgebied Noord, maar ook in de andere telgebieden terug te vinden.

KLEINE STRANDLOPER *Calidris minuta*

Deze soort is een incidentele doortrekker. Het is een kleine vogel met een niet erg opvallend gedrag. De kans om hem te missen is dus groot. In deze periode waren er twee waarnemingen van in totaal vier vogels. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 0, 0, 4, 37, 0, 4.

BONTE STRANDLOPER *Calidris alpina*

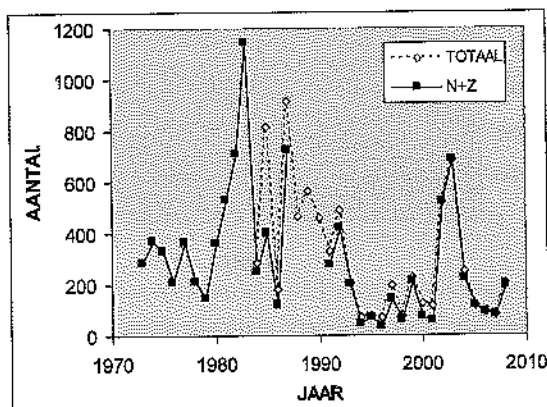
De bonte strandloper is in Nederland een kustvogel die zo nu en dan ook in het binnenland wordt gezien. Wij zagen hem in deze zes jaar drie maal, met onder meer een groep van zestig vogels. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 0, 0, 10, 16, 21, 64.

KROMBEKSTRANDLOPER *Calidris ferruginea*

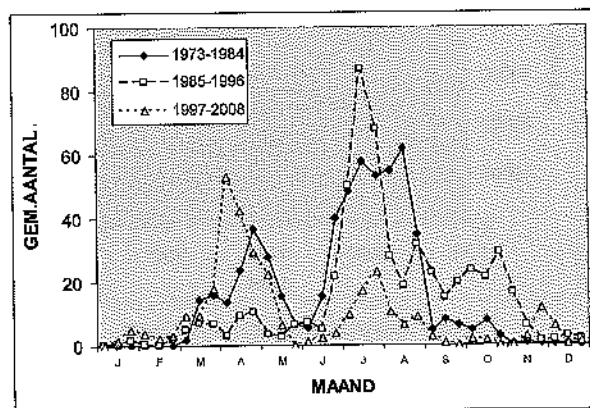
De krombekstrandloper is in deze periode een keer waargenomen. Dit was de eerste waarneming in de geschiedenis van de tellingen.

KEMPHAAN *Philomachus pugnax*

De tijd dat de Eempolders beroemd waren om de grote aantallen kemphanen die er broedden ligt ver achter ons. Toen de tellingen begonnen waren ze er nog wel, maar tegenwoordig komt hij bijna alleen nog voor als doortrekker. Nu en dan wordt er in een afgelegen hoekje nog een broedende kemphen gevonden bij inventarisaties. Bij onze manier van tellen is de kans dat wij die waarnemen bijna te verwaarlozen. Ook landelijk dreigt de kemphaan als broedvogel te verdwijnen. De aantallen in de Eempolders schommelen nogal (Mooij 2010d), ook omdat er soms nog flinke groepen gezien worden. De presentie is sinds 1990 gehalveerd, wat suggereert dat de soort ook als doortrekker achteruit gaat.

Totaal aantal getelde kemphanen per jaar

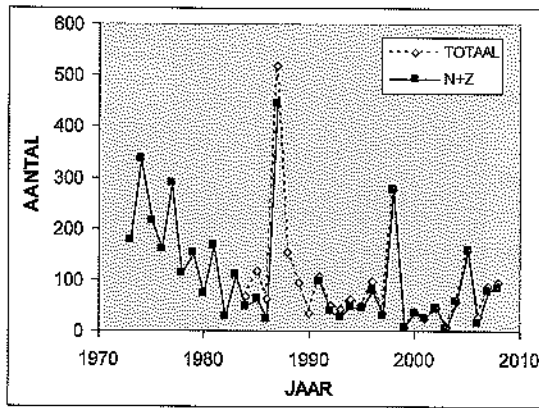

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

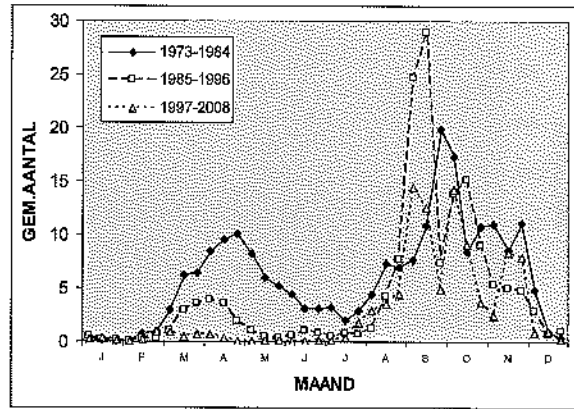
In de verdeling over het jaar zien we dat in juni, de enige maand dat er geen doortrek is, de aantallen tegenwoordig nul zijn. Opvallend is dat de najaarstrek in loop van de tijd sterk is teruggelopen, maar dat dit niet geldt voor de voorjaarstrek. Het lijkt er zelfs op dat in het voorjaar de aantallen sinds 1995 zijn toegenomen.

WATERSNIP *Gallinago gallinago*

De watersnip heeft zich de afgelopen zes jaar in de Eempolders goed gehandhaafd. Dat is natuurlijk op een peil dat veel lager is dan bij het begin van de tellingen. Niet alleen de aantallen maar ook de presentie lijken in deze periode een beetje te stijgen (Mooij 2008d). Er zijn zelfs berichten over broedgevallen op stille drassige plekken. Verreweg de meeste watersnippen zien wij in telgebied Noord. Mogelijk heeft het natter worden van het reservaat een gunstige invloed. In Nederland gaan de aantallen nog steeds achteruit.

Totaal aantal getelde watersnippen per jaar

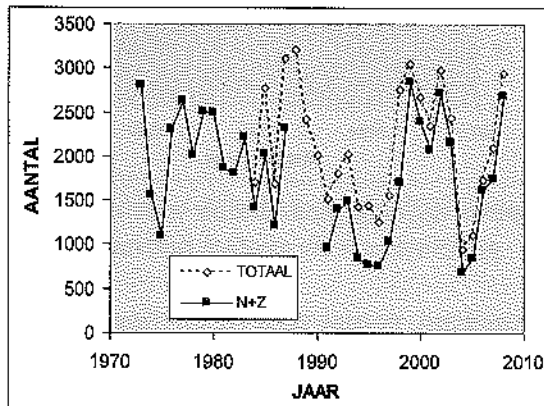

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

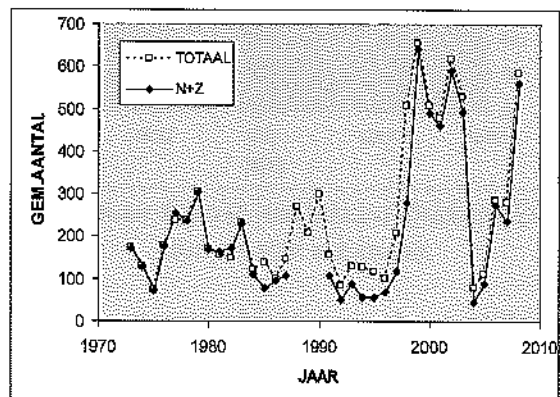
De verdeling over het jaar geeft een verrassend beeld. In het najaar zijn de aantallen relatief weinig gedaald. In het voorjaar daarentegen zien we tegenwoordig nauwelijks meer watersnippen. Dit laatste geeft ook aan dat het aantal broedgevallen waarschijnlijk heel klein is.

GRUTTO *Limosa limosa*

De totale aantallen van de grutto kunnen nog steeds van jaar op jaar sterk schommelen. Dit komt tegenwoordig vooral door sterk variërende aantallen in het vroege voorjaar. De grafiek voor het gemiddelde aantal getelde grutto's van de derde decade van februari tot en met de tweede decade van april loopt vanaf het einde van de twintigste eeuw vrijwel gelijk met de totale aantallen. Het gaat hier om grote groepen die zich verzamelen op en om enkele plasjes in telgebied Noord. Verschillende keren zijn daarbij groepen van meer dan duizend vogels geteld.

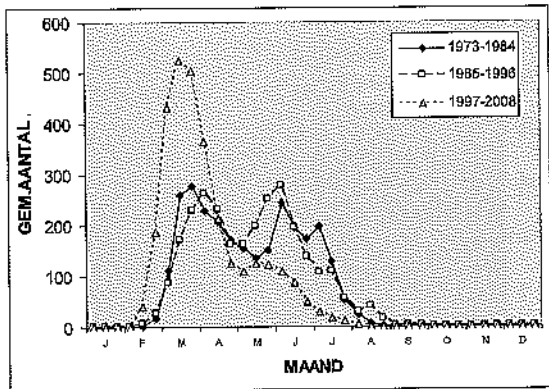

Totaal aantal getelde grutto's per jaar

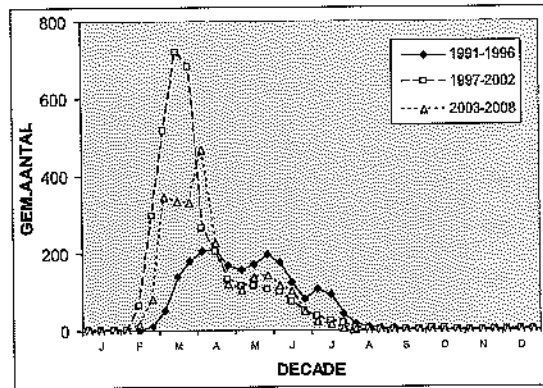

Gemiddeld aantal per telling voor de periode eind februari tot half april

In de verdeling over het jaar zien we de piek in het vroege voorjaar ook terug. Daarnaast valt natuurlijk de al eerder gesignaleerde afname van de andere piek in begin juni op. (Mooij 2005b, Mooij 2007a) In de grafiek van de laatste drie periodes van zes jaar zien we dat deze piek de laatste zes jaar weer wat hoger geworden is dan in de zes jaar ervoor. Hij is echter nog duidelijk lager dan in het begin van de jaren negentig.

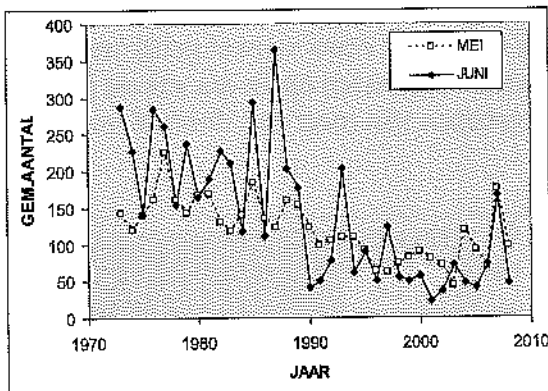

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

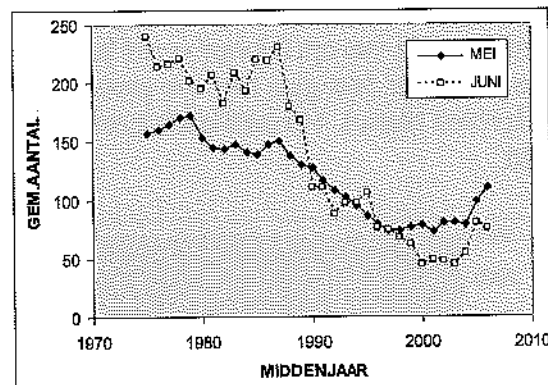

Gemiddeld aantal per decade voor de laatste drie periodes van zes jaar

De afname van de tweede piek geeft aan dat er veel minder jonge grutto's uitvliegen. Grutto's waarvan het nest is mislukt zullen de polders verlaten. Uitgevlogen jongen tellen natuurlijk ook mee in deze piek. Daarom zal de verhouding tussen het aantal grutto's in de nestfase en het aantal bij het uitvliegen een aanwijzing zijn voor het broedsucces van de Grutto. Voor de nestfase is gekeken naar de hele maand mei. De grutto begint eerder met broeden, maar tot half april zijn er nog groepen niet broedende vogels aanwezig die uiteraard niet meegeteld moeten worden. Bij deze grafieken zijn de aantallen in de Oostermeent niet meegenomen om de getallen vergelijkbaar te houden over de hele telperiode. Voor de uitvliegperiode zijn de aantallen voor juni gebruikt.

Gemiddeld aantal per decade voor de maanden mei en juni

Lopend vijfjarig gemiddelde voor dezelfde gegevens als de grafiek hiernaast

Het blijkt dat de gemiddelde aantallen per jaar sterk variëren, vooral voor de uitvliegperiode. Dat laatste is te begrijpen. Het ene jaar is het broedsucces groter dan het andere. Om de schommelingen te dempen heb ik ook het lopend gemiddelde over vijf jaar uitgezet. We zien dat het aantal in de nestfase tot diep in de jaren negentig geleidelijk daalt om daarna stabiel te blijven. Voor de uitvliegfase zijn de aantallen ongeveer stabiel tot rond 1990, waarna ze opeens sterk dalen. Hier zien we ongetwijfeld de effecten van de in 1990 uitgevoerde landinrichting.

De laatste jaren hebben beide grafieken de neiging om weer op te lopen. Dat is natuurlijk een goed teken. Er zijn helaas nog wel redenen om ons zorgen te maken. De grafiek van de uitvliegfase ligt gemiddeld onder die van de nestfase. Tot 1990 was het omgekeerde het geval, toen was het broedsucces dus waarschijnlijk hoger dan tegenwoordig. Toch liepen voor 1990 de aantallen al terug. Dat zou kunnen betekenen dat nu het broedsucces onvoldoende is om de populatie in stand te houden. De toename zou dan moeten komen van vogels die ergens anders verdreven zijn. Er zijn inderdaad bouwactiviteiten geweest in broedgebieden in de directe omgeving. Er is dus alle reden om de ontwikkeling goed in de gaten te houden.

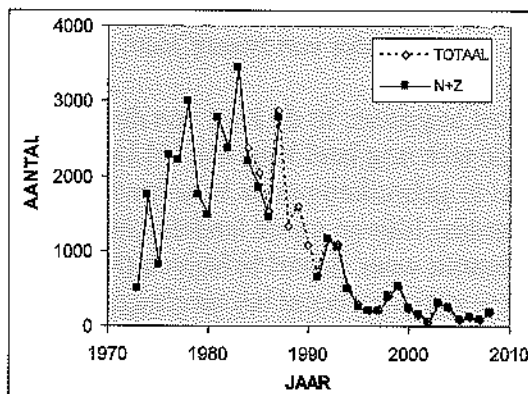
In het voorjaar verzamelen veel Grutto's zich in plasjes.

REGENWULP *Numenius phaeopus*

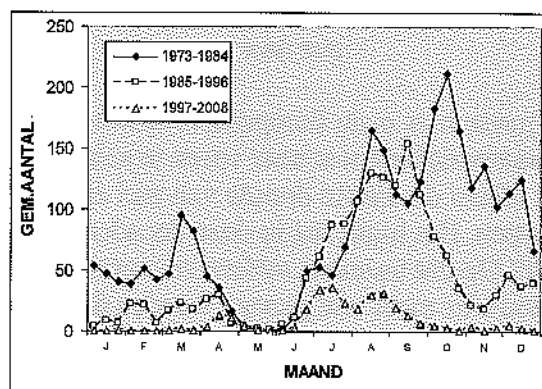
In de meeste jaren zijn regenwulpen gezien. De grootste groep was 85 vogels. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 34, 375, 701, 156, 156, 114. Het lijkt er op dat de aantallen echt afnemen, ook al omdat de frequentie lager is dan in de jaren ervoor. Het probleem van de herkenning blijft echter groot, op enige afstand zijn de wulp en de regenwulp vaak moeilijk uit elkaar te houden. Landelijk lijkt sprake van een verschuiving van de aantallen doortrekkende regenwulpen, met stijgende aantallen langs de kust en dalende aantallen in het binnenland (Hustings et al 2008).

WULP *Numenius arquata*

De aantallen van de wulp zijn na een aanvankelijke stijging rond 1990 in elkaar gestort. De laatste zes jaar zien we gemiddeld minder dan een tiende van het aantal wulpen op het hoogtepunt, dat rond 1980 lag. De verdeling over de telgebieden is opmerkelijk (Mooij 2010a): vóór 1990 telde men het overgrote deel in telgebied Noord. Omdat de aantallen in Noord veel sterker zijn gezakt dan in telgebied Zuid zijn daar sindsdien de aantallen het grootst. De aantallen in de Oostermeent zijn altijd relatief laag gebleven.

Totaal aantal getelde wulpen per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

Uit de verdeling over het jaar blijkt dat de wulp in de broedtijd altijd afwezig is geweest. In andere gebieden komt de wulp als weidevogel voor, maar dat is in de westelijke Eemolders, (afgezien van een mislukt broedgeval in 2006) nooit het geval geweest. In de eerste jaren van de tellingen namen de aantallen toe van juli tot oktober, om daarna weer langzaam te dalen.

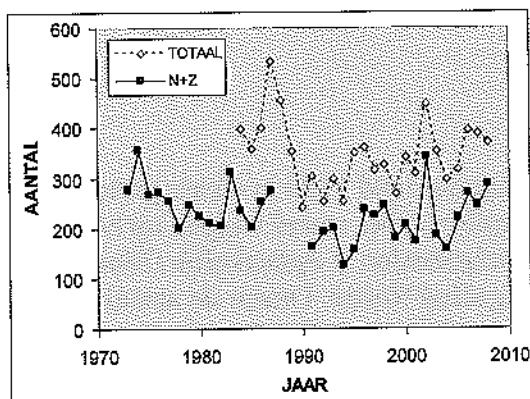
Vanaf 1987 storten de aantallen in de periode november tot en met april in een paar jaar in tot minder dan vijf procent van het oorspronkelijke niveau. Het ligt voor de hand om een verband te leggen met de landinrichting die rond 1990 is uitgevoerd. De aantallen gedurende de najaarstrek, tussen juli en oktober, beginnen dan ook te dalen, maar dat gaat veel geleidelijker. Deze daling gaat nog steeds door, in de afgelopen zes jaar waren de aantallen gemiddeld minder dan de helft ten opzichte van de zes jaar ervoor. Buiten de najaarstrek zien we alleen incidenteel nog wat wulpen. De laatste twee jaar zijn er weer een paar grotere groepen gezien, of dat toeval is moeten we afwachten.

ZWARTE RUITER *Tringa erythropus*

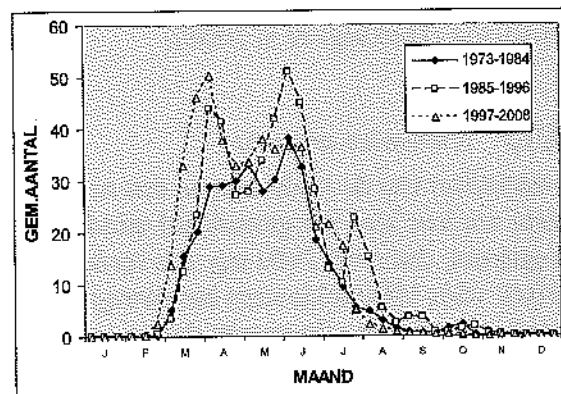
Zo nu en dan zien wij in de polders een zwarte ruiter. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 16, 2, 3, 1, 0, 22. De stijging sinds de laatste periodes is opvallend. Verwarring met de tureluur is mogelijk, maar het lijkt niet waarschijnlijk dat er plotseling erg veel veranderd is in de herkenning van deze soort.

TURELUUR *Tringa totanus*

De totale aantallen van de tureluur zijn de afgelopen zes jaar ongeveer even hoog gebleven. Na een daling in de eerste vijftien jaar van de tellingen, die alleen in telgebied Zuid optrad, zijn de aantallen al vele jaren stabiel. De grootste aantallen zien wij in Noord, maar omdat de Oostermeent veel kleiner is blijkt de dichtheid daar vier keer zo hoog te zijn.

Totaal aantal getelde tureluurs per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

De tureluur is in de Eempolders aanwezig van maart tot augustus. In de loop van de tijd lijkt de aanwezigheid wat naar voren te schuiven. Omdat de trek nog heel lang een rol kan spelen zijn alleen de laatste decade van mei en de maand juni te gebruiken om de broedpopulatie te schatten. Het blijkt dat in deze decaden de aantallen stabiel blijven tot de landinrichting in 1990. Op dat moment zakken ze ongeveer 40%, om daarna weer stabiel te blijven (Mooij 2006d). Er moet wel gezegd worden dat in de gebruikte periode vooral het uitvliegen van de jongen plaats vindt. Het zou daarom kunnen zijn dat de daling rond 1990 (gedeeltelijk) betrekking heeft op een afname van het broedsucces, en niet op minder broedvogels. De laatste jaren treedt een verschuiving op. Het aantal in de Oostermeent neemt af, maar in telgebied Zuid neemt het toe.

GROENPOOTRUITER *Tringa nebularia*

Wij zien zo nu en dan een groenpootruiter op de voor- of najaarstrek. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 11, 4, 4, 52, 6, 4. De 52 exemplaren hangen samen met een grote groep, er is geen trend te ontdekken.

WITGATJE *Tringa ochropus*

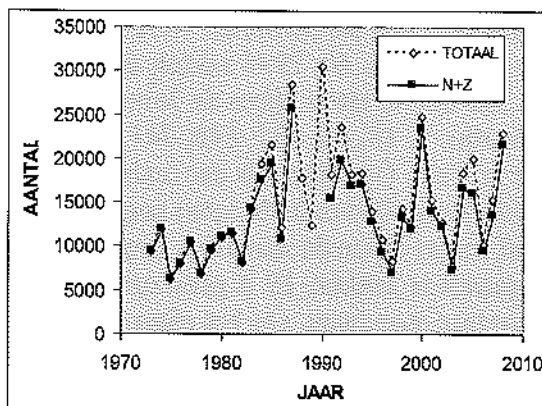
Het witgatje is een regelmatige doortrekker in kleine aantallen. Wij zien hem in voor- en najaar. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 14, 18, 1, 16, 2, 22. De variatie is opvallend voor een soort die zelden in grote groepen gezien wordt. In deze zes jaar werd hij in op een na alle jaren waargenomen.

OEVERLOPER *Actitis hypoleucos*

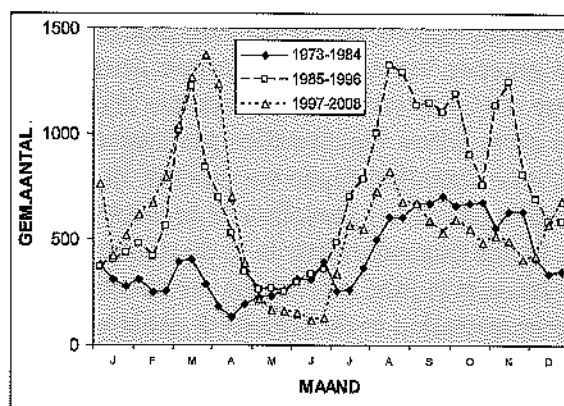
De oeverloper is eveneens een doortrekker. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 33, 16, 52, 24, 3, 26. Ook hier zien we een opvallende variatie. De neerwaartse trend lijkt weer omgebogen.

KOKMEEUW *Larus ridibundus*

De kokmeeuw is vanaf het begin van de tellingen tot omstreeks 1990 in aantal toegenomen. Daarna schommelen de aantallen rond een wat lager niveau. De gemiddelde dichtheid is in alle telgebieden ongeveer hetzelfde (wat natuurlijk betekent dat de aantallen in de veel kleinere Oostermeent veel lager zijn), maar er zijn de laatste tien jaar wat jaren met een piek in de Zuidpolder te Veld. Landelijk dalen de aantallen van de kokmeeuw sinds 1990.

Totaal aantal getelde kokmeeuwen per jaar

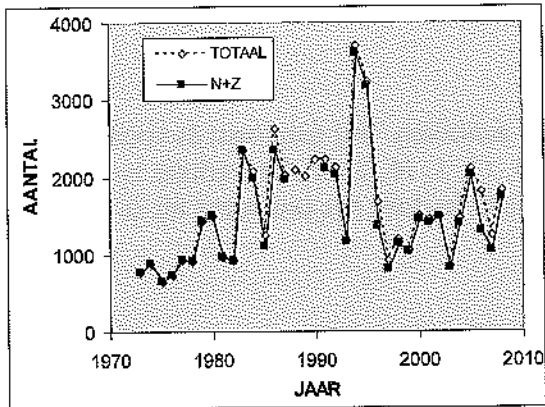

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

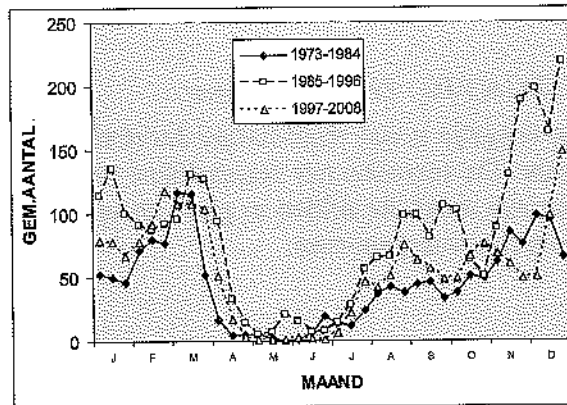
In de verdeling over het jaar is nogal wat verandering opgetreden. In de eerste jaren waren er van december tot juni ongeveer evenveel kokmeeuwen. Van augustus tot november was het aantal duidelijk hoger. Daarna namen de aantallen rond maart en van augustus tot november sterk toe. De aantallen in het najaar zijn daarna weer teruggelopen naar ongeveer het oude niveau, maar die in het voorjaar zijn nog wat gestegen. Tegenwoordig zien we de laagste aantallen in de broedtijd. Er zijn geen broedkolonies in de Eempolders, maar wel in het Eemmeer en ook in het Gooimeer. Die kolonies foerageren kennelijk op andere plekken.

STORMMEEUW *Larus canus*

Behalve rond de broedtijd is de stormmeeuw altijd wel ergens in de Eempolders aanwezig. Vanaf het begin van de tellingen liepen de aantallen geleidelijk op. Rond 1995 is er een hoge piek, die gedeeltelijk een gevolg is van een paar extreem grote groepen. Daarna blijven de aantallen stabiel op een wat lager niveau dan ervoor. Landelijk lijken de aantallen stabiel.

Totaal aantal getelde stormmeeuwen per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

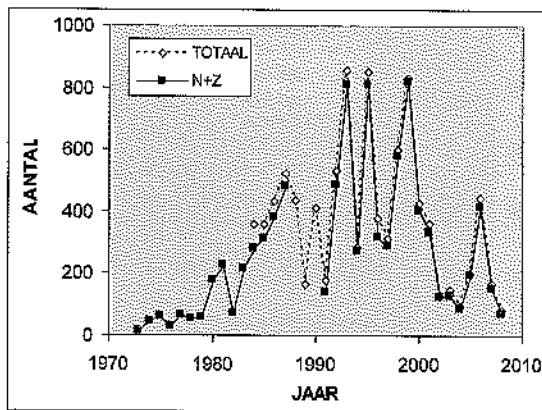
De verdeling over het jaar is in de loop der jaren niet veel veranderd. Rond de broedtijd ontbreken stormmeeuwen in de Eempolders. Daarbuiten verschillen de aantallen het hele jaar niet veel. Tegenwoordig lijken er in het voorjaar wat meer stormmeeuwen te zijn dan in het najaar. In het begin van de tellingen was dat, afgezien van een piek in maart, niet het geval.

KLEINE MANTELMEEUW *Larus fuscus*

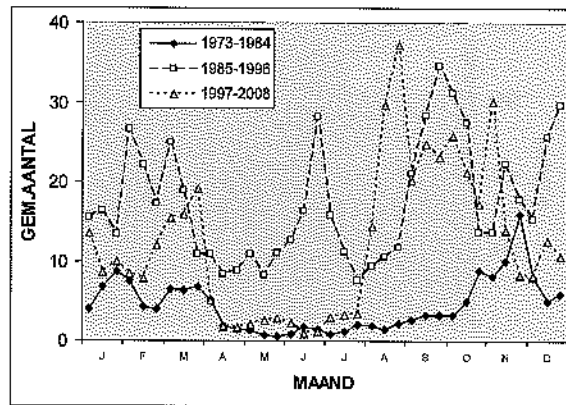
De kleine mantelmeeuw kwam in het begin van de tellingen weinig voor. Vanaf 1990 begon het aantal opeens snel te stijgen, met een maximum in 1994. een aantal malen werden in die tijd groepen van honderden vogels gezien, meestal in mei of juni. Na 1994 zakten de aantallen weer snel, om vanaf 2000 ongeveer stabiel te blijven. De laatste jaren lijken de aantallen weer iets op te lopen. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 9, 13, 84, 697, 348, 241. De grootste aantallen zagen we meestal in de Zuidpolder te Veld. Opvallend is dat ondanks het teruglopen van de aantallen de presentie de laatste jaren hoger is dan in de jaren negentig. De kleine mantelmeeuw is in de winter schaars. Vanaf maart lopen de aantallen langzaam op tot een top in juni, om daarna tot november weer langzaam te zakken. Er is geen sprake van lagere aantallen in de broedtijd, zoals we zien bij de andere meeuwen. Op het eiland de Visdief en op de eilandjes van de Natte Hond broedt een klein aantal paren.

ZILVERMEEUW *Larus argentatus*

De zilvermeeuw nam vanaf het begin van de tellingen tot halverwege de jaren negentig sterk toe. Daarna zakten de aantallen weer sterk. De piek in 2006 komt door één grote groep in het najaar. De presentie nam eerst sterk toe en begint de laatste jaren weer te zakken. Wij zien zilvermeeuwen vooral in de telgebieden Noord en Zuid. In de Oostermeent zijn zij opvallend schaars. Landelijk nemen de aantallen zilvermeeuwen af.

Totaal aantal getelde zilvermeeuwen per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

De verdeling over het jaar wisselt nogal. Rond de piek in de jaren negentig lijken de aantallen over het jaar niet echt te verschillen. Grote groepen zorgen in deze periode wel voor allerlei pieken. Voor en na deze tijd is de zilvermeeuw schaars van april tot juni, dus in de broedtijd. De grootste aantallen zien wij daar in de herfst.

GROTE MANTELMEEUW *Larus marinus*

De grote mantelmeeuw is de afgelopen zes jaar verder afgenomen. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 26, 87, 104, 57, 47, 14. De waarnemingen zijn over het jaar verspreid. Landelijk neemt de grote mantelmeeuw af in aantal, vooral in het binnenland.

VISDIEF *Sterna hirundo*

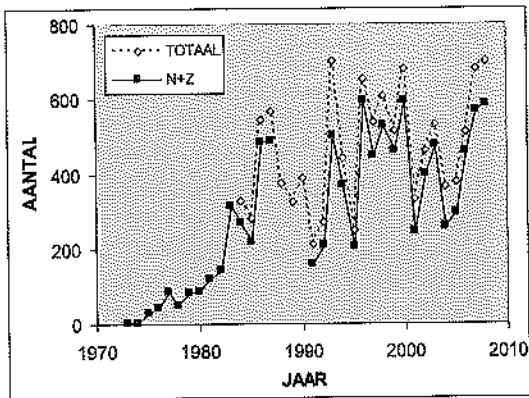
Ieder jaar zien wij visdieven die in de waaien en weteringen aan het vissen zijn. De aantallen zijn de afgelopen jaren wat teruggelopen, nadat eerst een stijging was opgetreden. Dit houdt waarschijnlijk verband met een afname van het aantal broedparen in het Gooi- en Eemmeer. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 74, 64, 295, 141, 163, 120. Ook de presentie is sinds 2000 wat gezakt. De soort is aanwezig van april tot september. Landelijk is de visdief als broedvogel stabiel.

ZWARTE STERN *Chlidonias niger*

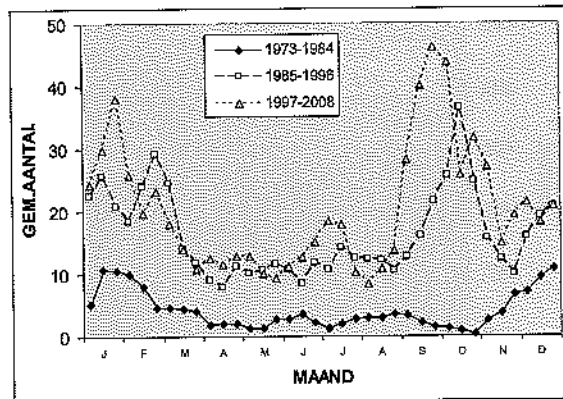
De zwarte stern zien wij alleen als doortrekker. Hij neemt al vele jaren af in aantal. In de laatste zes jaar was er maar één waarneming. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 268, 687, 343, 120, 16, 4. Landelijk neemt het aantal broedparen sterk af, voor doortrekkers zijn er ook aanwijzingen voor afname.

HOLENDUIF *Columba oenas*

De aantallen van de holenduif zijn de afgelopen zes jaar gestabiliseerd. In de jaren ervoor was sprake van een voortdurende stijging. Ook landelijk zijn de aantallen holenduiven de laatste jaren stabiel.

Totaal aantal getelde holenduiven per jaar

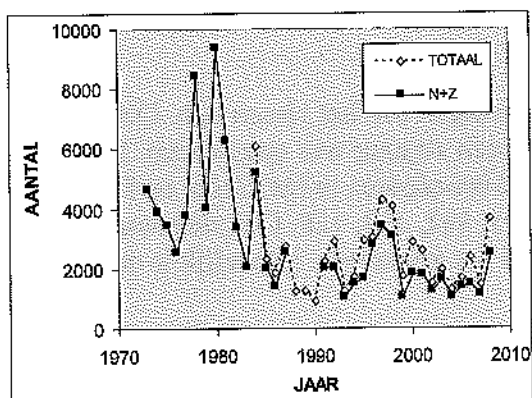

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

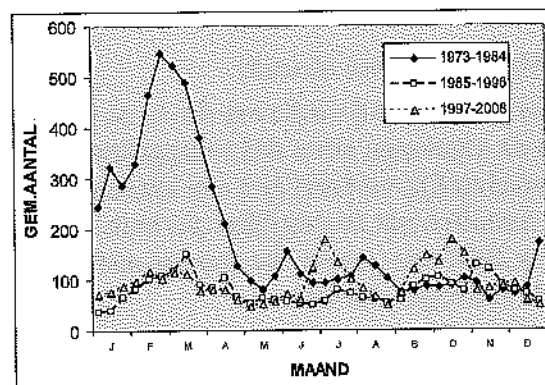
De holenduif is het hele jaar aanwezig, maar de grootste aantallen zien we van september tot maart. De piek in september en oktober suggereert dat doortrekkers hier pleisteren. Deze piek nam tot ongeveer 2000 toe, maar is daarna vrijwel verdwenen.

HOUTDUIF *Columba palumbus*

De houtduif is altijd wel aanwezig. De afgelopen zes jaar zijn de getelde aantallen niet wezenlijk veranderd. In de eerste tien jaar van de telling zagen we veel meer houtduiven. Dit kwam doordat er in de eerste vier maanden van het jaar veel grotere aantallen aanwezig waren. Landelijk zijn de aantallen broedvogels stabiel.

Totaal aantal getelde houtduiven per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

De verdeling over het jaar is tegenwoordig nogal gelijkmatig. De laatste jaren zijn er wat meer vogels in september en oktober. Mogelijk hangt dat samen met de najaarstrek.

TURKSE TORTEL *Streptopelia decaocto*

De stijging van het aantal turkse tortels in de westelijke Eemolders zet door. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 168, 178, 87, 42, 398, 648. Landelijk zijn de aantallen de laatste jaren stabiel.

In de winter zien wij veel meer turkse tortels dan in de zomermaanden. Het is de vraag of dit ook betekent dat er dan meer vogels zijn. Turkse tortels zitten vaak in bomen bij boerderijen en in de winter vallen zij daar veel meer op.

ZOMERTORTEL *Streptopelia turtur*

De zomertortel lijkt uit de Eempolders verdwenen te zijn. Hij werd in deze zes jaar nog maar drie keer waargenomen, en alleen in de eerste twee jaar. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 93, 38, 10, 13, 18, 4. Ook landelijk gaat het slecht met de zomertortel. Dit wordt waarschijnlijk voor een groot deel veroorzaakt door problemen in de Sahel waar zij overwinteren.

KOEKOEK *Cuculus canorus*

Ieder jaar nemen wij de koekoek een aantal malen waar. Zowel de aantallen als de presentie blijven in grote lijnen constant (Mooij 2010c). De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 19, 18, 24, 24, 24, 28. De koekoek is vooral aanwezig van april tot juli. Daarna zijn er nog wat incidentele waarnemingen tot in september.

STEENUIL *Athene noctua*

In deze zes jaar is de steenuil tien maal waargenomen. Dit was vooral te danken aan een vogel bij een fabriek in Eembrugge, die zich bij mooi weer regelmatig liet zien. Helaas is deze vogel na 2005 verdwenen. In 2008 werd een steenuil in de Maatpolder gezien. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 2, 0, 0, 1, 0, 10.

VELDUIL *Asio flammeus*

In het begin van de tellingen werden regelmatig velduilen gezien. Er werd zelfs in de polders gebroed. Dat is tegenwoordig helemaal over. Het is dus leuk dat in deze zes jaar twee maal een velduil waargenomen is. De laatste keer was in de winter van 2007/2008, toen er zeer veel veldmuizen in de polder waren. Buiten de tellingen zijn toen ook verschillende malen velduilen gezien. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 10, 6, 1, 0, 0, 2.

GIERZWALUW *Apus apus*

De gierzwaluw broedt niet in de Eempolders. Hij kan echter op grote afstand van zijn nest foerageren. Regelmatig zien wij ze dan ook in de Eempolders. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 2242, 1465, 1112, 1020, 410, 656. Er is dus sprake van een sterke afname sinds het begin van de tellingen. Landelijk is de trend waarschijnlijk dalend, maar de afname in de polders lijkt veel sterker. De oorzaken zijn niet duidelijk. Mogelijk zijn er minder insecten boven de polders. Daartegen pleit dat de echte zwaluwen, die ook vliegende insecten eten, duidelijk zijn toegenomen. Positief is dat zowel de aantallen als de presentie de afgelopen zes jaar weer zijn toegenomen. Wij zien relatief veel gierzwaluwen boven de Oostermeent, en de minste in telgebied Zuid.

De soort komt voor van eind april tot augustus.

IJSVOGEL *Alcedo atthis*

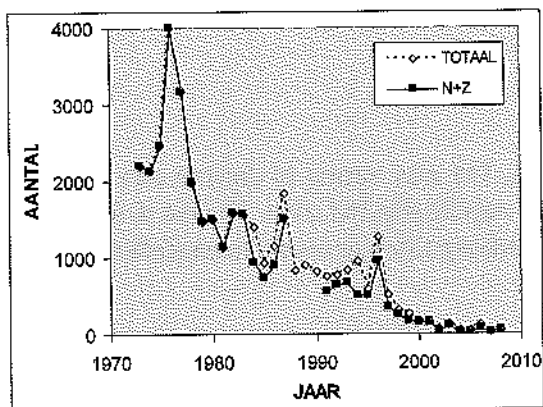
De toename van het aantal ijsvogels heeft doorgezet. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 0, 0, 0, 1, 5, 21. De waarnemingen zijn verdeeld over het hele jaar, wat suggereert dat er in de buurt gebroed is. Ook landelijk neemt de ijsvogel toe, vooral omdat er al vele jaren geen strenge winters meer geweest zijn.

GROTE BONTE SPECHT *Dendrocopus major*

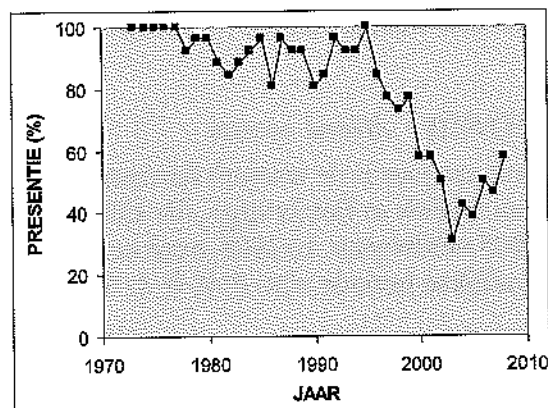
De grote bonte specht is een bosvogel die alleen incidenteel in de Eempolders verzeild raakt. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 5, 2, 6, 8, 3, 2. Landelijk neemt de soort licht toe.

VELDLEEUEWERIK *Alauda arvensis*

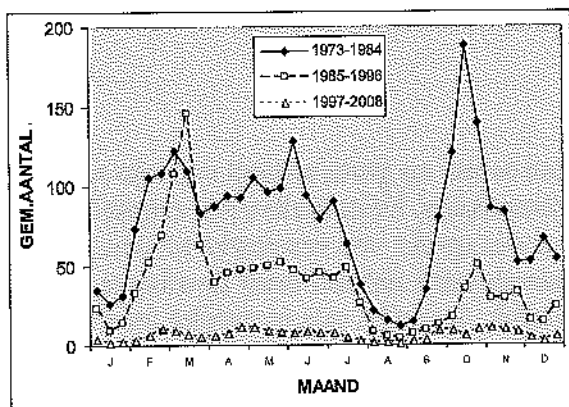
In het vorige rapport werd de vrees uitgesproken dat de veldleeuwerik op korte termijn uit de Eempolders zou verdwijnen. (Mooij 2006c, Mooij 2007a) Zo ver is het gelukkig nog niet, maar dat wil niet zeggen dat het echt goed gaat. De lijn van de totale aantallen slingert de laatste jaren rond de vijftig exemplaren en de presentie is de laatste zes jaar zelfs een beetje toegenomen.

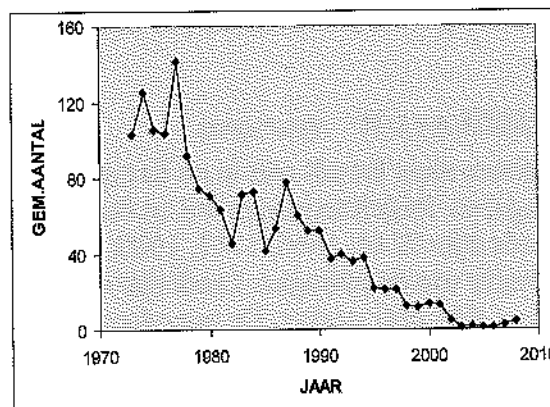
Totaal aantal getelde veldleeuweriken per jaar

Presentie van de veldleeuwerik per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar

Gemiddeld aantal veldleeuweriken voor de periode april t/m juli (broedtijd)

De verdeling over het jaar toont ook de dramatische achteruitgang over het hele jaar. Voor de broedtijd, van april tot en met juli, blijken de aantallen in 2002 en 2003 relatief heel sterk terug te lopen. Daarna treedt echter een stabilisatie op, optimisten zouden zelfs voor de laatste twee jaar weer een vooruitgang kunnen bespeuren. Landelijk neemt het aantal broedparen in 2002 en 2003 ook sterk af, maar lang niet zo snel als in de Eempolders. Daarna blijven de aantallen in Nederland stabiel op een zeer laag niveau.

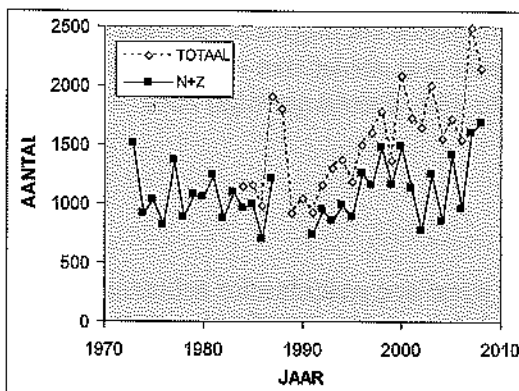
Opvallend is dat ook de aantallen in de trektijd in ongeveer dezelfde mate zijn teruggelopen. Landelijk is daar geen aanwijzing voor, zeker niet in de mate zoals in de Eempolders is opgetreden. Op een of andere manier zijn de Eempolders ongeschikt voor veldleeuweriken geworden. Er is geen breuk rond 1990, dus de landinrichting lijkt voor deze soort geen belangrijke rol te spelen.

OEVERZWALUW *Riparia riparia*

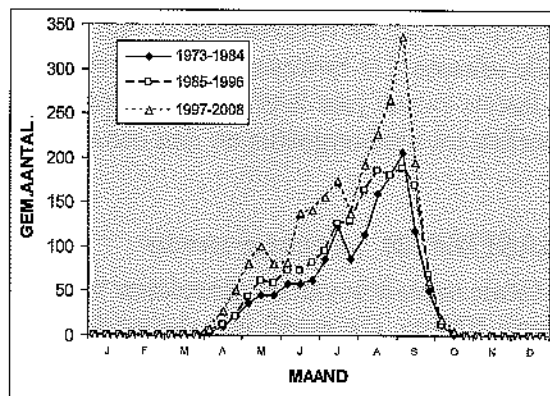
De oeverzwaluw broedt regelmatig bij het Raboes. Dat in aanmerking genomen zien wij er opvallend weinig tijdens onze tellingen. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 18, 35, 21, 63, 58, 35. De waarnemingen zijn verdeeld over het zomerhalfjaar.

BOERENZWALUW *Hirunda rustica*

De aantallen van de boerenzwaluw, die lange tijd ongeveer constant waren, zijn de afgelopen twaalf jaar wat gestegen. Deze stijging is vooral duidelijk in de Oostermeent. De aantallen in de verschillende telgebieden zijn de laatste jaren vergelijkbaar, wat betekent dat de dichtheid in de Oostermeent duidelijk hoger is. Landelijk is de boerenzwaluw achteruit gegaan, maar de laatste jaren gaat het iets beter.

Totaal aantal getelde boerenzwaluwen per jaar

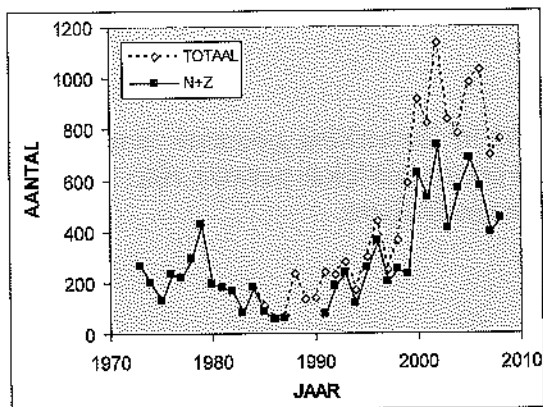

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

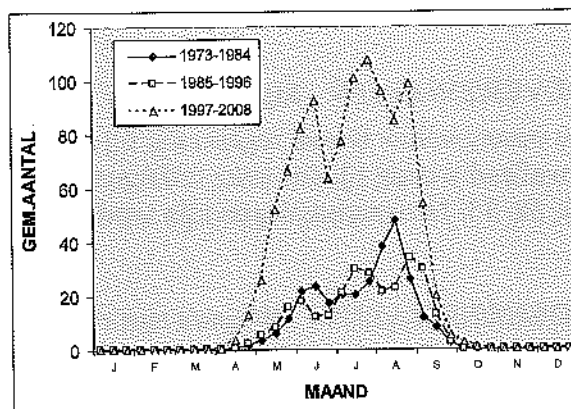
De eerste boerenzwaluwen komen aan vanaf begin april. De aantallen nemen dan geleidelijk toe tot een scherpe piek begin september. Daarna nemen de aantallen zeer snel af. In oktober zien we hooguit nog maar een paar vogels. boerenzwaluwen hebben twee of drie broedsels per jaar. Waarschijnlijk blijven de jongen van de eerste broedsels in de polders tot alle zwaluwen min of meer tegelijk vertrekken.

HUISZWALUW *Delichon urbica*

Nadat in de eerste jaren van de telling de aantallen huiszwaluwen wat terug waren gelopen trad vanaf 1990 een stijging in. Aan deze snelle stijging lijkt de afgelopen zes jaar een einde te zijn gekomen. Er is nu sprake van een stabilisatie. De huiszwaluw heeft een aantal kolonies in de westelijke Eempolders, met de grootste in de Maatpolder. Landelijk neemt de huiszwaluw wat toe, na een minimum aan het eind van de jaren negentig. De toename in de Eempolders houdt ongetwijfeld verband met het bouwen van nieuwe boerderijen in de polders.

Totaal aantal getelde huiszwaluwen per jaar

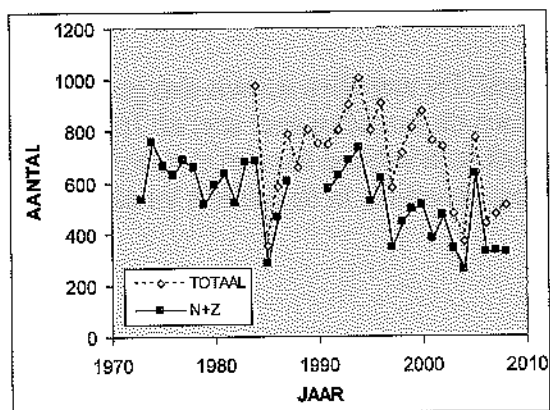

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

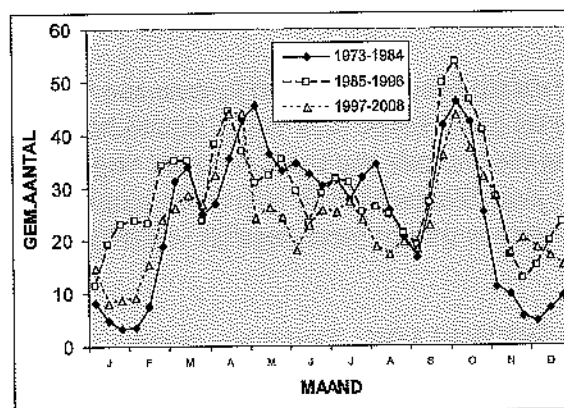
De verdeling over het jaar is de laatste tijd sterk veranderd. De eerste 24 jaar leek de verdeling sterk op die van de boerenzwaluw met een langzame toename tot augustus gevolgd door een snelle afname. De huiszwaluw komt wat later en vertrekt wat eerder dan de boerenzwaluw. De laatste twaalf jaar is er een snelle toename tot begin juni, daarna gevolgd door constante aantallen tot eind augustus en dan een snelle afname.

GRASPIEPER *Anthus pratensis*

De totale aantallen van de graspieper tonen de laatste jaren een geleidelijke achteruitgang (Mooij 2006e). Dit wordt nog duidelijker als we zien dat de piek in 2005 het gevolg is van één toevallige hoge telling. In de broedtijd is de trend vergelijkbaar. Landelijk is er voor broedvogels een matig afnemende trend.

Totaal aantal getelde graspiepers per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

De verdeling over het jaar geeft een toename in het voorjaar. Vanaf april nemen de aantallen langzaam af tot december, met een onderbreking in september/oktober. Deze piek hangt ongetwijfeld samen met de najaarstrek. De piek in april is een combinatie van voorjaarstrek en broedvogels.

WATERPIEPER *Anthus spinoletta*

De waterpieper zien wij zo nu en dan in het winterhalfjaar. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 0, 0, 1, 35, 29, 5. Herkenning van de waterpieper is niet altijd eenvoudig. Verwisseling met de graspieper is niet ondenkbaar.

GELE KWIKSTAART *Motacilla flava*

De gele kwikstaart was in het begin van de tellingen in kleine aantallen aanwezig. Toen de Oostermeent vanaf 1984 ook geteld werd bleek hij daar veel meer voor te komen. (Mooij 2008a). Na 1995 stortten de aantallen in de Oostermeent plotseling in en daarna zijn ze altijd laag gebleven. Ook in de rest van het onderzochte gebied is hij schaars geworden. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 125, 143, 643, 474, 98, 84. De meeste gele kwikstaarten zien wij nog steeds in de Oostermeent, er wordt daar zoals uit broedvogeltellingen blijkt nog wel gebreed.

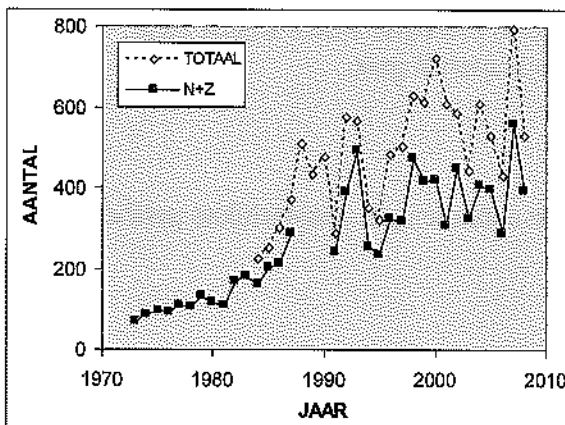
Wij zien de gele kwikstaart van april tot en met september. Er zijn duidelijk grotere aantallen in het begin en het einde van deze periode, wat er op wijst dat dit vooral doortrekkers zijn.

GROTE GELE KWIKSTAART *Motacilla cinerea*

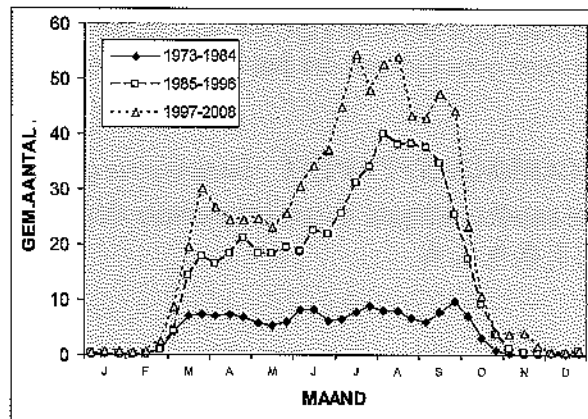
Zo nu en dan zien wij een grote gele kwikstaart in het voor- of najaar. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 0, 1, 1, 2, 4, 5. Landelijk neemt deze soort toe, hier zijn de aantallen te klein voor een conclusie.

WITTE KWIKSTAART *Motacilla alba*

De totale aantallen van de witte kwikstaart zijn in de laatste zes jaar wel verder gestegen, maar het tempo lijkt wat af te nemen. In de broedtijd blijkt de toename onverminderd door te gaan. De afname van het groeitempo is het gevolg van kleinere aantallen in het najaar. De aantallen witte kwikstaarten zijn ongeveer even hoog voor de drie telgebieden, wat betekent dat de dichtheid in de Oostermeent veel hoger is (Mooij 2008a). Landelijk neemt de witte kwikstaart als broedvogel af.

Totaal aantal getelde witte kwikstaarten per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

De verdeling over het jaar geeft een snelle stijging in maart. Vanaf juni nemen de aantallen tot augustus weer toe. In oktober stortten de aantallen in. Tegenwoordig zien we nog kleine aantallen in november. In de winter zien we alleen incidenteel nog wat vogels. Doortrek lijkt geen grote rol te spelen, mogelijk is het piekje in maart daaraan toe te schrijven.

WINTERKONING *Troglodytes troglodytes*

Wij zien bijna het hele jaar door regelmatig winterkoningen. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 109, 72, 39, 135, 80, 100. De aantallen zijn het grootst in de broedtijd, als hij door zijn zang meer opvalt.

HEGGENMUS *Prunella modularis*

Elk jaar zien wij een aantal heggenmussen. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 42, 26, 32, 32, 21, 36. Een trend valt hier niet in te ontdekken. Net als bij de winterkoning is het opvallend dat het bouwen van extra boerderijen met bijbehorende begroeiing niet tot een toename van het aantal heeft geleid.

ROODBORST *Erithacus rubecula*

Wij zien roodborsten bijna alleen buiten de broedtijd. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 65, 38, 22, 62, 83, 46. De variaties zijn groot, maar een trend lijkt niet aanwezig.

BLAUWBORST *Luscinia svecica*

In de afgelopen zes jaar is de blauwborst drie keer waargenomen. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 1, 0, 0, 0, 1, 4. Deze soort broedt in de rand van het Eemmeer en bij sommige waaien.

ZWARTE ROODSTAART *Phoenicurus ochruros*

De zwarte roodstaart is maar incidenteel waargenomen. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 7, 19, 6, 11, 4, 3. Deze aantallen suggereren een achteruitgang. Landelijk gaat de zwarte roodstaart wel achteruit, maar zeker niet zo sterk als in de polders.

PAAPJE *Saxicola rubetra*

Het paapje nemen wij waar op de trek, en dan vooral in het najaar. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 94, 67, 56, 59, 28, 17. Ook de presentie wordt steeds lager. We moeten concluderen dat het paapje in de Eempolders achteruit gaat.

ROODBORSTTAPUIT *Saxicola torquata*

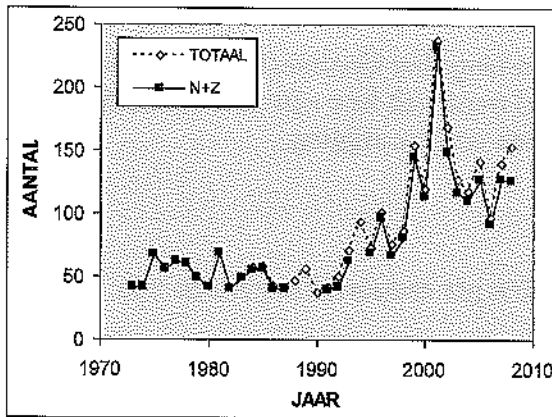
De roodborsttapuit is een incidentele doortrekker. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 2, 2, 0, 4, 1, 4.

TAPUIT *Oenanthe oenanthe*

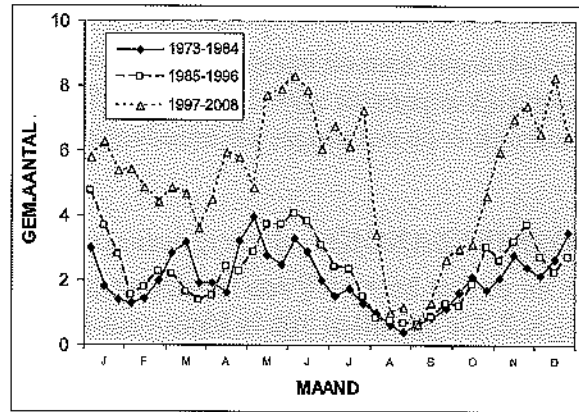
Wij zien de tapuit in wisselende aantallen op de trek, in het voorjaar en duidelijk meer in het najaar. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 294, 256, 410, 289, 339, 243. Veel lijn valt hier niet in te ontdekken. Ook de presentie blijft ongeveer constant.

MEREL *Turdus merula*

De totale aantallen van de merel bleven vrijwel constant tot 1990. Daarna zette een stijging in die rond 2000 stagneerde. Deze stijging hangt waarschijnlijk samen met de bouw van boerderijen in de polder. Landelijk is de merel de laatste jaren toegenomen.

Totaal aantal getelde merels per jaar

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

Over het jaar zijn de aantallen redelijk constant, met een sterke dip rond eind augustus. Deze dip treedt in alle twaalfjarige periodes op. De oorzaak is onduidelijk, trekken ze weg (maar waar naartoe dan?) of houden ze zich meer gedekt? Eind augustus ligt in hun ruitijd, dus het laatste is goed mogelijk.

KRAMSVOGEL *Turdus pilaris*

De in het vorige rapport geconstateerde afname van de kramsvogel is in deze zes jaar doorgegaan. Dit blijkt al uit de totalen voor de zesjaarlijkse periodes: 11205, 3319, 923, 1740, 2581, 715. Het is wel zo dat grote groepen bij deze soort invloed kunnen hebben. Zo bevat de voorlaatste periode een groep van ruim 1500 vogels. Ook de presentie is verder gedaald. Landelijk zijn er geen aanwijzingen voor een daling, het blijft een raadsel waarom de kramsvogel het hier zo slecht doet. Wij zien de kramsvogel van januari tot maart en in oktober en november.

ZANGLIJSTER *Turdus philomelos*

Het aantal waargenomen zanglijsters lag in de laatste zes jaar lager dan daarvoor. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 29, 25, 32, 32, 34, 15. Bijna alle waarnemingen zijn gedaan in de periode half mei tot half augustus. In alle vorige periodes lagen de waarnemingen veel meer gespreid over het hele jaar.

KOPERWIEK *Turdus iliacus*

De aantallen koperwieken zijn verder teruggelopen, ondanks de waarneming van een groep van 110 vogels. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 760, 234, 135, 270, 328, 191. Ook de presentie loopt nog steeds terug. Alle waarnemingen zijn in het winterhalfjaar.

GROTE LIJSTER *Turdus viscivorus*

De grote lijster is de laatste jaren vrijwel uit de Eempolders verdwenen. Voor het eerst waren er jaren dat er geen enkele grote lijster werd waargenomen. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 44, 49, 60, 57, 66, 12. Het is opvallend dat met uitzondering van de merel alle lijsters de laatste tijd achteruit gaan.

RIETZANGER *Acrocephalus schoenobaenus*

De rietzanger zien en horen wij vooral in de rietzoom langs het Gooimeer. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 29, 10, 60, 15, 17, 32. Veel trend valt hier niet in te ontdekken. Landelijk is de rietzanger als broedvogel stabiel na een eerdere stijging.

BOSRIETZANGER *Acrocephalus palustris*

Zo nu en dan horen wij een bosrietzanger. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 7, 4, 1, 11, 5, 2. De aantallen zijn te klein voor conclusies.

SPRINKHAANZANGER *Locustella naevia*

In deze zes jaar werd vier keer een sprinkhaanzanger gehoord. Dit waren de eerste waarnemingen voor de Eempoldertellingen.

KLEINE KAREKIET *Acrocephalus scirpaceus*

De kleine karekiet broedt in allerlei rietkragen. Wij horen er relatief veel in de rietkraag langs het Eemmeer, maar ze zitten ook bij allerlei waaien. De aantallen schommelen, gemiddeld lijkt de stand tegenwoordig stabiel. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 67, 150, 153, 241, 280, 213. Ook landelijk blijven de aantallen ongeveer constant. De kleine karekiet is aanwezig van begin april tot half september. De laatste tijd lijken ze wat eerder aan te komen.

SPOTVOGEL *Hippolais icterina*

Nadat er vele jaren geen spotvogels meer waren waargenomen zijn er in deze zes jaar weer een aantal gehoord. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 46, 31, 11, 9, 0, 4. Landelijk is de spotvogel sterk achteruit gegaan, maar de laatste jaren zijn de aantallen stabiel.

GRASMUS *Sylvia communis*

De grasmus is in deze periode drie keer waargenomen, waarbij een waarneming van tien exemplaren. Het lijkt onwaarschijnlijk dat deze waarneming juist is. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 6, 4, 3, 2, 1, 13.

TUINFLUITER *Sylvia borin*

De tuinfluiter is lang niet in elk jaar waargenomen. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 3, 6, 11, 16, 10, 6. Landelijk nemen de aantallen af. De data suggereren dat in de meeste gevallen sprake is van broedvogels.

ZWARTKOP *Sylvia atricapilla*

Ook van de zwartkop wijzen de waarnemingsdata op broedvogels. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 2, 1, 7, 16, 12, 27. Er is dus sprake van een duidelijke toename. Landelijk nemen de aantallen licht toe.

TJIFTJAF *Phylloscopus collybita*

De meeste waarnemingen van de tjiftjaf vallen van maart tot juli. Dit betreft waarschijnlijk hoofdzakelijk broedvogels. Er zijn nog een paar waarnemingen tot begin oktober. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 4, 11, 18, 66, 66, 59. Landelijk zijn de aantallen ook stabiel.

FITIS *Phylloscopus trochilus*

De fitis lijkt de laatste tijd wat af te nemen. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 14, 23, 46, 64, 56, 48. Ook landelijk neemt de fitis af. Wij nemen hem waar van april tot juli.

GRAUWE VLEGENVANGER *Muscicapa striata*

De grauwe vliegenvanger is maar een keer gemeld, met een groep van zes exemplaren. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 32, 31, 5, 1, 2, 6. Landelijk neemt de soort af.

BONTE VLEGENVANGER *Fidicula hypoleuca*

De bonte vliegenvanger zien we alleen incidenteel. Er was één waarneming. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 0, 1, 2, 2, 1, 1.

BAARDMANNETJE *Pamurus biarmicus*

Het baardmannetje zien wij zo nu en dan, vooral in de rietkraag van het Eemmeer. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 2, 3, 0, 22, 2, 16. De aantallen wisselen ook landelijk sterk.

STAARTMEES *Aegithalos caudatus*

Zo nu en dan werden staartmezen gezien, waaronder een groepje van tien exemplaren. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 0, 0, 0, 8, 16, 14.

PIMPELMEES *Parus caeruleus*

De aantallen pimpelmezen zijn in deze periode ongeveer gelijk gebleven. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 133, 80, 63, 74, 56, 63. Het blijft vreemd dat de toename van de bebouwing na de landinrichting, net als bij de koolmees, niet tot een stijging van de aantallen heeft geleid. Landelijk neemt de soort wat toe.

KOOLMEES *Parus major*

Ook de aantallen van de koolmees zijn stabiel. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 291, 367, 190, 292, 236, 234. Er is landelijk sprake van een toename.

BOOMKLEVER *Sitta europaea*

De boomklever is een soort van wat ouder bos. In de polders hebben wij dat niet maar langs de rand komt hij vooral in Baarn veel voor. Zo nu en dan laat hij zich ook in de polders zien. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 0, 1, 0, 2, 0, 6. De landelijke aantallen nemen duidelijk toe.

BOOMKRUIPER *Certhia brachydactyla*

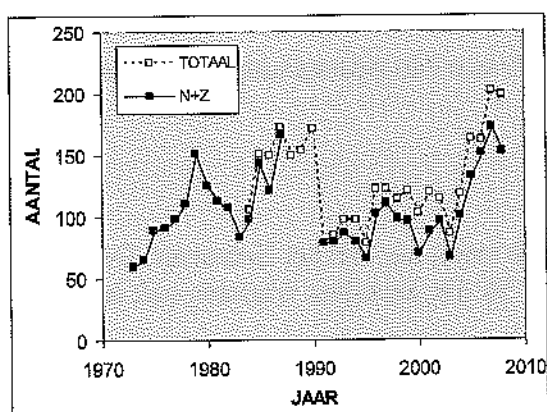
De boomkruiper is in deze periode maar een maal gezien. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 0, 9, 1, 7, 3, 1. Ook deze soort neemt landelijk toe.

GAAI *Garrulus glandarius*

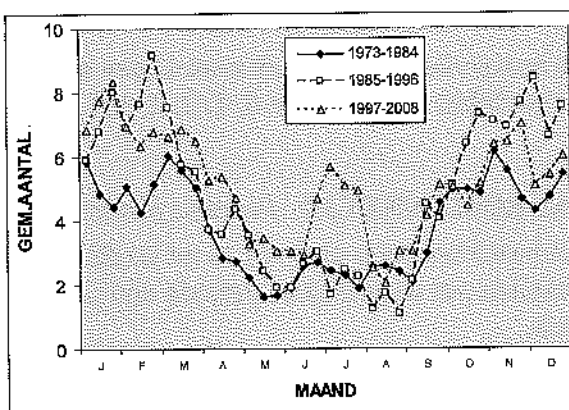
De toename van de gaai in de vorige periode heeft doorgezet. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 13, 21, 18, 22, 47, 68. Het gaat hier om een bosvogel, die langs de rand van de polders vrij veel voorkomt. Landelijk is sprake van een lichte toename.

EKSTER *Pica pica*

Als we naar het verleden kijken zien we bij de ekster een toename tot 1990, met een plotselinge afname in dat jaar. Daarna blijven de aantallen min of meer constant tot ze vanaf 2004 op gaan lopen. Landelijk neemt de ekster de laatste jaren juist af. Wij zien de meeste eksters in telgebied Zuid.

Totaal aantal getelde eksters per jaar

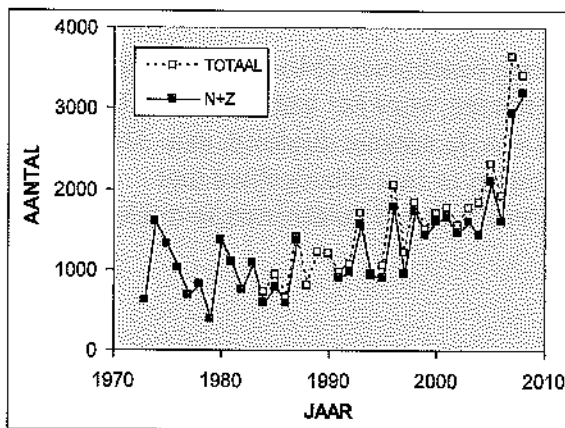

Gemiddeld aantal per decade voor de drie periodes van twaalf jaar.

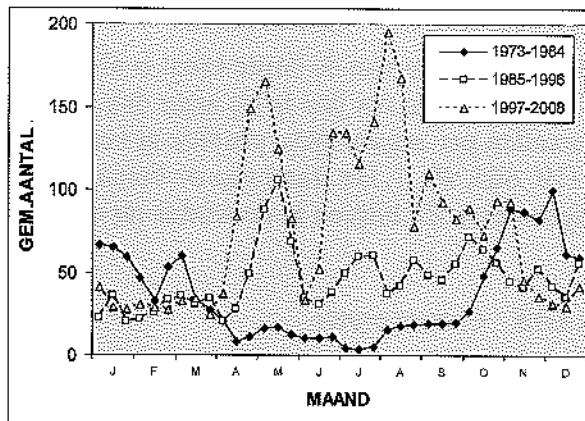
De verdeling over het jaar blijft in grote lijnen bijna hetzelfde. In de winter zijn de aantallen duidelijk hoger dan in het zomerhalfjaar. Opvallend is de piek halverwege het jaar. Die wordt zichtbaar vanaf 1991, wat suggereert dat hij, net als de plotselinge afname van de totale aantallen, samenhangt met de landinrichting. Deze piek treedt wel in Zuid en de Oostermeent op, maar niet in telgebied Noord. Het blijkt dat de aantallen in de broedtijd (april tot en met juni) stabiel zijn tot 2004 en daarna stijgen.

KAUW *Corvus monedula*

Als we kijken naar de totale aantallen is de kauw de afgelopen zes jaar duidelijk talrijker geworden. Vanaf 1990 was al sprake van een stijging, maar die lijkt de laatste twee jaar plotseling te versnellen. Wij zien verreweg de meeste kauwen in telgebied Zuid.

Totaal aantal getelde kauwen per jaar

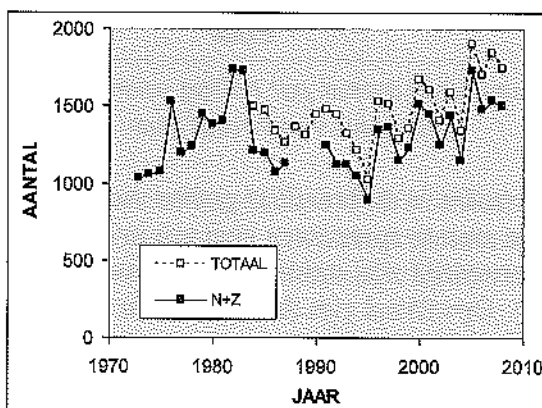

Gemiddeld aantal per telling voor de drie periodes van twaalf jaar.

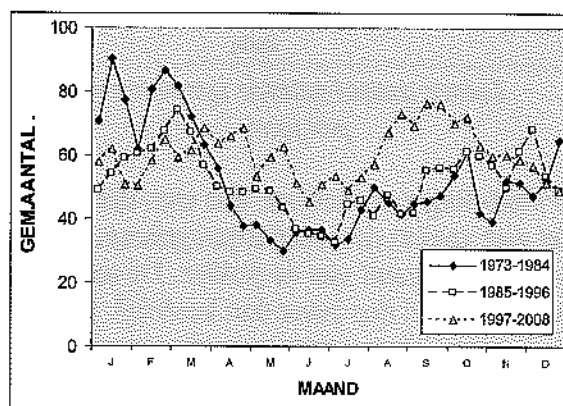
Als we naar de verdeling over het jaar gaan kijken wordt het verhaal ingewikkelder. Oorspronkelijk zagen we de meeste kauwen in het winterhalfjaar. In dat halfjaar zijn de aantallen daarna afgenomen en in het zomerhalfjaar juist sterk toegenomen, met een toename van het jaartotaal als gevolg. In de broedtijd (april/mei) nemen de aantallen vanaf het begin van de tellingen toe, maar vanaf 2000 blijven ze stabiel. Landelijk is voor broedvogels juist sprake van een afname tot laat in de jaren negentig gevolgd door een herstel. De opvallende piek in juli/augustus is een zeer recent verschijnsel. Het gaat hier om groepen van honderden kauwen die vooral de laatste twee jaar voorgekomen zijn (Mooij 2010b). Het lijkt er op dat dit kauwen met net uitgevlogen jongen zijn. Bij de afname in de winter gaat het mogelijk over trekvogels uit noord Duitsland die niet langer deze kant uit komen.

ZWARTE KRAAI *Corvus corone*

De zwarte kraai is altijd aanwezig in de Eempolders. De totale aantallen waren lange tijd ongeveer constant maar de laatste twaalf jaar lijken ze langzaam te stijgen. Landelijk is het aantal broedvogels in de laatste periode stabiel.

Totaal aantal getelde zwarte kraaien per jaar

Gemiddeld aantal per telling voor de drie periodes van twaalf jaar.

In de verdeling over het jaar zijn duidelijke veranderingen opgetreden. In het begin van het jaar zijn de aantallen gedaald, terwijl in het zomerhalfjaar ze zijn toegenomen. Deze toename blijkt alleen in de Zuidpolder te Veld op te treden (Mooij 2008e). Omdat daar nauwelijks meer weidevogels broeden lijkt de zwarte kraai daarvoor geen toenemende bedreiging. De afname in de winter hangt mogelijk samen met het wegvallen van overwinterende kraaien uit Duitsland.

BONTE KRAAI *Corvus cornix*

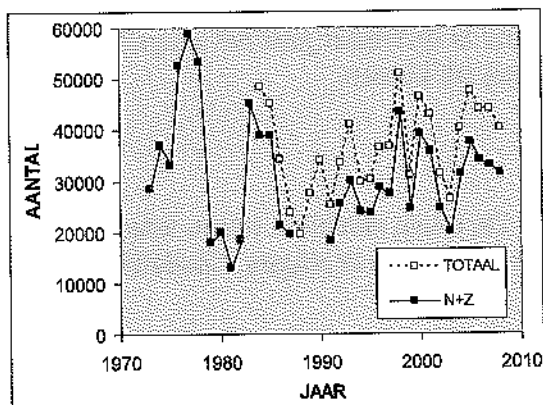
Het verdwijnen van de bonte kraai is al eerder uitvoerig beschreven (Mooij2005a, Mooij 2007a). In deze zes jaar is hij maar drie maal waargenomen, voor het laatst in 2005. De aantallen per zesjaarlijkse periode geven de snelheid van de afname duidelijk aan: 3189, 4212, 2319, 665, 99, 7. De stand van de bonte kraai is overigens in hun broedgebied niet afgenomen. Ze blijven in de winter nu daar in plaats van naar het zuidwesten te trekken.

RAAF *Corvus corax*

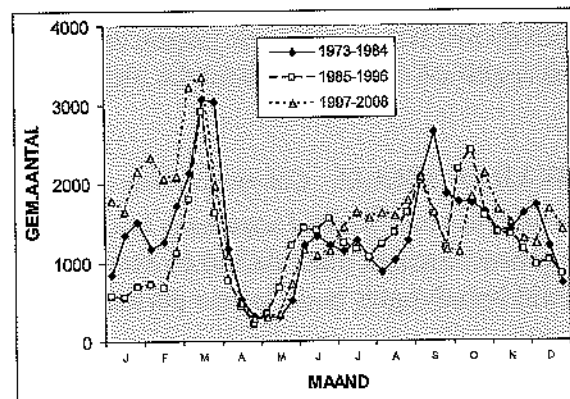
Voor het eerst in de geschiedenis van de tellingen zijn raven waargenomen. De raaf broedt na zijn herintroductie al jaren op de Utrechtse Heuvelrug, ook in de buurt van de polders. Er is zelfs een mislukt broedgeval geweest in het Valse Bosje, vlak bij de polders. Met deze kennis lijken vier waarnemingen van raven aan de lage kant. Het is mogelijk dat we te makkelijk een zwarte kraai noteren als we een grote zwarte vogel zien.

SPREEUW *Sturnus vulgaris*

De spreeuw is nog steeds de talrijkste vogel bij onze tellingen. De aantallen zijn min of meer constant. Er kunnen grote groepen voorkomen (het grootste aantal in één telling voor deze zes jaar was 7050) en daardoor is een behoorlijke variatie te verwachten. Landelijk neemt de spreeuw als broedvogel af. Buiten de broedtijd lijken de aantallen constant.

Totaal aantal getelde spreeuwen per jaar

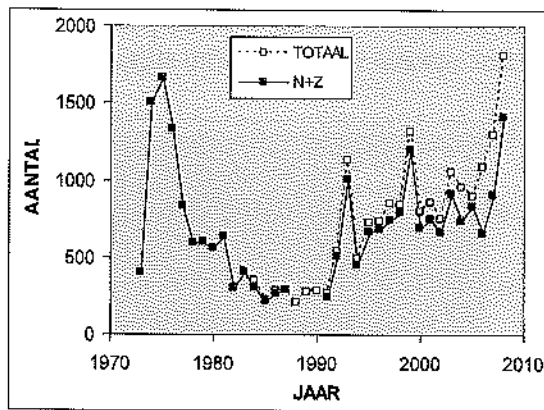

Gemiddeld aantal per telling voor de drie periodes van twaalf jaar.

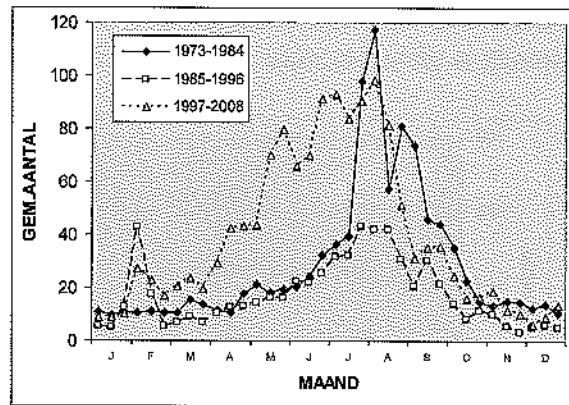
De verdeling over het jaar laat zien dat de laagste aantallen in de broedtijd gezien worden. Er lijkt niet veel in de boerderijen gebreed te worden; de meeste spreeuwen zien wij in die tijd langs de westrand van de polder. De aantallen in de broedtijd zijn stabiel, de spreeuw doet het als broedvogel dus beter dan landelijk (Mooij 2009c). Opvallend zijn de variaties in het begin van het jaar. Deze variaties treden in alle telgebieden tegelijk op.

HUISMUS *Passer domesticus*

De huismus is een Rode Lijst soort, maar dat blijkt niet uit de ontwikkelingen in de Eempolders. Tot 1990 gingen de aantallen achteruit, maar na de landinrichting namen de aantallen weer toe. Dit hangt ongetwijfeld samen met het bouwen van nieuwe boerderijen in de polders. In de broedtijd (april/mei) bleven de aantallen tot 1990 constant om daarna snel op te lopen (Mooij 2007c).

Totaal aantal getelde huismussen per jaar

Gemiddeld aantal per telling voor de drie periodes van twaalf jaar.

Bij de verdeling over het jaar valt het grote verschil tussen de aantallen in de winter en in de zomer op. De aantallen in november/december nemen sinds 1990 wel toe, maar in verhouding veel minder dan die in de broedtijd. De hoge pieken in september en oktober in de eerste periode worden veroorzaakt door grote groepen die in de eerste jaren van de telling werden waargenomen.

RINGMUS *Passer montanus*

De ringmus komt nog al eens in grote groepen voor. Daardoor kunnen de aantallen vrij sterk variëren. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 614, 278, 1015, 625, 403, 613. Landelijk lopen de aantallen wat terug. In de tweede helft van het jaar zijn de aantallen gemiddeld wat hoger.

VINK *Fringilla coelebs*

De afname van het jaartotaal die de vink tot nu toe liet zien is doorbroken. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 457, 526, 262, 283, 319, 435. Dit komt door een kleine toename in de broedtijd en enkele flinke groepen trekkers in het najaar. De grootste aantallen zien wij van oktober tot december. Van eind juli tot half september zijn de aantallen zeer laag. Dit is de ruiperiode, waarin de vinken zich onopvallend gedragen.

KEEP *Fringilla montifringilla*

De keep zien wij alleen op de trek. In deze zes jaar was er maar één waarneming. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 25, 3, 58, 102, 87, 3. Gezien de grote variatie gaat het wat ver om hier een structurele afname uit af te leiden.

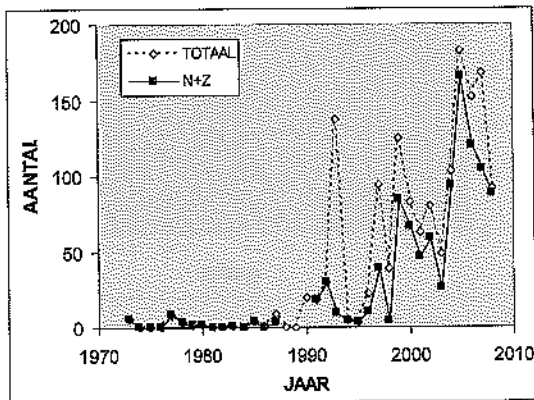
GROENLING *Carduelis chloris*

De groenling zien we de laatste jaren vaker. Er zijn relatief veel waarnemingen uit de broedtijd. Het is daarom aannemelijk dat in de polders gebroed wordt. Landelijk neemt de groenling de laatste jaren als broedvogel toe. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 38, 26, 29, 70, 128, 63.

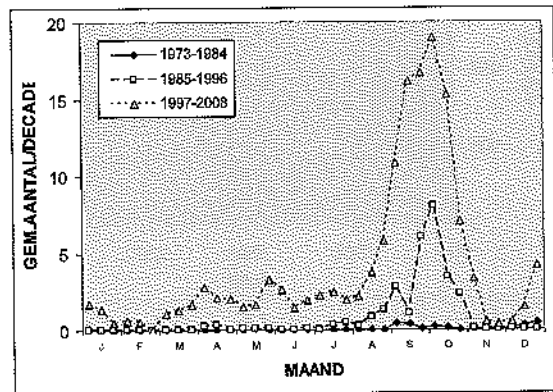
PUTTER *Carduelis carduelis*

De toename van het aantal putters heeft deze zes jaar duidelijk doorgezet. Uit de grafiek blijkt dat de aantallen vanaf 1990 oplopen. Ook de presentie is in die periode sterk opgelopen van

minder dan 10% naar rond de 50%. Dit suggereert dat de landinrichting voor de putters gunstig is geweest, maar landelijk is in deze periode ook sprake van een sterke stijging.

Totaal aantal getelde putters per jaar

Gemiddeld aantal per telling voor de drie periodes van twaalf jaar.

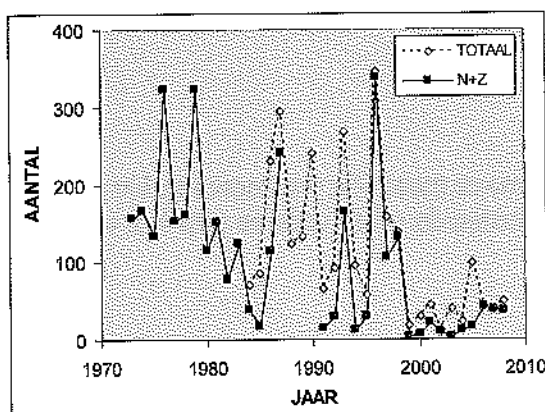
Uit de verdeling over het jaar blijkt dat we in het begin vooral putters zagen op de najaarstrek. Die aantallen zijn gestaag opgelopen. Vanaf de tweede helft van de jaren negentig nemen de aantallen in de broedtijd toe. We mogen aannemen dat de putter tegenwoordig een regelmatige broedvogel is.

SIJS *Carduelis spinus*

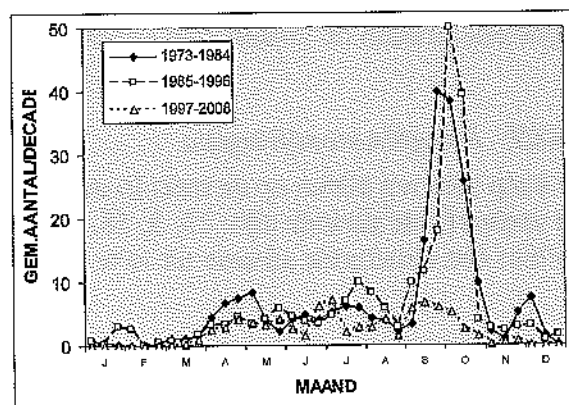
De sijs is een onregelmatige doortrekker en wintergast. Als wij ze zien zijn het vaak groepjes. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 56, 16, 4, 46, 17, 55. Er is geen reden om hier een trend op te baseren.

KNEU *Carduelis cannabina*

Het aantal kneuen lag in de afgelopen zes jaar op een laag niveau. Kneuen komen soms in grote groepen voor, en de laatste jaren zagen we weinig van die groepen.

Totaal aantal getelde kneuen per jaar

Gemiddeld aantal per telling voor de drie periodes van twaalf jaar.

Uit de verdeling over het jaar blijkt dat het aantal vogels in de broedtijd de laatste jaren vrijwel gelijk is gebleven. In het oorspronkelijke telgebied, dus zonder de Oostermeent, zijn ze zelfs iets gestegen. In de Oostermeent, waar we in de broedtijd relatief erg veel kneuen zien, zijn de aantallen iets gedaald. Landelijk is de kneu na een vroegere achteruitgang nu min of meer stabiel.

De vogels in de westelijke Eempolders 2003 t/m 2008

De aantallen op de najaarstrek, waarbij we verreweg de meeste vogels zagen, zijn echter vanaf 1999 plotseling in elkaar gestort. Voor dat jaar schommelden de aantallen, maar er was geen duidelijke trend. De oorzaak van deze instorting is een raadsel.

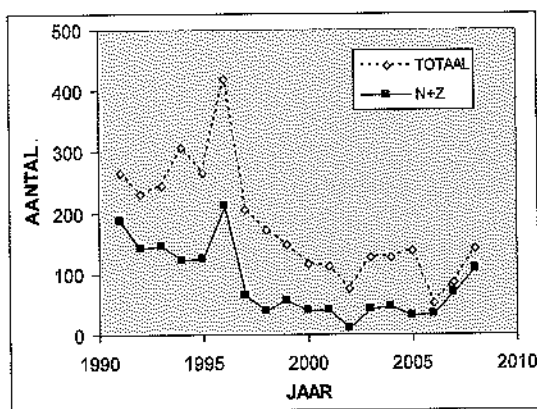
RIETGORS *Emberiza schoeniclus*

De aantallen van de rietgors zijn de laatste tijd wat gedaald, maar de presentie is na een eerdere daling ongeveer constant gebleven rond 45%. De aantallen per zesjaarlijkse periode zijn: 974, 348, 374, 483, 421, 281. Wij zien de rietgors tegenwoordig vooral tussen maart en augustus. Buiten deze periode komt hij alleen incidenteel voor. Wij nemen deze soort vooral waar in de rietgordels langs het Eemmeer en langs vaarten en waaien in telgebied Noord.

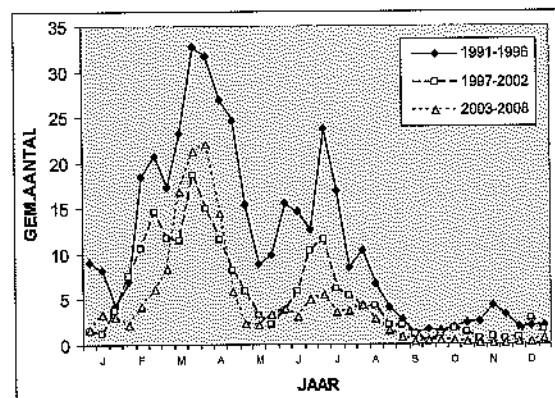
ZOOGDIEREN

Naast vogels komen er natuurlijk ook andere dieren in de polders voor. Sinds 1991 worden ook de waargenomen zoogdieren genoteerd. Hoewel de indruk bestaat dat dit niet altijd even consequent gebeurt, is althans voor de haas een aardige telreeks ontstaan. Uit de grafiek blijkt dat de aantallen van jaar op jaar nogal kunnen variëren. Verder zijn de getelde aantallen tot 1996 gemiddeld hoger dan daarna. Meestal zagen wij verreweg de meeste hazen in de Oostermeent. De laatste drie jaar is dat verschoven naar het telgebied Noord.

De verdeling over het jaar geeft een duidelijke piek in maart/april. Deze valt samen met de paartijd, de hazen gedragen zich dan vaak zeer opvallend. Er is ook een piek in juni/juli. Deze is zeer opvallend in de eerste periode, maar veel kleiner in de jaren daarna. Het is opvallend hoe goed hazen zich in het open land kunnen verstoppen. Het ligt voor de hand dat de hazen die wij in maart zien ook in de winter aanwezig waren. Toch worden ze dan bijna niet waargenomen.

Totaal aantal getelde hazen per jaar

Gemiddeld aantal per telling voor drie periodes van zes jaar.

Andere soorten zoogdieren worden veel minder gezien. De muskusrat was in 2005 met 14 waarnemingen opvallend talrijk. Na dat jaar is de bestrijding veel intensiever geworden, zodat in de latere jaren er nog maar één muskusrat gezien is. Verder zagen wij in de laatste zes jaar negen konijnen, tien hermelijnen en één wezel.

Rond de winter van 2007/2008 was er in de polders een muizenplaag. Dit leidde tot grote aantallen buizerds, torenvalken, blauwe reigers en grote zilvereigers (Mooij 2008b). Bij die gelegenheid werd meermalen waargenomen dat een muis werd gevangen. Het ging hier vrijwel zeker om veldmuizen.

In de winter zien we tegenwoordig bijna altijd groepen rondvliegende ganzen.

REFERENTIES

- Alleyn, W.F., Bergh, L.M.J.van den, Braaksma, S.J., Haar Th.J.F.A. ter, Jonkers D.A., Leys H.N. & Straaten J. van der (eindredactie) 1971. Avifauna van Midden-Nederland, Van Gorcum, Assen.
- Beintema A., Moedt O., & Ellinger D. 1995. Ecologische Atlas van de Nederlandse Weidevogels. Schuyt en Co., Haarlem.
- Bijlsma R.G., Hustings F. & Camphuysen, C.J. 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- Hustings F., Koffijberg K., Winden E.van, & Roomen M. van, SOVON Ganzen- en Zwanenwerkgroep & L.Soldaat. 2008. Watervogels in Nederland in 2006/2007. SOVON-monitoringsrapport 2008/04, Waterdienst-rapport 2008-061. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Jonkers, D.A. 1972. Eempolder in het vizier. De Korhaan 6(6): 2.
- Jonkers, D.A. 2006. Resultaten van weidevogelinventarisaties in delen van de Noordpolder te Veld, Maatpolder en object De Slaag (Hoogland) in 2006. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum, Uitgave 158.
- Klein, J. 1972. Werkgroep Eemland. De Korhaan 6(7): 4-5.
- Klippel, N.A.& Leyden, A.van, 1981. Uitgave 34. Vogels in de Eempolders. Zes jaren Eempoldertellingen 1973-1978. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum,
- Kole, R.A.& Klippel, N.A., 1989. De vogels in de westelijke Eempolders. Periodieke tellingen tot 1984 in Noord- en Zuidpolder te Veld en Oostermeent. Uitgave 63. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum,
- LWVT & SOVON 2002. Vogeltrek over Nederland 1976-1993. Schuyt & Co, Haarlem.
- Mooij, J. 2005a. Hoe de Bonte Kraai verdween uit de Eempolders. De Korhaan 39(3) 71-72.
- Mooij, J. 2005b. Het voorkomen van de Grutto in de Eempolders. De Korhaan 39(5) 136-138.
- Mooij, J. 2006a. De Knobbelzwaan in de Eempolders. De Korhaan 40(1) 11-12.
- Mooij, J. 2006b. Het voorkomen van de Scholekster in de Eempolders. De Korhaan 40(2) 45-46.
- Mooij, J. 2006c. Het voorkomen van de Veldleeuwerik in de Eempolders. De Korhaan 40(3) 68-70.
- Mooij, J. 2006d. De Tureluur in de westelijke Eempolders. De Korhaan 40(4) 95-96.
- Mooij, J. 2006e. Het voorkomen van de Graspieper in de Eempolders. De Korhaan 40(5) 124-125.
- Mooij, J. 2007a. De vogels in de westelijke Eempolders, na de landinrichting (1991 t/m 2002). Uitgave 159. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum,

- Mooij, J. 2007b. Het voorkomen van de Kievit in de Eempolders. De Korhaan 41(2) 53-54.
- Mooij, J. 2007c. Het voorkomen van de Huismus in de Eempolders. De Korhaan 41(3) 82-83.
- Mooij, J. 2008a. Het voorkomen van kwikstaarten in de Eempolders. De Korhaan 42(1) 29-31.
- Mooij, J. 2008b. Muizenjaren in de Eempolders. De Korhaan 42(2) 63-66.
- Mooij, J. 2008c. De Grauwe Gans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 42(3) 56-57.
- Mooij, J. 2008d. De Watersnip in de westelijke Eempolders. De Korhaan 42(4) 112-114.
- Mooij, J. 2008e Het voorkomen van de Zwarte Kraai in de westelijke Eempolders. De Korhaan 42(5) 145-147.
- Mooij, J. 2009a. De Kleine Zwaan in de westelijke Eempolders. De Korhaan 43(2) 52-53.
- Mooij, J. 2009b. De Nijlgans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 43(3) 88-89.
- Mooij, J. 2009c Het voorkomen van de Spreeuw in de Eempolders. De Korhaan 43(4) 114-115.
- Mooij, J. 2009d Het voorkomen van de Canadese Gans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 43(5) 145-146.
- Mooij, J. 2010a Het voorkomen van de Wulp in de westelijke Eempolders. De Korhaan 44(1) 5-6.
- Mooij, J. 2010b Het voorkomen van de Kauw in de westelijke Eempolders. De Korhaan 44(2) 60-62.
- Mooij, J. 2010c Het voorkomen van de Koekoek in de westelijke Eempolders. De Korhaan 44(3) 100-101.
- Mooij, J. 2010d Het voorkomen van de Kempshaan in de westelijke Eempolders. De Korhaan 44(4) 136-138.
- Mooij, J. 2010e Het voorkomen van de Kolgans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 44(5) 161-162.
- Mooij, J. 2011 Het voorkomen van de Wilde Eend in de westelijke Eempolders. De Korhaan 45(1) 6-7
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland. Leiden
- Van Veen, R.& Klippel, N.A.1994. Vogels in de westelijke Eempolders. Op weg naar landinrichting. Uitgave 91. Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken, Hilversum..

COLOFON

De hier gerapporteerde gegevens zijn verzameld door 471 telploegen van minstens twee personen. Uiteraard staan en vallen de Eempoldertellingen met de inzet van onze tellers. In deze zes jaar waren dit:

M.Bakker, A.M.Broeckman, J.Domhof, A.J.Douma, W.Duurland, J.Gruber, P.Hollander, C.Hoogeboom, C.Josiase, W v.d.Kamp, N.A.Klippel, R.A.Kole, M.Kraal, C.Kruseman, F.Landman, H.J.van der Leen, A.van Leyden, G.J.van Loenen, H.Luchies, J.Meijer, J.Mooij, J.Nijman, J.Ohrlachs, C.Plomp, D.Prop, P.Senteur, E.v.d.Velde, J.Veeneklaas, J.de Vlieg, B.Vos, H.Westendorp, B.Wildschut, F.Wilms,

De resultaten van de tellingen voor 2002 zijn voor de interpretatie van essentieel belang. Ook de tellers uit die jaren hebben wezenlijk bijgedragen aan dit rapport. Daarom hier ook hun namen, voor zover ze niet in de vorige lijst staan:

A.Aalmoes-Wetser, C. Abbenes, G.Abbenes, R.van de Akker, B.P.Bakker, F.Beffers, P.R.Beijaard, A.Berkeijon, W.J.Bindt, S.Birnie, B.van Bladeren, S.Bloemendaal, I.Blokpoel, J.W.Bouwman, R.v.d.Brink, W.v.d.Brink, Y.Bosman, G.Brouwer, P.A.de Bruyn, M.Doorneveld, D.van Dorp, H.F.Dorrenboom, N.Dwars, L.Dwars-van Achterbergh, L.J.G.Dijk, G.van Essen, J.van Essen, J.van Galen Last, J.Gouw, M.de Graaf, O.de Graaff, F.Griffioen, J.P.Grootes, P.Hamel, H.Hardon, A.C.Hartlief, L.Hartog, G.Heijn, M.Hemmers, M.Haverkamp, M.Hinterding, F.Hoes, M.van Houten, S.Jansen, D.A.Jonkers, T.Jonkers, A.van Kammen, P.Keuning, A.van Klaveren, J.van Klaveren, I.Karsemijer, J.Klein, M.Klumps, L.Konings, M.Koopman, M.Landman, K.Langenberg, W.Langendorff, W.Leurs, F.van Lier, J.J.Lodewijkx, R.P.H.van Maanen, R.J.Mammen, G.Marmelstein, M.C.G.Matthijssen, G.Merckx, H.Moerman, A.du Mosch, C.Nieuwenhuizen, H.van Oosterhout, L.G.Persijn, M.J.Persijn, A.G.H.W.Pluister, P.van de Poel, S.H.Poelstra, A.Poelstra-Kuylman, H.Pollema, G.Proost, A.Rebel, J.Reddingius, H.W.Reddingius, F.Reijmerink, G.I.Rieken, J.van Riel, B.Roor, C.M.T.I.Rosier, L.F.Rijnja, H.Schaap, C.van der Staak, S.Staps, H.D.van Stipriaan, L.Stomp, J.Taapken, F.Tangerman, T.Trompetter, R.van Veen, F.van de Veer, R.Veltkamp, M.Verhey, A.P.Vermeule, M.Verschuren, R.Verschuren, Y.S.Vogel, H.P.Vos, M.v.d. Water, H.Weenen, G.Weil, W.Weitjens, J.v.d.Werf, A.v.d.Werf, J.D.N.Westeneng, J.de Wilde, F.H.v.d.Weijer, J.Wilde-van Meurs, R.Willemstein, I.C.van Woersum.

BIJLAGE 1. TELDATA

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27		
2002	12-1	28-1	9-2	23-2	9-3	23-3	6-4	20-4	4-5	18-5	1-6	15-6	29-6	13-7	27-7	10-8	24-8	7-9	21-9	5-10	19-10	2-11	16-11	30-11	14-12	28-12			
2003	11-1	25-1	8-2	22-2	8-3	22-3	5-4	19-4	3-5	17-5	31-5	14-6	28-6	5-7	26-7	9-8	23-8	6-9	20-9	4-10	18-10	1-11	15-11	29-11	13-12	27-12			
2004	10-1	24-1	7-2	21-2	6-3	20-3	3-4	18-4	1-5	15-5	29-5	12-6	26-6	3-7	17-7	31-7	14-8	28-8	11-9	25-9	9-10	23-10	6-11	20-11	4-12	18-12			
2005	1-1	15-1	29-1	12-2	26-2	12-3	26-3	9-4	23-4	7-5	21-5	4-6	18-6	2-7	16-7	30-7	13-8	27-8	10-9	24-9	8-10	22-10	5-11	19-11	3-12	17-12	31-12		
2006	14-1	28-1	11-2	25-2	11-3	25-3	8-4	22-4	6-5	20-5	3-6	17-6	1-7	15-7	29-7	12-8	26-8	9-9	23-9	7-10	21-10	4-11	18-11	2-12	16-12	30-12			
2007	13-1	27-1	10-2	24-2	10-3	24-3	7-4	21-4	5-5	19-5	2-6	16-6	30-6	14-7	28-7	11-8	25-8	8-9	22-9	6-10	20-10	3-11	17-11	1-12	15-12	29-12			
2008	12-1	26-1	9-2	23-2	8-3	22-3	5-4	19-4	3-5	17-5	31-5	14-6	28-6	12-7	26-7	9-8	23-8	6-9	20-9	4-10	18-10	1-11	15-11	29-11	13-12	27-12			

BIJLAGE 2. INCIDENTELE WAARNEMINGEN

In deze lijst staan alle soorten die tussen 2003 en 2008 maximaal vijf keer werden waargenomen.

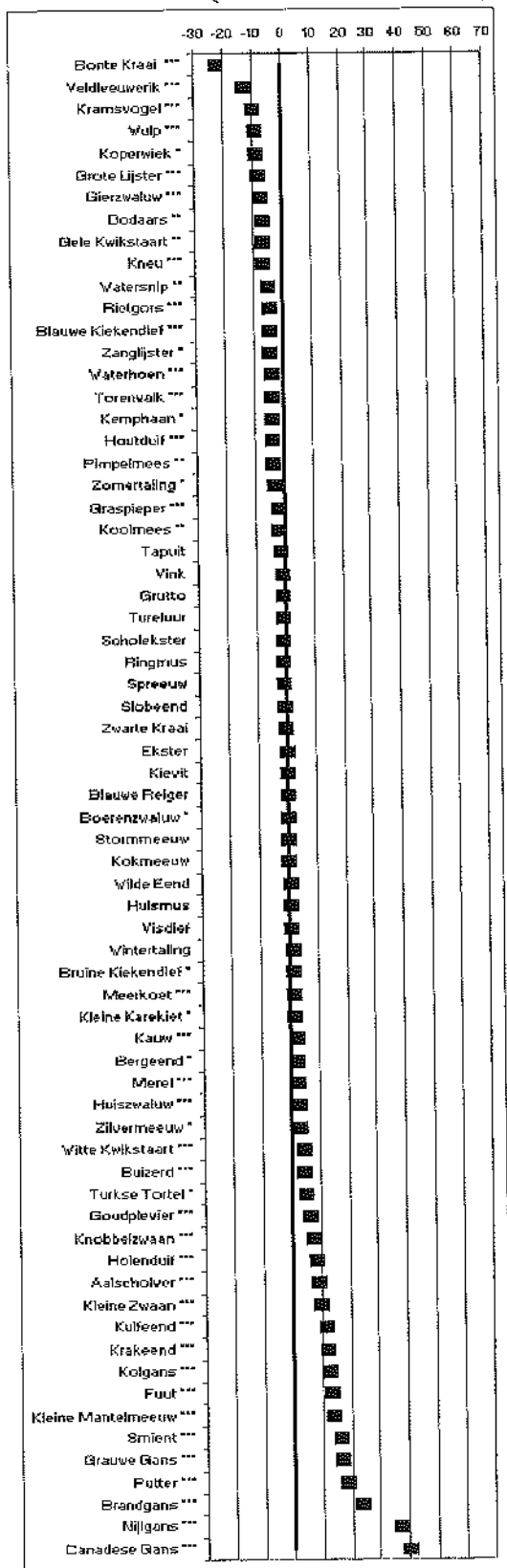
Soort	Aantal en jaar/ nummer van de telling
Geoorde Fuut	1 ex 03-18
Kleine Zilverreiger	1 ex 04-24 / 4 ex 05-15 / 1 ex 08-16
Koereiger	1 ex 05-16 / 1 ex 05-18
Purperreiger	2 ex 03-16 / 1 ex 05-19 / 3 ex 07-16 / 2 ex 07-17 / 1 ex 07-19
Ooievaar	3 ex 05-10 / 2 ex 05-13 / 1 ex 08-21
Toendrarietgans	24 ex 03-01 / 1 ex 03-10 / 302 ex 05-01
Indische Gans	1 ex 04-15 / 1 ex 06-01 / 2 ex 06-16 / 1 ex 08-17
Rotgans	3 ex 04-21 / 27 ex 05-01 / 1 ex 06-08 / 2 ex 07-06 / 1 ex 08-06
Krooneend	2 ex 07-03
Toppereend	6 ex 04-05
Mandarijneend	2 ex 05-20
Eidereend	1 ex 07-07
Brilduiker	1 ex 03-02
Middelste Zaagbek	2 ex 04-03 / 3 ex 05-10 / 2 ex 06-05
Zeearend	1 ex 04-15
Rode Wouw	1 ex 03-07 / 2 ex 03-08
Waterral	1 ex 03-17 / 1 ex 08-20
Kleine Plevier	10 ex 03-05 / 2 ex 04-04 / 1 ex 06-08 / 2 ex 07-12
Zilverplevier	1 ex 06-07
Kleine Strandloper	2 ex 04-04 / 2 ex 07-09
Bonte Strandloper	1 ex 03-16 / 3 ex 06-20 / 60 ex 08-22
Krombekstrandloper	2 ex 08-18
Groenpootruiter	1 ex 05-20 / 1 ex 07-09 / 2 ex 08-18
Zwarte Stern	4 ex 08-18
Zomertortel	2 ex 03-06 / 1 ex 04-13 / 1 ex 04-15
Velduil	1 ex 03-04 / 1 ex 07-21
Grote Bonte Specht	1 ex 05-24 / 1 ex 07-22
Waterpieper	4 ex 03-03 / 1 ex 04-17
Grote Gele Kwikstaart	1 ex 03-04 / 1 ex 06-23 / 1 ex 06-26 / 1 ex 07-07 / 1 ex 08-22
Blauwborst	2 ex 07-07 / 1 ex 07-10 / 1 ex 08-11
Zwarte Roodstaart	2 ex 03-13 / 1 ex 08-19
Roodborsttapuit	1 ex 06-20 / 2 ex 07-17 / 1 ex 08-05
Grote Lijster	1 ex 03-01 / 1 ex 03-11 / 7 ex 03-17 / 2 ex 05-09 / 1 ex 06-01
Sprinkhaanzanger	1 ex 04-16 / 1 ex 05-10 / 1 ex 05-11 / 1 ex 08-11
Bosrietzanger	1 ex 07-12 / 1 ex 07-14
Snor	1 ex 05-15 / 1 ex 08-11
Spotvogel	1 ex 07-10 / 1 ex 07-14 / 2 ex 08-10
Grasmus	2 ex 03-19 / 10 ex 06-10 / 1 ex 07-11
Tuinfluitier	1 ex 03-15 / 2 ex 07-10 / 2 ex 07-12 / 1 ex 08-12
Bonte Vliegenvanger	1 ex 07-14
Grauwe Vliegenvanger	6 ex 05-09
Baardmannetje	2 ex 07-05 / 2 ex 07-10 / 8 ex 07-20 / 2 ex 07-25 / 2 ex 08-05
Staartmees	1 ex 05-07 / 1 ex 05-22 / 2 ex 08-05 / 10 ex 08-21
Boomklever	1 ex 06-11 / 1 ex 08-05 / 3 ex 08-10 / 1 ex 08-16
Boomkruiper	2 ex 03-15
Raaf	2 ex 06-26 / 2 ex 08-04 / 1 ex 08-20 / 2 ex 08-26
Bonte Kraai	2 ex 03-26 / 3 ex 04-04 / 1 ex 05-05 / 1 ex 05-06
Keep	3 ex 03-10
Sijs	50 ex 03-02 / 5 ex 07-26

BIJLAGE 3. JAARLIJKSE VERANDERING IN PROCENTEN

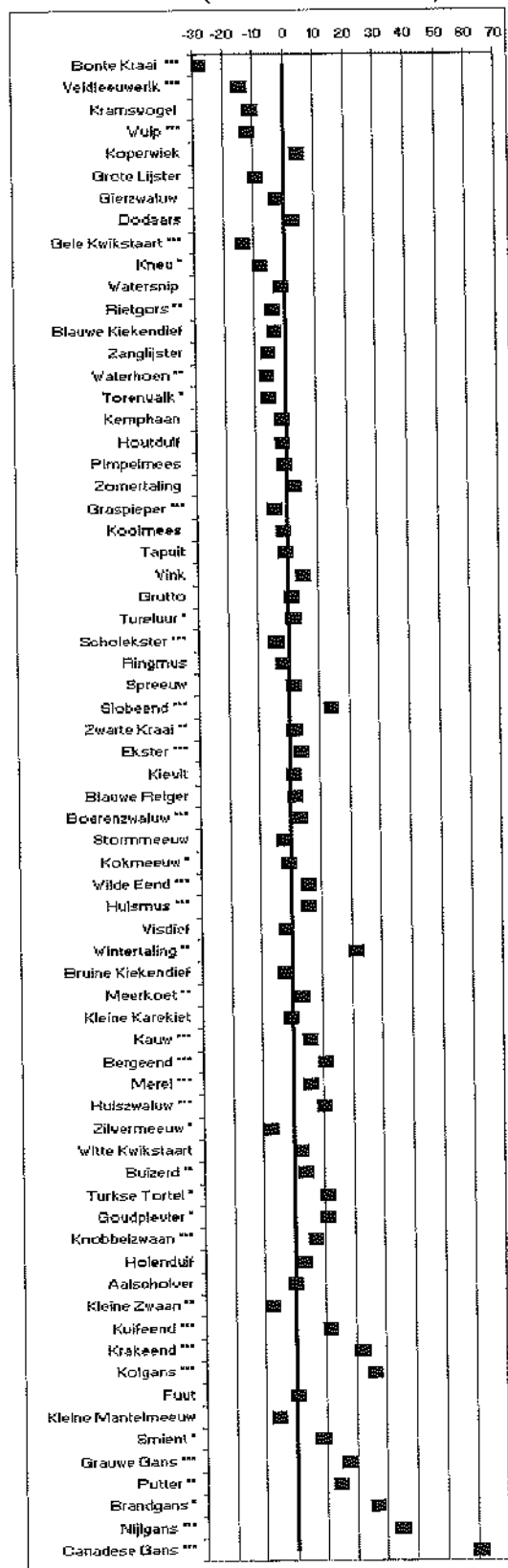
Gemiddelde jaarlijkse verandering in procenten over de periodes 1973-2008 en 1991-2008.
(zie hoofdstuk Samenvatting resultaten voor toelichting)

*** zeer significant ($p < 0,001$) ** significant ($p < 0,01$) * matig significant ($p < 0,05$)

1973-2008 (zonder Oostermeent)

1991-2008 (met Oostermeent)

BIJLAGE 4. RESULTATEN TELLINGEN

NAAM	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	T24	T25	T26	T27	Totaal
Dodaars	2					1			1			1					1	1	1	2	3	1		7	1			13
		2			2									1				1	1	2		7		2	3			15
														6			1	4					1					5
Fuut		4	1	8	4	3		3	6		6	4	8	7	7		4	4	1	5	2	1	2	2				81
	1	3	2	5	5	2	2	2	5	8	17	12	3	4	9	4	7	4	1	1	1	3	2	2	2			88
	5	2	2	3	4	4	6	6	8	4	4	4	5	6	9	2	3	7	1	1	1	1	1	1	1	1		70
	4	2	1	5	8	2	2	5	6	4	1	14	10	9	6	5	2	5	3	4	4	1	2	3	1	1		107
	4	4	3	5	3	3	11	2	4	1	1	5	5	6	6	1	1	1	1	1	3	3	3	3		1		102
Aalschoiver	22	12	6	1	11	2	2	3	4	3	1	0	4	11	5	5	1	1	1	9	2	5	5	10	1	15		135
	1	5	39	4	4	2	5	1	4	1	4	2	1	1	3	4	3	4	2	6	4	14	4	2	2	12		123
	15	10	2	6	6	6	1	1	5	9	11	8	2	5	3	11	4	4	1	6	4	23	9	6	37	5		202
	5	2	2	6	5	5	1	4	15	5	21	4	17	5	1	3	5	6	6	13	4	2	14	3	31	16		196
	25	8	31	19	8	3	8	5	13	15	3	13	2	4	4	5	4	20	9	28	2	14	14	10	16	21		304
	14	18	9	2	26	7	7	9	3	4	1	3	3	7	1	1	22	15	17	11	26	65	2	13	4	4		329
Blaauwe Reiger	16	23	19	22	10	21	10	9	10	7	20	27	12	37	44	64	31	26	29	78	55	39	32	31	22	27		721
	13	27	14	28	12	5	14	22	15	16	37	40	30	33	55	64	58	55	31	35	31	61	61	24	25	36		812
	26	42	24	35	35	29	21	13	28	22	20	14	42	38	56	54	52	20	41	34	26	35	22	31	30	20	17	827
	12	20	7	10	4	11	7	7	33	5	27	25	37	36	26	34	26	26	30	25	9	5	32	23	25	32		527
	26	49	27	13	33	14	18	15	47	47	42	104	44	79	68	136	92	119	94	94	87	51	78	64	39	47		1527
	69	59	62	60	68	42	25	9	13	31	33	33	42	40	46	45	30	42	53	45	44	32	30	22	12	15		1002
Grote Zilverreiger	1	2												1		1						1	1					2
	2					2	1				3			1	1	1				4	7	3	1	1	1	2		6
	4	5	3	3	1	1	1	1	1	3	6	2	2	9	2	5	9	13	26	32	30		28	31	26	27		24
	43	28	18	21	18	5		1		1		2	2	2	8	1	1	12	10	5	9	14	10	9	4	1		222
Lepelaar						4			2		3			1	1			1										8
						3			1	4	3	3	2	1	1	2	6											17
						2		1	1	3	6	2	1	9						2	3	2	4	4	4	4		22
							1	6	1	2	1	6	1	2			2			26	32	30	28	31	26	27		16
						2			1	1	3	1	7							10	5	14	10	9	4	1		20
Knobbelzwaan	510	375	546	173	110	147	63	169	21	15	12	1	15	12	25	17	34	17	24	42	15	58	15	134	77	87		2714
	45	260	175	155	119	172	200	174	145	28	19	23	12	4	10	32	15	42	19	53	39	47	110	49	43	125		2115
	241	118	157	222	60	153	49	85	81	65	48	11	43	12	40	36	27	22	44	38	55	63	69	54	83	117	86	2079
	128	226	188	377	221	169	232	210	161	30	19	7	17	31	17	51	45	84	88	96	47	85	115	132	138	194		3108
	279	310	583	765	212	262	240	115	110	90	30	20	42	33	20	42	46	69	94	128	103	75	131	211	173	199		4362
	242	195	134	197	215	191	193	131	91	31	29	27	19	29	25	58	30	72	100	114	110	122	121	174	170	177		2997
Kleine Zwaan	560	359	333	349																		9	2	10	24	228		1674
	5	315	468	255	124																		1	1	31	31		1199
	190	512	460	410	3	217																	23	46	211	2072		2072
	209	792	204	74	26	6														6				38	59	1138		2552
	330	787	809	70																			40	42	16	166		2262
	267	221	135																					42	42	165		830

De vogels in de westelijke Eempolders 2003 t/m 2008

NAAM	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	T24	T25	T26	T27	Totaal
Wilde Zwaan		58				15																	20				78	
			2																				3			4		0
	1	1		1	3	1		1	1	1	1						2					1					22	
Zwarte Zwaan																											0	
																											0	
	1	1		1	3	1		1	1	1	1						2						1		1		3	
																											9	
																											5	
																												0
	Kolgans	3600	6625	5001	3940	798	190	350	222	461	455	49	12	1070	384	435	277	183	648	480	1440	3018	910	419	360	1995	1095	21712
		1404	276	1933	388	798	190	350	222	461	455	49	12	1070	384	435	277	183	648	480	1440	3018	910	419	360	1995	1095	21712
		235	1083	1870	3690	1513	980	3674	316	391	97	284	171	248	2	622	268	165	684	200	111	313	103	7000	10	50	280	39107
		1602	44	75	972	38	4945	86	119	91	471	96	4	40	1353	1845	270	522	18	10	1220	530	1779	1863	3130	281	191	191
29		1024	166	1947	947	2086	296	502	1274	129	17	160	370	886	32	50	504	350	601	829	612	251	2530	1580	602	323	18087	
724		2885	6553	243	222	265	198	610	1100	190	50	560	874	520	83	347	573	792	745	1310	907	389	686	2826	685	553	24890	
712		3557	882	315	325	603	453	477	1148	455	49	12	1070	384	435	277	183	648	480	1440	3018	910	419	360	1995	1095	21712	
166		106	20	4	21	2	25	17	7	9	94	37	47	52	38	20	100	111	200	111	313	103	7000	10	50	280	39107	
6		200	46	106	27	2	25	17	7	9	94	37	47	52	38	20	100	111	200	111	313	103	7000	10	50	280	39107	
152		163	3	11	13	7	89	15	9	25	28	7	75	32	69	86	101	145	157	6	50	161	20	103	85	35	180	1145
40	40	44	66	41	25	45	24	40	40	63	4	4	55	140	18	151	200	108	141	33	18	158	50	67	1554	1738		
25	51	79	77	30	82	25	35	31	70	70	115	115	75	33	90	295	141	279	368	154	8	100	100	41	101	2505	1554	
138	42	14	57	75	106	57	19	53	37	40	58	50	50	35	104	110	57	130	120	110	253	8	110	100	119	316	2318	
1	250		140	128	800	800		2										1			200		360				1754	
																											698	
																											2514	
																											5034	
																											6414	
																											780	
Nijlgans																											1033	
																											972	
	90	26	13	54	82	2	6	2	18	7	2	19	16	16	40	1	5	178	167	63	20	10	51	42	54	13	15	1434
51	47	30	111	4	7	2	16	10	10	6	16	23	4	84	134	94	50	84	218	175	54	83	42	19	6	4	1203	
75	64	50	4	12	2	2	7	7	7	2	5	32	24	167	98	92	312	11	68	72	21	45	2	19	6	4	1686	
7	9	28	28	4	30	13	15	15	9	6	28	26	15	22	7	76	204	313	185	391	280	8	53	3	4	4	1839	
90	4	10	22	22	8	8	20	5	13	4	56	4	69	80	42	227	245	405	201	220	77	6	4	7	4	16	1839	
																											176	
																											226	
																											265	
																											180	
																											254	
																											196	
																											186	

De vogels in de westelijke Eempolders 2003 t/m 2008

NAAM	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	T24	T25	T26	T27	Totaal
Casarca	2										2		1		1	1	1	6	20	2								2
Smient		140	403	97	475	185	75	24	7											75	44	706	20	340		206		2797
		65	50	122	205	260	30	22	11											2	2	185	302	25	30	155	1464	
	75	416	212	250	90	911	81	100									12	250		3	36	366	210	428	140	620	4200	
	415		846	213	452	358	479	41	2									2	34		512	250	865	650	192	5331		
	61	120	184	420	362	262	27	1		10								42	46		1275	600	392	237	30	166	5084	
	271	47	100	355	191	182	32	34										4		100	130	915	220	563	300	130	3574	
Krakeend		2		3	12	11	28	2	9			2		7				2	6		7	47	2		2		106	
	2	6			12	16	15	118	10	6	12						15	26		2	2	30	30		10		147	
					2	2	32	153	2	1	5	4				2		10	50	4	5	15	5	10			279	
	6	26	46	17	13	8	33	1	12	3	10	4	1	4	20		19	10	14	7	11	2	2	4	14		454	
	14		3	76	12	12	125	27	6	10	11		21				2	2	2	8	6	4	2	2	10	4	287	
Winterfaling																				15					3		370	
		5			40	16	50	5	6								12	49				30	1				66	
		30	50	8	75	4	70	46	30					4	10				84		6	5		70	10		136	
	126			78	2	41	110	25				1						33			105	1		130			226	
Wilde Eend	26	151	112	214	89	351	144	183	120	34	63	34	14	45	138	78	116	68	45	182	57	82	22	181	244	80	2873	
	24	85	347	153	134	136	144	145	93	80	60	34	42	33	52	52	117	247	93	47	41	106	104	61	8	56	2494	
	40	101	86	227	83	141	243	79	142	79	146	55	72	24	29	227	220	129	260	157	207	150	106	114	193	218	26	3654
	127	150	154	547	734	139	233	160	125	135	61	27	53	51	67	248	299	153	167	649	97	34	89	94	96	162	4781	
	129	136	322	168	125	122	166	116	112	75	54	54	57	88	107	102	167	73	265	280	97	140	85	105	97	97	3339	
	144	86	197	107	172	335	757	141	215	127	63	91	24	53	146	87	77	68	167	155	456	756	90	81	235	145	4973	
Pijlstaart					4																						4	
				6	1	90	4	4	3																4		0	
Zomerfaling	1																										91	
																											24	
										2	2																6	
										1	1																1	
Stoibeend														1	2							3					44	
		3			18	16	24	31	10	3	14		1		2		2	13		1		2	1	1			138	
							8	14	43	6	6		1				6	6	25	4		1	1				124	
					5	300	77	105	28	3	12	4	5	18	1			3	3	3	3	4	2		12		550	
	3		2	2	3	8	52	8	16	28	8							1	1	4	1	4					156	
						6	100	15	16	8	8																160	

De vogels in de westelijke Eempolders 2003 t/m 2008

NAAM	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	T24	T25	T26	T27	Totaal
Tafelend		2			2	1					8													15	2			4
Kuifeend	4	3	10	8	17	24	36	50	46	14	2	47		1				3					2	10	2			231
		1	1	3	18	33	18	191	66	20	7	6	6												10	2		353
	10	5	3	75	32	10	25	68	56	28	32	3												17	3			209
	7	22	30	16	16	5	45	31	52	13	12	5	2	4						5	4	1	10		2			188
Nonnetje		9	8	2	2			4																				260
	4		8	1	8																							23
	7	2	5	4	6	2																		2				11
	3			3																								12
Grote Zaagbek			2	2																								14
	9	2	2		2	4				1																		0
	10	10	5																									15
	1	2																										7
Bruine Kiekendief																												35
	1	1	2	1	2	1	1	4	1			2	1							1								7
																												14
																												21
																												44
																												40
																												39
																												42
Blaauwe Kiekendief																												6
																												6
																												7
																												8
																												7
																												8
																												8
																												13
Sperwier																												1
																												1
																												1
																												4
																												2
																												3
Bulzerd	20	23	15	27	14	10	8	5	4	7	1	4	3	5	5	6	11	7	22	16	15	19	21	19	6	19		305
	11	20	10	29	25	2	5	9	8	7	20	7	15	4	17	6	12	11	13	10	6	8	36	7	23	17		338
	12	36	29	4	22	19	8	6	7	15	5	3	8	2	11	10	8	7	8	18	20	11	22	16	22	22	14	363
	24	17	39	22	12	6	13	10	3	1	7	3	7	13	10	17	9	17	9	9	8	10	16	13	12	19		336
	17	13	9	14	12	5	6	4	4	6	8	11	7	12	4	23	22	43	79	53	76	68	71	53	50	30		690
	52	41	51	34	54	40	39	10	10	10	8	8	6	9	15	25	18	21	19	29	39	30	24	30	16	27		665

De vogels in de westelijke Eempolders 2003 t/m 2008

NAAM	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	T24	T25	T26	T27	Totaal
Iorenvalk	4	2	1	1	1	3	1	1	1	3	2	1	7	2	11	10	10	13	5	16	4	9	13	8	4	4	127	
	8	10	7	2	4	2	5	7	1	1	1	3	1	8	7	1	1	9	5	8	5	2	15	2	3	8	111	
	10	2	1	1	6	5	5	4	2	3	5	1	3	3	1	3	5	3	2	4	2	2	1	3	4	2	102	
	6	10	2	1	3	1	5	2	3	3	2	7	3	3	2	2	1	2	7	4	4	5	3	2	1	8	54	
	15	13	5	4	9	3	4	3	2	2	4	2	7	6	9	6	6	11	13	13	14	13	14	16	15	13	11	202
														6	9	11	5	11	6	18	5	9	8	11	6	3	4	176
Snelleken		1																		1		1					2	
				1																1		1			2		5	
Boornvalk		1																1									1	
								1												1					1		1	
Slechtvalk													1														2	
	1					2									1								1				1	
Havik																											4	
				1														1			1						2	
Fazant																											10	
						1											2				2				1		0	
Waterhoen								4					1		1												6	
			1	2					1																		5	
			3	7	2	6	1	4	1	1		1	6		3	1	3	1	2	2	2	1	2	4			1	
	1	4	1	1	3	1	10	4	1	14		1	1		2	2	11		3	1	3	2	3	2	0		43	
	4	2	6	8	1	6	4	1	1	1		4	2	1	6	1	5	4	1	1	3	6	1	6	3	3	60	
	11	4	4	2	1	6	3	2	1	3	4	4	3	1	2	2	1	1	1	4	1	2	4	1	1	3	55	
Meerkoet	35	460	754	179	508	661	177	177	85	21	25	60	46	101	179	113	131	66	21	47	20	58	32	30	21	80	4074	
	125	217	734	561	518	287	181	139	87	50	98	71	102	41	86	107	130	85	60	44	61	44	103	41	21	8	4001	
	213	358	303	257	538	575	274	170	202	73	219	31	177	71	125	148	146	56	78	58	53	101	76	49	14	259	4697	
	190	212	445	379	598	450	366	287	95	67	98	47	121	96	47	167	99	86	91	80	35	18	35	26	137	118	4390	
	253	550	602	715	318	231	194	132	105	81	46	56	61	101	37	135	153	103	84	128	84	45	96	121	91	70	4593	
	108	254	519	538	456	765	629	139	155	43	57	48	67	119	121	134	35	117	29	64	204	63	58	82	20	420	5244	

De vogels in de westelijke Eempolders 2003 t/m 2008

NAAM	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	T24	T25	T26	T27	Totaal	
Scholekster					42	67	35	34	51	14	22	54	18	53	43	5				3	6							447	
					44	33	39	140	56	32	33	24	99	21	34	22		2			1							579	
					1	14	44	100	47	42	60	30	69	75	85	35		1										604	
					8	35	57	43	45	20	36	35	33	34	34			1			2							347	
				98	127	44	59	82	68	70	32	58	51	59	38	1		1										790	
				20	30	64	171	39	64	53	52	44	26	21	7			1										592	
									4					1														5	
									3			2		1														2	
Kluit								1																				4	
								2			7	9	3															22	
								15	20	30	12	3		10														99	
								6	30	8	2	9																55	
																												5	
				5																									9
																													11
																													4
Bontbekplevier																												8	
																												3831	
																												10226	
																												2600	
																												1599	
																												1806	
																													5443
																													13310
Goudplevier																												27948	
																												33804	
																												20336	
																												40712	
																												59886	
																												684	
																												252	
																												117	
Kempphaan																												92	
																												80	
																												205	
																												7	
																												58	
																												156	
																												27	
																													86
Watersnip																												94	
																												2442	
																												945	
																												1103	
																												1740	
																												2095	
																												2940	
Grutto																													

De vogels in de westelijke Eempolders 2003 t/m 2008

NAAM	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	T24	T25	T26	T27	Totaal
Regenwulp								2	2	1	85	6																1
Wulp		4			3	1	4	12	3	6			6	7	110	27	61	3	37	3	5		33		80	4		320
Tureluur					39	69	67	26	13	3	36	41	22	30	7			1	1									354
Zwarte ruitler								1							1			2	8	6	4							292
Witgatje		1		3				1											2	2								316
Oeverloper		3	1				1	2			1						1	1	4			1						396
Kokmeeuw	7	188	124	148	2760	634	50	314	49	2	147	125	23	162	116	260	98	173	529	493	113	460	35	163	561	59		7799
Stormmeeuw	24	39	30	274	78	177	85	274	275	1	3	2	2	2	14	6	30	110	122	33	6	58	151	12	21	21	755	1467
	32	274	6	100	334	19	54	66	11	1	1	2	1	2	13	190	71	76	14	91	4	13	66	45	21	125	170	2101
	180	6	55	80	69	7	116	3	6	1	6	1	1	4	4	4	83	29	18	35	122	302	42	110	41	51	1241	
	13	55	80	69	7	116	3	6	1	1	6	1	1	4	4	4	83	29	18	35	122	302	42	110	41	51	1241	
	81	95	18	127	255	221	245	18	1	1	1	1	1	25	27	18	111	94	33	70	73	13	44	51	2	209	1833	

De vogels in de westelijke Eempolders 2003 t/m 2008

NAAM	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	T24	T25	T26	T27	Totaal
Kleine Mantelmeeuw			1		3	2		1	1		1	1				4	1	3	3	1	1	1						22
					5						1	3				9	5	3	3	1	1	1						30
								1	1	8		4	2	3		6	10	5	1	2	2	1						42
								1	1			6	1	1		4	8	1	3	1	3	1	2					48
	1	6					4	4	3		2	8	8	11	5	3	3	4	4	1	1	1	1		1			52
Zilvermeeuw		19			35	7							1		2	15				2	1	4	3		58			147
			4	2							1					5	12			2	1	61						94
	3	1		15	15	1	75	2		1	16	1	1		5	10	2	2	3	3	1	3	1	1			202	
	8		2	2	2	5	2	1	8	8	2	2		11	7	4	350	2	1	1	2	1	21	2	7	43	444	
	2		2	1	74						2	1		1	4	22	6	2	2	7	3	26	1	4	9		167	
Grote Mantelmeeuw	13	4	5	15	3	1	14	4		1	1				2		1			2	5	2	2	2	2		83	
														2			1										3	
							1																				1	
													2							2							0	
	1				2												2			2		1	2				5	
Visdief																												22
								2	8			1	6	1	6	2	1			2								28
									3	1	6	1	1	3		1	5			2					1		18	
									6	4	3	8	8	3		2	3										22	
									8	7	1	1	2	3		3	3				2						25	
Hollenduijf	3	45	21	23	10	20	2	4	46	31	2	8	6	6	15	6	12	30	4	25	18	131	7	4	13		531	
	17	62	29	19	9	9	34	8	12	13	6	6	24	27	3	4	7	18	19	4	2	10	2	22	58		365	
	23	15	42	14	3	9	3	10	4	17	11	24	6	6	11	20	6	5	4	40	3	15	4	80	25	18	378	
	32	23	27	21	23	12	27	9	10	7	22	32	32	17	15	13	20	20	13	27	27	4	11	25	22	22	512	
	17	102	60	41	22	17	14	6	30	14	7	48	2	10	7	7	53	42	24	30	30	10	18	57	19	882		
	130	68	7	35	11	6	38	34	12	10	21	13	11	11	2	9	10	9	113	33	25	50	51	6	11	701		
	54	17	31	166	70	106	34	42	10	78	29	17	13	61	46	151	79	18	87	194	175	66	352	5	28	39	1958	
		20	8	103	69	84	24	38	53	56	32	27	21	38	90	64	16	42	42	47	40	12	20	1	60	4	1011	
	16	34	31	10	27	18	33	10	68	54	29	84	44	105	82	154	50	24	46	205	174	160	19	37	95	44	1674	
	8	12	5	40	36	41	74	49	18	21	31	22	50	30	49	36	28	146	115	63	727	52	149	534	2	44	2382	
43	71	44	60	13	43	40	123	47	16	31	41	75	153	71	45	40	86	48	87	82	46	54	20	32	15	1436		
24	124	36	11	84	65	63	164	52	65	125	134	354	147	66	76	84	138	425	279	389	75	78	194	297	117	3686		
Turkse Toetel	6	2	28	7				1		6			3	7	3		2		2	2		2	2				70	
																				3								124
		1	4	2	15	3	2	1	4	1	5	4	3	2	2	4		3	1	8	13	2	38	30	4	2	106	
	7	7	1	17	2	1	10	3	1	1	2	2	1	1	3	6	10	9	11	3	3	1	1	13	16	23	138	
		4	4	4	5	8	8	10		1	6	9	2	2	2	15	4	1	4	4	9	4	4	1	4	10	97	
Koekoek		2	6		14	8	2	1		2	9	2	2	4	4	4	2	5	12	9	10	5	1	3	12	4	117	
															2												8	
																											2	
								1		2	3	1	1	1													4	
									2	1	2	1	1	1													6	

De vogels in de westelijke Eempolders 2003 t/m 2008

NAAM	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	T24	T25	T26	T27	Totaal
Steenuil							1	1				1	1	1				1	1	1								0
Ijsvogel	1		1													1												1
Gierzwaluw			1						10		10	14	26	4	50													114
Veldleeuwenik	1	30		1	1	2	4	2	2	2	7	3	1	1	2					60		30	1				133	
Oeverzwaluw											1			2	2		2											6
Boerenzwaluw							2	36	22	57	37	119	155	138	213	27	98	112	292	244	14							2004
Huiszwaluw								5	17	147	152	43	233	224	132	286	98	219	178	4								1553
Graspieper	1	5	1	18	32	42	16	68	8	4	13	10	16	31	25	12	19	15	36	36	4	5	15	4	3		476	
	14	3	1	9	5	22	8	50	29	13	19	18	27	5	21	18	16	14	18	9	16	26	7	1			369	
	2	1		27	24	27	19	234	24	43	43	14	12	31	23	14	14	10	27	49	29	67	5	2	32	7	774	
	13	4	0	3	15	10	30	10	3	24	11	7	34	18	18	4	12	12	12	73	28	5	9	21	63	1	440	
	5	13	0	4	16	8	22	21	34	23	19	24	30	6	16	29	16	17	10	33	6	48	9	55	8		472	
	10	10	1	64	6	10	64	24	13	17	12	14	11	22	8	8	4	38	6	37	41	10	11	5	54		508	

De vogels in de westelijke Eempolders 2003 t/m 2008

NAAM	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	T24	T25	T26	T27	Totaal
Gele Kwikstaart							1	2			1		6		3	3	2	23	6									33
Witte Kwikstaart						16	8	21	24	7	10	15	18	39	37	47	23	52	41	12	4			24	4			443
				1		12	17	24	19	29	71	41	45	20	55	43	82	46	48	28	3	2	5	3				607
	2	1			2	1	38	10	48	19	18	22	34	14	86	41	33	32	35	62	21	8	3		2		529	
							11	12	13	32	27	9	61	33	30	39	24	25	27	42	0	1	1	2				430
		1		10	15	28	54	62	46	51	38	81	91	83	42	24	34	49	29	35	5	11	2	1		1	794	
				1	8	23	61	21	46	44	35	9	16	48	43	42	42	27	27	21	5	1	2				528	
Winterkoning			1	1				1		7		1			1							1					12	
	1	1				1			1		2	2	1		1						1	1		2			3	
	1	2	1			1		2	4	6	1	1	1	2	1		1	1	1	2	1						18	
Heggenmus	1		5				3		2	4	12	3	1	3	1	1						1					34	
					2				1	2		1			1									2			9	
		1					1		1											2	1						1	
		1		1			1		2	2											3	1					10	
Roodborst	2	1		1		1				2													1				8	
	2				1				1						2								2				5	
	1	2	1															1		3	1	2	1				11	
		1																1				2					7	
Paapje																				4							0	
																		2									4	
									1												6	2					4	
Tapuit											2	1					1	19	1	7		2					25	
								1	19	3							1	1	6	1	7	2					38	
								7	2								2	3	9	6	5						28	
								5	4	4					3	2	4	14	3	5	2	2					37	
									3	4							1	20	8	7	12	2					49	
																	8	19	19	7	12	2					66	
Merel	10	6	7	8	2			11	7	23	1	14	2	7	6	8	1	1	1	4		2		2	5		127	
	13	4		7	3		3	2	1	6	12	7	1	7	5	3			3	3	1	2	17	8	3		116	
	2	6	14		13	5	1	11	8	6	6	5	2	7	1	3			4	10	3	5	10	15	19	3	142	
	10	4	11	2	2	2	10	6	4	3	9	1	2	2	2	2		4	4	6	7	6	4	4	5	1	97	
	4	9	10	9	2	5	14	7	5	4	4	20	6	7	1	1	1	2	2	3	3	2	12	11	6		140	
					18	7	11	4	2	19	14	7	2	10	5	5			3	4	6	13	8	5	8	6	153	

De vogels in de westelijke Eempolders 2003 t/m 2008

NAAM	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	T24	T25	T26	T27	Totaal
Kramsvogel		3	189	73	14	20		20															6	3				319
	30	92	31	6	72	4	1															1			5		161	
Zanglijster												1			1													136
									1		2	1																2
Kopewiek																												0
		20	1				2																25			9		36
Rietzanger										2	2																	21
							1		3		1	1									12	12						12
									3	3	4				2							110						122
Kleine Karekiet										2	8																	24
									6	6	3	1			6													23
									4	9	3	4	11	7	4			2										44
							1		8	0	15	1	6	8	2													37
									4	13	7	13	3	7	1													47
									4	9	16	3	2	3	1													38
Zwartkop										3	1				1													5
									2	1																		3
									3		2	1																4
									6		1																	5
									2		1		1															7
									1	8																		7
Tijlflaf																												12
							4		1	3				1	2													10
									3	1			1	2	1						1							9
									2	1	1		1	2							1							4
							8		1	1		1	1	2														15
							1		2	1				2														9
Fitis										5					2													8
									1	1																		2
									8																			11
							5		6	2				1	2													15
							1		3	1																		6
									3	1																		6

De vogels in de westelijke Eempolders 2003 t/m 2008

NAAM	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	T24	T25	T26	T27	Totaal
Pimpelmees					1	3		1		2		4			5			1		1		1				4		11
	3	1	2		1	1		2	1									1	2	1	1			1				2
	1	3	2		2		1		1	1	2	2							2		1	2	1		1			9
Koolmees	2		4	5	6	4		3		7			2	2	4		1		2	12		2	1			2		39
	1	1	2	1	1	1	4	1	5		2	2	6	1	1	6	1	1	1	6	2		13	4	5	5		26
	1	3	2	1	4	4	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1	5	2	2	4	2	2	2	2	4		66
Gaal	3						1							1	2							1				2		4
	2																					1						5
				1		1								1														4
Ekster	7	3	1	3	4	3	1	3	1	3	3	6	7	1	9	1			9	12	12	7	1	1	1	7		85
	2	2	16	2	33	35	4	107	236	73	63	44	160	66	17	170	22	138	158	160	30	6	138	30	15	77		118
	15	26	36	128	5	40	30	28	157	62	27	80	35	155	22	371	442	34	180	74	14	57	45	84	88	45	30	2310
Kauw	10	6	4	12	3	13	12	5	5	2	6	9	9	1	4	2	9	4	13	5	48	2	15	7	5	7		161
	8	21	14	2	3	11	13	9	6	8	6	3	9	9	6	0	6	4	4	8	19	6	6	16	9	10		201
	16	19	11	15	13	8	5	8	4	10	6	4	4	5	12	3	4	3	6	5	9	6	6	16	2	7		198
Zwarte Kraal	49	64	81	79	69	75	29	22	83	55	129	73	29	90	59	5	76	27	55	92	44	51	78	48	66	61		1588
	21	31	25	71	65	58	63	74	63	76	62	37	59	36	47	60	33	55	98	56	70	32	52	22	33	46		1335
	54	51	28	60	51	51	91	61	60	66	173	44	48	56	86	76	57	149	94	67	82	85	41	72	93	85	38	1898
Spreeuw	733	805	1038	354	4145	1220	1300	193	102	249	415	1240	805	2250	578	1234	989	1850	1454	841	514	987	215	1132	472	1070		26165
	80	720	1228	2660	1746	1185	584	298	293	260	1084	976	1254	1273	2160	3460	1500	3370	1598	1285	513	6500	2508	1250	1062	1335		40181
	505	2262	1830	1062	4833	3404	2843	507	391	370	625	1364	1475	1191	2862	3785	2480	2250	1272	1398	1146	1915	2131	2088	792	2270	339	47250
Huisms	533	958	1780	1660	3905	5685	2824	440	456	261	850	263	1310	1194	1557	648	2125	7050	1750	1930	886	468	1885	1300	900	1260		43881
	1640	2560	3887	2250	5200	900	269	197	380	142	906	735	527	2423	910	4150	1903	2610	1319	1160	1471	1842	1325	1160	1470	2410		43766
	2460	2110	2400	1534	1846	2444	1523	157	161	290	1398	763	1342	981	1186	950	893	2290	1680	1246	4946	2031	1514	2010	1006	873		40034
	21	10	161	26	10	25	1	7	16	182	77	98	33	74	78	78	11	111	52	6	6	3	30	30	6	6		1055
		8			10		13	98	2	111	138	28	74	36	49	121	165	41	6	8	8	8	34	3	3	6	5	958
		3	15	23	3	3	14	71	137	58	108	14	108	47	30	81	22	38	7	8	5	1	10	80	3	8	899	
	25	4	52	26	8	26	28	60	42	19	105	4	134	68	129	39	39	60	60	2	14	20	24	4	4	20		1086
	2	2	28	10	36	37	32	44	80	100	66	110	156	189	128	75	25	47	39	24	6	32	6	3	3	50		1295
	8	1	52	17	2	40	74	13	38	187	267	122	145	159	22	126	167	67	70	97	24	38	7	16	50			1808

De vogels in de westelijke Eempolders 2003 t/m 2008

NAAM	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	T24	T25	T26	T27	Totaal
Ringmus			11		12	3			2	6				1		4	30				20	60						89
	40	6	4			2	2		14	3	2		4	4	1		2					10				14	20	48
				14					2	1		2	14	60	4	30				72	30							61
Vink	2				4	4	22		3	14	14	3	1			3	2				6	6	30			20	257	
	12	19	4	3	2	4	1	2	2	10	8	6	2	2	1		1				2	1	58	4	8	2	13	
			4	10	4	4	4	2	2	4	3	4	2	2	1		1	1	8	2	1	7	10	1			39	
Groenling								2	2			1	1	1	1													70
																												139
																												4
																												0
																												5
																												12
																												21
																												21
Putter																												49
																												103
	15	2	10		15	1			15	8	6	8	4	4	3	6	11	25	16	1	6	52	22			20	183	
																												152
																												188
																												92
Kneu																												39
																												23
																												98
																												43
																												39
																												49
Rietgors																												31
																												34
																												55
																												51
																												59
																												51

